

การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
THE DEVELOPMENT OF THE DISCOVERY LEARNING LIBRARY TO BECOME A
LEARNING RESOURCE IN THE DIGITAL AGE

เกศศิณี ฝิวอ่อน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2567

การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2567
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF THE DISCOVERY LEARNING LIBRARY TO BECOME A
LEARNING RESOURCE IN THE DIGITAL AGE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF ARTS
(Information Studies)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2024

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ของ

เกศศิณี ผิวอ่อน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก	 ประธาน
(อาจารย์ ดร.ศุภรพรตนา แสนวา)	(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พาวินนท์)
..... ที่ปรึกษาร่วม	 กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ)	(อาจารย์ ดร.วิภากร วัฒนสินธุ์)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
ผู้วิจัย	เกศศิณี ผิวอ่อน
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2567
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ศุภรชตรา แสนวา
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. โชคธำรงค์ จงจอหอ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล แบ่งการศึกษาเป็น 2 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ให้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร จำนวน 396 คน จากห้องสมุด 33 แห่ง ซึ่งสุ่มตัวอย่างแบบโควตาและใช้วิธีเลือกแบบสะดวกแห่งละ 12 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 4 คน และบรรณารักษ์จำนวน 6 คน จากห้องสมุด 6 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาค่าอันดับและการสรุปความ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมา ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) และด้านการจัดบริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) 2) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล พบว่า มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ใช้และชุมชนในการกำหนดนโยบายและสื่อสารนโยบายให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง 2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ เน้นการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น สร้างความร่วมมือในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การรวบรวมความรู้ท้องถิ่น และการพัฒนาระบบเข้าถึงออนไลน์ 3) ด้านการจัดบริการ พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการอ่านและทักษะดิจิทัลทั้งออนไลน์และเชิงรุกสู่ชุมชน รวมถึงการปรับบทบาทห้องสมุดเป็นผู้สอนทักษะยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ 4) ด้านผู้ให้บริการ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะผู้ให้บริการ 5) ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็น Co-working space สำหรับการทำงาน การเรียนรู้ วิทยุบุคคล และการประชุมออนไลน์ 6) ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ มีระบบฐานข้อมูลผู้ใช้และพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย รวมถึงมีกลไกรับฟังพร้อมตอบสนองต่อข้อคิดเห็นอย่างรวดเร็ว และ 7) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งระดับชุมชน ประเทศและนานาชาติ เพื่อพัฒนาการบริการและลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ

คำสำคัญ : ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร, ห้องสมุดประชาชน, แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

Title	THE DEVELOPMENT OF THE DISCOVERY LEARNING LIBRARY TO BECOME A LEARNING RESOURCE IN THE DIGITAL AGE
Author	KESSINI PHIWOON
Degree	MASTER OF ARTS
Academic Year	2024
Thesis Advisor	Dr. Sumattra Saenwa
Co Advisor	Dr. Chokthamrong Chongchorhor

The research aimed to examine the conditions in the operation and to propose development guidelines for Bangkok Discovery Learning Libraries to become digital learning resources. The study was divided into two phases. Phase 1: Data were collected through questionnaires administered to 396 library users from 33 libraries, using quota sampling with convenience sampling of 12 respondents per library. In-depth interviews were conducted with 4 library administrators and 6 librarians from 6 libraries. Quantitative data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation calculations, while qualitative data were analyzed using content analysis. Phase 2: Data were obtained using an evaluation form completed by 7 experts. Data analysis for this phase involved seeking consensus and summary synthesis. The study revealed the following: 1) The overall conditions and problems in the operation of Bangkok Discovery Learning Libraries as digital learning resources were at a moderate level ($\bar{x} = 3.43$). When examined by category, the highest mean score was for service providers (librarians) at a high level ($\bar{x} = 3.84$), followed by information resources at a high level ($\bar{x} = 3.59$), and service management at a moderate level ($\bar{x} = 3.42$). 2) The guidelines for developing Bangkok Discovery Learning Libraries into digital learning resources comprised 7 key areas: 1) Policy: Emphasize user and community participation in policy-making and ensure wide-reaching communication. 2) Information Resources: Focus on increasing the acquisition of electronic information resources, fostering inter-organization collaboration, collecting local knowledge, and improving online accessibility. 3) Service Provision: Promote reading and digital literacy through both online activities and proactive community outreach; reposition the library's as a digital skills educator. 4) Service Providers: Promote learning and skill development for service providers. 5) Technology and Facilities: Enhance library space to support a co-working, individual study, and virtual meetings. 6) User Relationship Management: Establish a user database and diverse communication channels to support timely feedback, and 7) Collaborative Networks: Foster partnerships at local, national, and international levels to improve services and overcome budget constraints.

Keyword : Bangkok Discovery Learning Libraries, Public library, Digital learning center

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถ ความช่วยเหลือ ความเอาใจใส่ ตลอดจนการให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการปรับแก้ไขข้อบกพร่องจากคณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ศุภรรัชตรา แสงวา อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้ให้ความเมตตากรุณาเป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือชี้แนะแนวทางการศึกษาและการจัดทำปริญญานิพนธ์ตลอดทุกขั้นตอนที่ผ่านมา รวมถึง อ.ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณะกรรมการพิจารณา/สอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ได้แก่ ผศ.ดร.วิภากร วัฒนสินธุ์ ผศ.ดร.ดุษฎี สีวังคำ ผศ.ดร.ศศิพิมล ประพินพงศกร รวมถึงคณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ได้แก่ อ.ดร.ประภาส พาวินันท์ ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย) ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ อีกทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่านที่ได้กรุณาสอนและให้ความรู้ต่าง ๆ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่คณะมนุษยศาสตร์ที่คอยให้คำแนะนำและประสานงานในกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และขอขอบคุณเพื่อนพ้องร่วมสาขาสารสนเทศศึกษา รวมถึงบุคคลอีกหลายท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

เกศศิริณี ผิวอ่อน

สารบัญ

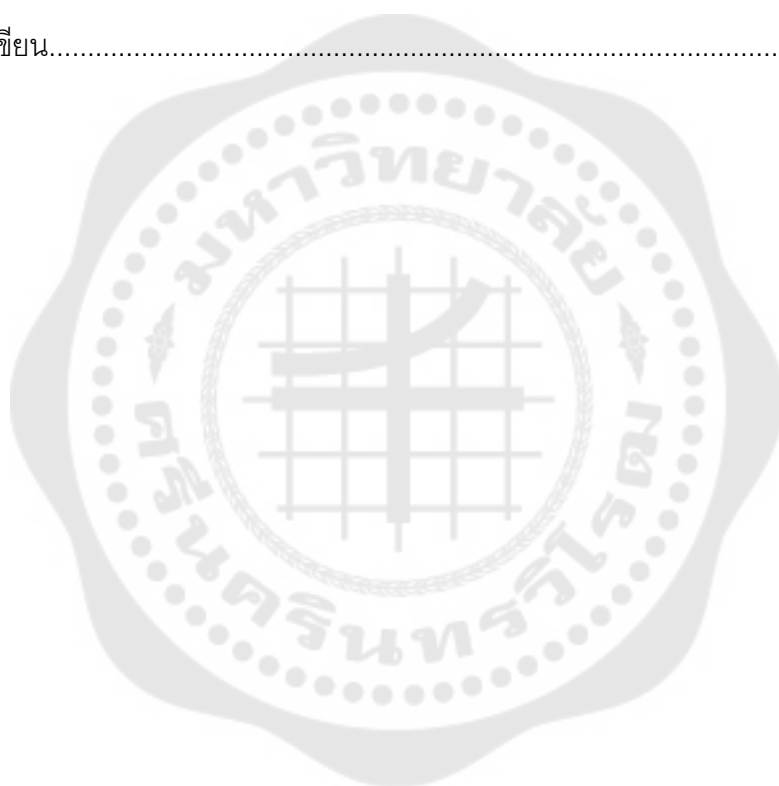
หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล.....	11
ความหมายของแหล่งเรียนรู้	11
ประเภทของแหล่งเรียนรู้	12
ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้	12
รูปแบบและลักษณะของแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล	13
1. The Four Space-Model	13

2. รูปแบบห้องสมุดประชาชนสำหรับกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย.....	15
3. รูปแบบ ACAN	17
4. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้.....	19
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร	23
ห้องสมุดประชาชน	23
ความสำคัญของห้องสมุดประชาชน.....	23
ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร	25
การบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร	26
สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
1. ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร.....	31
2. แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลและการพัฒนา	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น	46
แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล	46

2.ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล	60
3.แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล.....	62
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	72
ความมุ่งหมายของการวิจัย	72
วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
เครื่องมือที่ใช้และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
สรุปผลการวิจัย.....	74
1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล	74
2. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล.....	77
อภิปรายผลการวิจัย	79
1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล	79
2. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล.....	80
ข้อเสนอแนะ	81
1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้	81
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	82
บรรณานุกรม	83

ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ.....	95
ภาคผนวก ข หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	103
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	106
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
ภาคผนวก จ การสอบปริญญานิพนธ์.....	131
ประวัติผู้เขียน.....	134

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 จำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในแต่ละปีงบประมาณ.....	29
ตาราง 2 รายชื่อห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 33 แห่ง	38
ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุด วันและเวลาในการใช้บริการ และการใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์.....	47
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานภาพรวมและรายด้าน ...	49
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านนโยบายของห้องสมุด .	50
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ ..	51
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านการจัดบริการ	52
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านผู้ให้บริการ	53
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	54
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ	55
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านเครือข่ายความร่วมมือ	56
ตาราง 12 ผลสรุปฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างแนวทางทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล	62
ตาราง 13 แนวทางการพัฒนาด้านนโยบายของห้องสมุด	65
ตาราง 14 แนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรสารสนเทศ	66
ตาราง 15 แนวทางการพัฒนาด้านการจัดบริการ	67
ตาราง 16 แนวทางการพัฒนาด้านผู้ให้บริการ	68
ตาราง 17 แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	69

ตาราง 18 แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ	70
ตาราง 19 แนวทางการพัฒนาด้านเครือข่ายความร่วมมือ	71

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
ภาพประกอบ 2 รูปแบบ The Four Space-Model.....	15
ภาพประกอบ 3 รูปแบบ ห้องสมุดประชาชนสำหรับกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย	17
ภาพประกอบ 4 รูปแบบ ACAN.....	19
ภาพประกอบ 5 ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้.....	20

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เกิดขึ้นจากเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันที่กลายเป็นสังคมยุคดิจิทัล (Digital Age) กล่าวคือ เป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เทคโนโลยีกลายเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต และถูกนำมาใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนของสังคมด้านต่าง ๆ (พิเชษฐ พิมพ์เจริญ, 2561ก, น. 5; เพ็ญภา ศรีวาปี, 2563, น. 31; วิสากร คำคุ้ม และคณะ, 2561ก, น. 22; สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2562, น. 268-269) ส่งผลให้รูปแบบและพฤติกรรมแสวงหาความรู้ของผู้คนเปลี่ยนแปลงไป การแสวงหาความรู้เข้าถึงง่ายและสะดวกรวดเร็ว สามารถเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความรู้ซึ่งกันและกันในรูปแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น (เบญจภาคี เจริญมหาวิทยาลัย, 2563ก, น. 9) มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Technology-based Learning) หลากหลายรูปแบบ (วิสากร คำคุ้ม และคณะ, 2561ข, น. 22) รวมถึงการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการผลิตเป็นรูปเล่มลดน้อยลง มีการผลิตและแปลงเป็นสื่อดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้คนสามารถเข้าถึง ผ่านอุปกรณ์อย่างเครื่องคอมพิวเตอร์พกพา แท็บเล็ต หรือสมาร์ทโฟน (พิเชษฐ พิมพ์เจริญ, 2561ข, น. 5)

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครเป็นอีกแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงจำเป็นต้องพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการให้สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล หมายถึง สถานที่หรือแหล่งซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้คนในสังคมสามารถศึกษาและแสวงหาความรู้ จนเกิดเป็นกระบวนการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้จากบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548ก, น. 64) สิ่งสำคัญของแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล คือ การปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ และพัฒนาบริการและกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงความฉลาดทางดิจิทัล เพื่อพัฒนาประชาชนให้กลายเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่ใช้งานสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม (รุจโรจน์ แก้วอุไร และ ชโรชนี ชัยมินทร์, 2562ก, น. 368) แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล แบ่งออกเป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้ 1) แหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ คือ สถานที่

ซึ่งทำหน้าที่รวบรวมและให้บริการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ ที่ส่งเสริมให้ผู้คนสามารถแสวงหาความรู้ เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 2) แหล่งเรียนรู้ดิจิทัล คือ แหล่งข้อมูล สารสนเทศ และ ประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัล เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน กระบวนการเรียนรู้ เช่น เนื้อหาการเรียนรู้รูปแบบดิจิทัล ฐานข้อมูลออนไลน์ แหล่งการเรียนรู้เชิง ปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้แบบผสมผสานผ่านการสอนออนไลน์ และรายวิชาที่เปิดสอนออนไลน์ (MOOC) จากปัจจุบันที่แรงจูงใจหรือความจำเป็นที่คนจะเดินทางมาแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ ลดน้อยลง และมีแนวโน้มที่จะใช้แหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น (เบญจภักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย, 2563ข, น. 9; สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2558, น. 2-3; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ก, น. 8;) แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการบริหารจัดการและ จัดบริการให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไป โดยอาจมีการพัฒนาการ จัดการองค์กร การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาการบริการ การจัดการสถานที่ การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ อย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สิ่งสำคัญ คือ แหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ ควรปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ (Space Utilization) และจัดพื้นที่ให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ โดยเพิ่มพื้นที่การเรียนรู้ พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่พบปะ พื้นที่แสดงออก รวมถึงพื้นที่พักผ่อน ที่มีความยืดหยุ่นต่อการให้บริการ เช่น พื้นที่พัฒนาทักษะต่าง ๆ พื้นที่ส่งเสริมอาชีพหรือสร้าง โอกาสทางธุรกิจ พื้นที่ส่งเสริมวัฒนธรรม พื้นที่อเนกประสงค์ เป็นต้น และออกแบบลักษณะทาง กายภาพ ทั้งภายในและภายนอกให้เป็นมิตร ผ่อนคลาย เชื้อต่อการเรียนรู้และการพักผ่อน พัฒนา บริการและกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ ในยุคดิจิทัล เช่น พื้นที่บริการการเรียนรู้ออนไลน์ พื้นที่ Co-working Space บริการ Wi-Fi และการ ให้บริการเครื่องมือดิจิทัล เพื่อดึงดูดและโน้มน้าวให้ผู้ใช้บริการเกิดแรงจูงใจหรือความจำเป็นที่จะ เดินทางมาแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ และจัดบริการแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนอง ความต้องการผู้บริการในปัจจุบัน และส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ในทุกที่ ทุกเวลา (รุจโรจน์ แก้วอุไร และคณะ, 2562ข, น. 368; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ข, น. 8)

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมกับ ผู้เรียนในวัยเรียน พบว่า แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลควรเป็นการผสมผสานแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและ แหล่งเรียนรู้ดิจิทัลไว้ด้วยกัน เพื่อให้ผู้บริการสามารถเข้าถึงความรู้ได้สะดวก รวดเร็ว สามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ตามอัธยาศัย มีการจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ให้บริการ

สารสนเทศที่หลากหลายและครบถ้วน และข้อมูลนั้นต้องมีความน่าเชื่อถือ รวมถึงมีความปลอดภัย ในการเข้าถึงและใช้งานข้อมูล ที่ครอบคลุมถึงการรักษาความเป็นส่วนตัว ควรมีการออกแบบ แหล่งการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมโยงเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ไลน์ เป็นต้น และนำ เทคโนโลยีดิจิทัลมาดึงดูดความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การใช้ เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR) และความเป็นจริงเสมือน Virtual Reality (VR) การใช้หุ่นยนต์ (AI) เพื่อให้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์เสมือนจริง และสามารถนำความรู้ไปใช้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ค, น. 8-9) และจากการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการ แหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ในยุคดิจิทัล ทั้งในกลุ่มผู้เรียนและวัยแรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการ แหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ที่ฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย สะดวกต่อการเดินทาง ง่ายต่อการค้นหาและเข้าถึงข้อมูล สารสนเทศตามความต้องการ ได้ทุกที่ ทุกเวลา และจากทุกอุปกรณ์ รวมถึงต้องการให้เอื้อต่อ การเชื่อมต่อกับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความสนใจเรื่องลักษณะเดียวกันหรืออยู่แวดวงเดียวกัน ต้องการ สื่อในรูปแบบวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ แอนิเมชัน และเสียงตามลำดับ นอกจากนี้ยังต้องการ ผู้ให้บริการที่มีความรู้ความสามารถและทักษะทางด้านเทคโนโลยี และมีความรู้ความสามารถ ในการตอบคำถามและการช่วยค้นคว้า (จิรัชยา วิชิตมงคล และ ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์, 2565ก, น. 238, 253; ปรัญญนันท์ นิลสุข และคณะ, 2564ก, น. 64)

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครที่ผ่านมา ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นสภาพการจัดบริการและความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อห้องสมุด รวมถึงประเด็นปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนา เช่น งานวิจัยของกิตติศักดิ์ จำเริญศรี (2563ก, น. 76-80) ได้ศึกษาความต้องการของคนเจนเนอเรชันวายเพื่อการพัฒนาารูปแบบห้องสมุด ประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ห้องสมุดควรปรับตัวอุปสงค์ให้ตอบสนองกับ ความต้องการ คือ เป็นศูนย์รวมความรู้ (Knowledge Center) และเป็นศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) เชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน และนำเสนอข้อมูลออกมาเพื่อให้บริการแก่ ผู้ใช้บริการ อีกทั้งต้องสามารถสนับสนุนผู้ให้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบริการและ กิจกรรมที่ถูกจัดขึ้น ด้านการบริการ พบว่า ห้องสมุดควรพัฒนาบริการใหม่ เช่น การให้ยืมหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ หรือบริการยืมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านพื้นที่ พบว่า ห้องสมุดควรจัดพื้นที่ให้เป็น พื้นที่สำหรับเรียนรู้ การพบปะ การแสดงออก การสร้างแรงบันดาลใจ และการพักผ่อน นอกจากนี้ ยังพบปัญหา คือ มีคนจำนวนหนึ่งไม่ทราบว่าห้องสมุดประชาชนมีจำนวนกี่แห่ง หรือให้บริการ อยู่บริเวณใดของจังหวัดกรุงเทพมหานคร จึงไม่เกิดความต้องการใช้บริการ แสดงให้เห็นว่าปัญหา หลักที่สำคัญ คือ เรื่องของการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ งานวิจัยของชุตินันท์

บัวรอด และ วรวรรณ เหมชะญาติ (2563ก, น.4-9) ศึกษาการจัดบริการสำหรับเด็กของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ พบว่า ห้องสมุดจัดระบบให้ผู้ปกครองยืมคืนสื่อการเรียนรู้แทนเด็ก และคำนึงถึงประเภทและความหลากหลายของสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 6 ปี ประเภทของหนังสือและสื่อสำหรับเด็กที่ยืมคืน คือ หนังสือภาพ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ประกอบด้วย กิจกรรมรักการอ่านสำหรับเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้กิจกรรมรักการอ่านสำหรับเด็ก พบว่า ประเภทของกิจกรรมส่วนใหญ่ที่จัด คือ ศิลปะและงานประดิษฐ์ และด้านการให้ความรู้ พบว่า เป็นการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก และส่งเสริมความรู้แก่ผู้ให้บริการ งานวิจัยของลักษณา เจริญศรี และ วรวรรณ เหมชะญาติ (2563ก, น. 10) ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสำหรับเด็กในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร พบว่า ความต้องการของผู้ใช้บริการมีผลต่อรูปแบบและการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุด การพยายามกระจายแหล่งความรู้ให้เข้าถึงชุมชนในทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนรูปแบบที่พยายามพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ การจัดสภาพแวดล้อมควรคำนึงถึงความเหมาะสมต่อการพัฒนาและความต้องการของเด็ก การแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กออกเป็นสัดส่วน การใช้แสงสว่างจากธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการอ่านหนังสือและทำกิจกรรม หน้าต่างที่ทำจากกระจกโปร่งแสงบานใหญ่ ใช้โถงสีสว่าง มีพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ทำกิจกรรม/เล่น และการสืบค้นข้อมูล มีความสะดวก ปลอดภัย สะอาด และอยู่ใกล้ประตูเข้าออกสิ่งที่ควรจัดให้มี คือ การสร้างสภาพแวดล้อมห้องสมุดให้เป็นมากกว่าที่อ่านหนังสือ และพิมพ์ชนก ไซติเจริญพงษ์ และ วรวรรณ เหมชะญาติ (2562ก, น. 3-11) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีเลิศในการจัดห้องสมุดสำหรับเด็ก ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ห้วยขวาง พบว่า ห้องสมุดมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้อื่นในชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก และดีตามลำดับ ห้องสมุดให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งแวดล้อมภายในให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งบรรยากาศภายในและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่ห้องสมุดควรปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้สามารถตอบสนองกับสภาพการเรียนรู้ในปัจจุบัน คือ งานวิจัยของน้ำทิพย์ วิภาวิน และคณะ (2564ก, น.55-60) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความต้องการในการเสริมทักษะใหม่ของบุคลากรเครือข่ายห้องสมุดกรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการในการเสริมทักษะใหม่ในระดับมาก คือ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์และสื่อออนไลน์ ด้านการเรียนรู้ทางดิจิทัล รองลงมาเป็น

ด้านการสื่อสาร ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมทางดิจิทัล โดยทักษะใหม่ที่ต้องการเร่งด่วน คือ การผลิตสื่อออนไลน์เพื่อพัฒนาสู่สังคมอาเซียน และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สภาพความเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับ ผลการวิจัยที่ผ่านมา นั้น ส่วนใหญ่เป็นเพียงการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้บริการและ สภาพการให้บริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้เป็นเพียงบางแห่งหรือเพียงบางกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้การศึกษาสภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุด เพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร รวมถึงการหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครสู่เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลเป็นประเด็นที่น่าศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดสภาพ การดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบายของห้องสมุด 2) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ 3) ด้านการจัดบริการ 4) ด้านผู้ให้บริการ 5) ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก 6) ด้านการจัดการ ความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ และ 7) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาพัฒนา ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ให้สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลได้อย่าง มีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้รับมีความสำคัญดังนี้

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในด้านการกำหนดนโยบาย แผนการ ดำเนินงาน แผนการจัดกิจกรรมและการบริการ รวมถึงแผนยุทธศาสตร์ เพื่อพัฒนาห้องสมุด เพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

2. เป็นแนวทางการพัฒนาห้องสมุดประชาชนในสังกัดของหน่วยงานอื่น ๆ ให้สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล เก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 4 คน และบรรณารักษ์จากห้องสมุด 6 แห่ง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้เกณฑ์จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) จำนวนที่เหมาะสม คือ ไม่น้อยกว่า 10 คน (Gentles et al., 2015a, p.1783)

1.2 ประชากร ได้แก่ ผู้ใช้บริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 33 แห่ง ซึ่งมีจำนวนอนันต์ (Infinite Population) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกนสำหรับประชากรตั้งแต่ 100,000 คน ขึ้นไป ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 384 คน (Krejcie & Morgan, 1970a, p. 607-610) สุ่มตัวอย่างแบบโควต้าและใช้วิธีเลือกแบบสะดวก แต่ละ 12 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 396 คน

2. การวิจัยระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประเมินร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดกรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 2 คน และบรรณารักษ์จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 7 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร หมายถึง ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 33 แห่ง

1.1 หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร

1.2 ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี

1.3 ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง

- 1.4 ห้องสมุดฯ ภาษีเจริญ
- 1.5 ห้องสมุดฯ ลาดกระบัง
- 1.6 ห้องสมุดฯ บางกะปิ
- 1.7 ห้องสมุดฯ สะพานสูง
- 1.8 ห้องสมุดฯ พุ่งครุ
- 1.9 ห้องสมุดฯ ดุสิต
- 1.10 ห้องสมุดฯ บางขุนเทียน
- 1.11 ห้องสมุดฯ มีนบุรี
- 1.12 ห้องสมุดฯ บางบอน
- 1.13 ห้องสมุดฯ ห้วยขวาง
- 1.14 ห้องสมุดฯ วัดราชโอรสาราม
- 1.15 ห้องสมุดฯ บางเขน
- 1.16 ห้องสมุดฯ ประเวศ
- 1.17 ห้องสมุดฯ วัดลาดปลาเค้า
- 1.18 ห้องสมุดฯ หนองจอก
- 1.19 ห้องสมุดฯ คลองสามวา
- 1.20 ห้องสมุดฯ บ้านจiry-พูนทรัพย์
- 1.21 ห้องสมุดฯ มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย
- 1.22 ห้องสมุดฯ เขตบางซื่อ
- 1.23 ห้องสมุดฯ เขตราชวัตรบูรณะ
- 1.24 ห้องสมุดฯ อนนคาราม
- 1.25 ห้องสมุดฯ วัดราชฎาธิฐานาน
- 1.26 ห้องสมุดสี่เขียว
- 1.27 ห้องสมุดวิชาการ
- 1.28 ห้องสมุดฯ รมณีย์ทุ่งสีกัน
- 1.29 ห้องสมุดฯ วัดพรหมรังสี
- 1.30 ห้องสมุดฯ เคหะชุมชนดินแดง 2
- 1.31 ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์
- 1.32 ห้องสมุดวนธรรม

1.33 ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ

2. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง สภาพการดำเนินงานปัจจุบันในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านนโยบายของห้องสมุด
- 2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
- 2.3 ด้านการจัดบริการ
- 2.4 ด้านผู้ให้บริการ
- 2.5 ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.6 ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ
- 2.7 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

3. แนวทางการพัฒนา หมายถึง วิธีการหรือแนวปฏิบัติในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชน การดำเนินงานห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล (กิตติศักดิ์ จำเริญศรี, 2563ข, น. 76-80; จิรัชยา วิชิตมงคล และคณะ, 2565ข, น. 238, 253; ชุตินันท์ บัวรอด และคณะ, 2563ข, น.4-9; น้ำทิพย์ วิชาวิน และคณะ, 2564ข, น.55-60; เปญจักษ์ เจริญมหาวิทย์, 2563ค, น. 9; ปรัชญนันท์ นิลสุข และคณะ, 2564ข, น. 64; พิมพ์ชนก โชติเจริญพงษ์ และคณะ, 2562ข, น.3-11; ลักษณา เจริญศรี และคณะ, 2563ข, น. 10) และนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 7 ด้าน ดังนี้

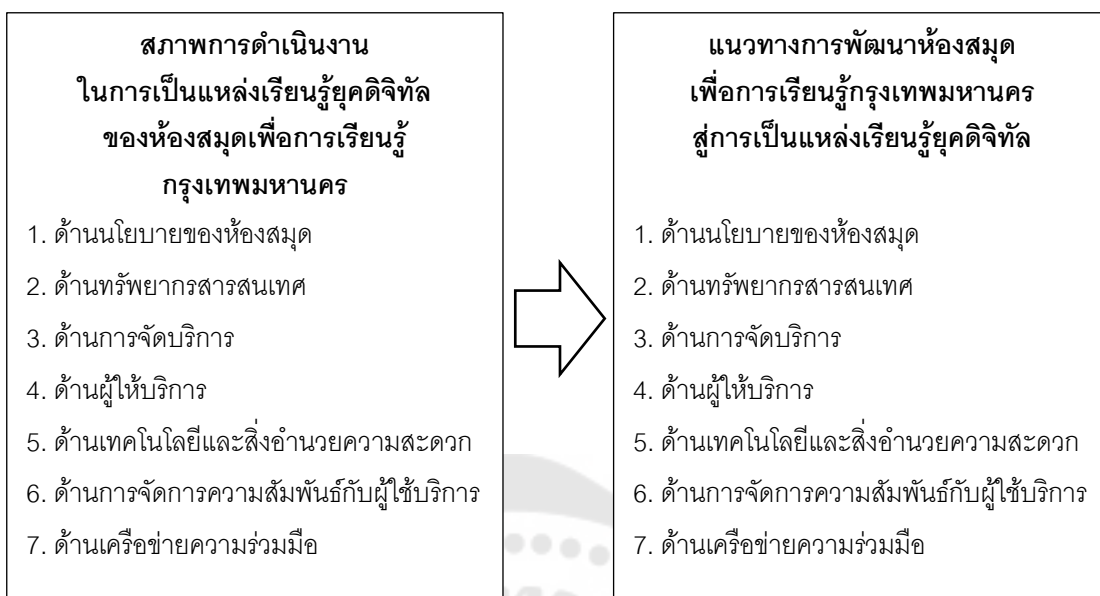
- 1.1 ด้านนโยบายของห้องสมุด
- 1.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
- 1.3 ด้านการจัดบริการ
- 1.4 ด้านผู้ให้บริการ
- 1.5 ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 1.6 ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ
- 1.7 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

2. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล 7 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านนโยบายของห้องสมุด
- 1.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
- 1.3 ด้านการจัดบริการ
- 1.4 ด้านผู้ให้บริการ
- 1.5 ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 1.6 ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ
- 1.7 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

1.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้

1.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้

1.3 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

1.4 รูปแบบและลักษณะของแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

2. ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

2.1 ห้องสมุดประชาชน

2.2 ความสำคัญของห้องสมุดประชาชน

2.3 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

2.4 การบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

2.5 สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

3.2 แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลและการพัฒนา

แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ความหมายของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น เป็นศูนย์กลางของข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ และประสบการณ์ที่ทำให้คนในสังคมสามารถศึกษาและแสวงหาความรู้ จนเกิดเป็นกระบวนการและประสบการณ์ในการเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้จากบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548ข, น. 64) เพื่อให้คนทุกช่วงวัยเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใฝ่เรียนรู้ รักการศึกษาค้นคว้า และสามารถนำความรู้จากประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ และพัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็ง

ประเภทของแหล่งเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ความสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ ตามวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันไป โดยคำนึงถึงความต้องการ ความเหมาะสม และประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นจะได้รับ สามารถจำแนกประเภทของแหล่งเรียนรู้ เป็น 5 ประเภทหลัก ดังนี้ (สุนันทา กิ่งบุตร, 2554ก, น. 17-19)

1. บุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือเฉพาะสาขาวิชา เช่น วิทยากร ประชาชนชาวบ้าน
2. สถานที่หรือแหล่งวิทยากร เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ โรงเรียน ศาสนสถาน หอศิลป์ ศูนย์การศึกษา ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาวิชาการเกษตร ศูนย์การกีฬาและ นันทนาการ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถานประกอบการของหน่วยงาน
3. แหล่งธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ลำคลอง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝายชลประทาน พื้นที่ป่าไม้และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อุทยานแห่งชาติ ศูนย์อนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า
4. สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เช่น สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสานผ่านการสอนออนไลน์ รายวิชาที่เปิด สอนออนไลน์ (MOOC) การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ระบบเครื่องยนต์ เคมีภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์
5. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เช่น วรรณกรรมพื้นบ้าน ภาษาท้องถิ่น ภาษากลุ่ม ชาติพันธุ์ แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม ประเพณี ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง ดนตรี พื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว อาหารพื้นบ้าน การแพทย์ พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทย โหราศาสตร์และดาราศาสตร์

ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ที่ทำให้คนในสังคมสามารถเข้าถึงความรู้ และ เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นได้ตามอัธยาศัย เป็นสร้างประสบการณ์ ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง สามารถจำแนกความสำคัญได้ดังนี้ (สุนันทา กิ่งบุตร, 2554ข, น. 12-19; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548ค, น. 64-68)

1. เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ สำหรับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ช่วยให้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างทั่วถึงและสะดวกสบาย ส่งเสริมการใฝ่เรียนรู้ และ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2. เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงหรือการปฏิบัติจริง เช่น การส่งเสริมการอ่าน และการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ
3. เป็นแหล่งส่งเสริมการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และศึกษานอกระบบโรงเรียน เช่น การส่งเสริมการรู้หนังสือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการร่วมกับโรงเรียน ในท้องถิ่น การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาแบบต่อเนื่อง การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การศึกษาผู้ใหญ่
4. เป็นแหล่งส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น การฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น และ การศึกษาดูงาน
5. เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งจัดกิจกรรมด้านความรู้และนันทนาการ
6. เป็นแหล่งพบปะ แลกเปลี่ยน ถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในชุมชน และปลูกฝังให้เกิดความรักท้องถิ่น เช่น การศึกษาชุมชน กิจกรรมภาคี เครือข่าย เวทีชาวบ้าน เวทีประชาคม ศาลาประชาคม

รูปแบบและลักษณะของแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและความต้องการของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะต้องพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคดิจิทัล โดยอาจมีการพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ พัฒนาคู่มือ พัฒนาการบริการ การจัดการสถานที่ การประชาสัมพันธ์ ฯลฯ อย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สิ่งสำคัญของแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล คือ ต้องปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ และพัฒนาบริการที่กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้ความรู้ไปสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ต่อไป (จุลโรจน์ แก้วอุไร และคณะ, 2562ค, น. 368) จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับรูปแบบแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลพบว่า มีรูปแบบ ดังนี้

1. The Four Space-Model

Henrik Jochumsen และ Casper Hvenegaard Hansen ได้แนะนำแบบจำลองเพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงของห้องสมุดประชาชนจากพื้นที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศไปสู่พื้นที่สำหรับใช้งานมากขึ้น สำหรับการส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และเป็นจุดนัดพบในท้องถิ่น The Four Space-Model รูปแบบนี้ประกอบด้วย “พื้นที่” ที่ซ้อนทับกัน 4 แบบ

คือ พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Space) พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) พื้นที่ประชุม (Meeting Space) และพื้นที่แสดงออก (Performative Space) วัตถุประสงค์ของ 4 พื้นที่นี้ คือ การสนับสนุน 4 เป้าหมายสำหรับห้องสมุดประชาชนในอนาคต ได้แก่ ประสบการณ์ (Experience) การมีส่วนร่วม (Involvement) การเสริมสร้างพลัง (Empowerment) และนวัตกรรม (Innovation) พื้นที่ทั้ง 4 ไม่ได้หมายถึงสถานที่ในทางกายภาพ แต่เป็นการผสมผสานกันทั้งในห้องสมุดทางกายภาพและห้องสมุดดิจิทัล รายละเอียดดังต่อไปนี้ (Jochumsen, Rasmussen, & Skot-Hansen, 2012a)

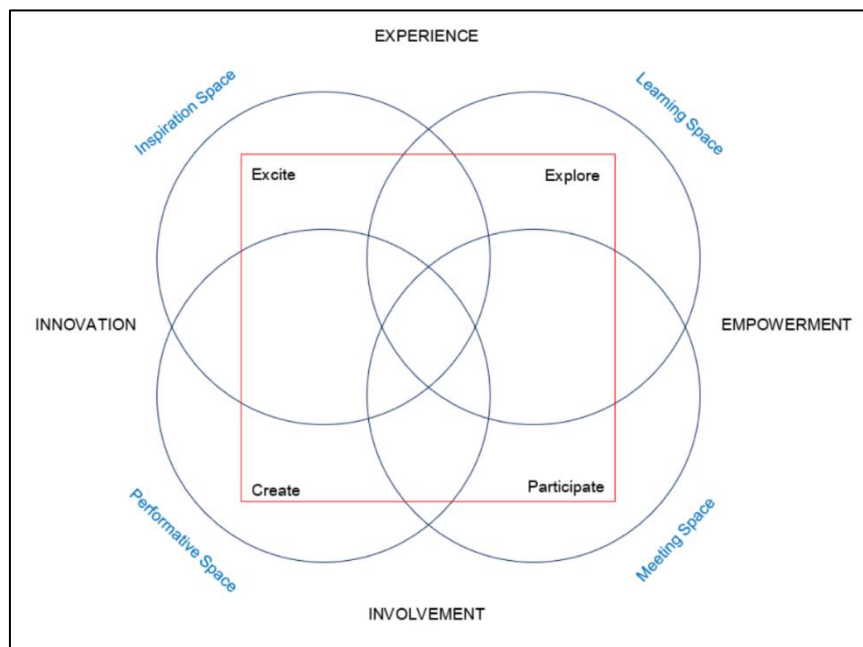
1.1 พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Space) เป็นพื้นที่สำหรับการสัมผัสประสบการณ์ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้และการตีความ ก่อให้เกิดเป็นสร้างสรรค์แรงบันดาลใจ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากการสัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านการเล่าเรื่อง การแสดงออกทางศิลปะ รวมถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นพื้นที่ที่เปิดกว้างสำหรับจินตนาการ ความไร้เหตุผล อารมณ์ และความสับสนวุ่นวาย และเป็นสื่อกลางของประสบการณ์สุนทรีย์ที่หลากหลาย

1.2 พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Space) เป็นพื้นที่สนับสนุนการสร้างประสบการณ์ และการเสริมสร้างศักยภาพ เป็นพื้นที่ที่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่สามารถค้นพบ และสำรวจความรู้ใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถและทักษะผ่านการเข้าถึงข้อมูลและความรู้ที่ฟรีและไม่จำกัด โดยสามารถเกิดขึ้นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในห้องสมุด

1.3 พื้นที่จัดประชุม (Meeting Space) เป็นพื้นที่ซึ่งประชาชนสามารถพบปะผู้คน ที่ความคิดและทัศนคติที่หลากหลาย ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน และพบกับความคิดเห็น ที่ท้าทายหรือแปลกใหม่ผ่านการสนทนาและการอภิปราย เป็นพื้นที่สำหรับการประชุม ทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการ ห้องประชุมขนาดใหญ่และย่อม พื้นที่สาธารณะที่เปิดโล่ง พื้นที่ส่วนตัว ขนาดเล็ก ร้านกาแฟ มุมนั่งเล่น รวมถึงการประชุมผ่านช่องทางออนไลน์ กลุ่มแชท บล็อก หรือเทคโนโลยีสังคมออนไลน์อื่น ๆ

1.4 พื้นที่การแสดงออก (Performative Space) เป็นพื้นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยเฉพาะ สามารถเข้าถึงเครื่องมือที่สนับสนุนกิจกรรมสร้างสรรค์ผ่าน เกม งานเขียน เสียง และวิดีโอ และได้รับการพัฒนาทักษะผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ เช่น ศิลปินมืออาชีพ นักออกแบบ นักพัฒนามัลติมีเดีย ฯลฯ นอกจากนั้น เป็นพื้นที่สำหรับการเผยแพร่และแจกจ่ายผลงาน ผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมที่ผู้ให้บริการสร้างสรรค์ขึ้นมา

รูปแบบ The Four Space-Model ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบ The Four Space-Model

Noted. Adapted from "The four spaces – a new model for the public library," by H. Jochumsen, C. Hvenegaard Rasmussen, and D. Skot-Hansen, 2012, *New Library World*, 113(11/12), p. 586-597 (<https://doi.org/10.1108/03074801211282948>).

2. รูปแบบห้องสมุดประชาชนสำหรับกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย

รูปแบบห้องสมุดประชาชนที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนความต้องการใช้บริการและการเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพมนุษย์ และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืน (กิตติศักดิ์ จำเนียรศรี, 2563ค, น. 6, 52) มีการพัฒนา 8 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ด้านภาพลักษณ์ การพัฒนาให้มีภาพลักษณ์ที่ทันสมัย เพื่อกระตุ้นและดึงดูดให้เกิดความต้องการใช้บริการ ไม่เพียงมุ่งเน้นที่ทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือ แต่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการบริการ เพื่อส่งเสริมให้มีผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้น

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย 1) การเป็นศูนย์รวมความรู้ (Knowledge Center) สามารถนำทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาใน

รูปแบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เป็นการสร้างบริการข้อมูลทันสมัย นำทรัพยากรมาต่อยอดการใช้ประโยชน์ โดยมีบริการช่วยเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน และ 2) เป็นศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) สนับสนุนผู้ให้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ผ่านบริการและกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้น

2.3 ด้านการบริการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาบริการให้หลากหลายและตรงความต้องการ เช่น บริการยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ บริการยืมสิ่งอำนวยความสะดวก บริการรับฝากของ 2) การส่งเสริมความสะดวกในการใช้บริการ เช่น ความสะดวกในการเดินทางและการใช้บริการ การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริการ 3) การเตรียมความพร้อมการบริการ และ 4) การสนับสนุนข้อมูล เช่น การให้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการใช้บริการต่าง ๆ

2.4 ด้านการร่วมมือเป็นเครือข่าย การสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างฐานข้อมูลที่เป็นศูนย์กลางของทรัพยากรสารสนเทศ และสามารถแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกันได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้การเข้าถึงทรัพยากรของผู้ใช้บริการ

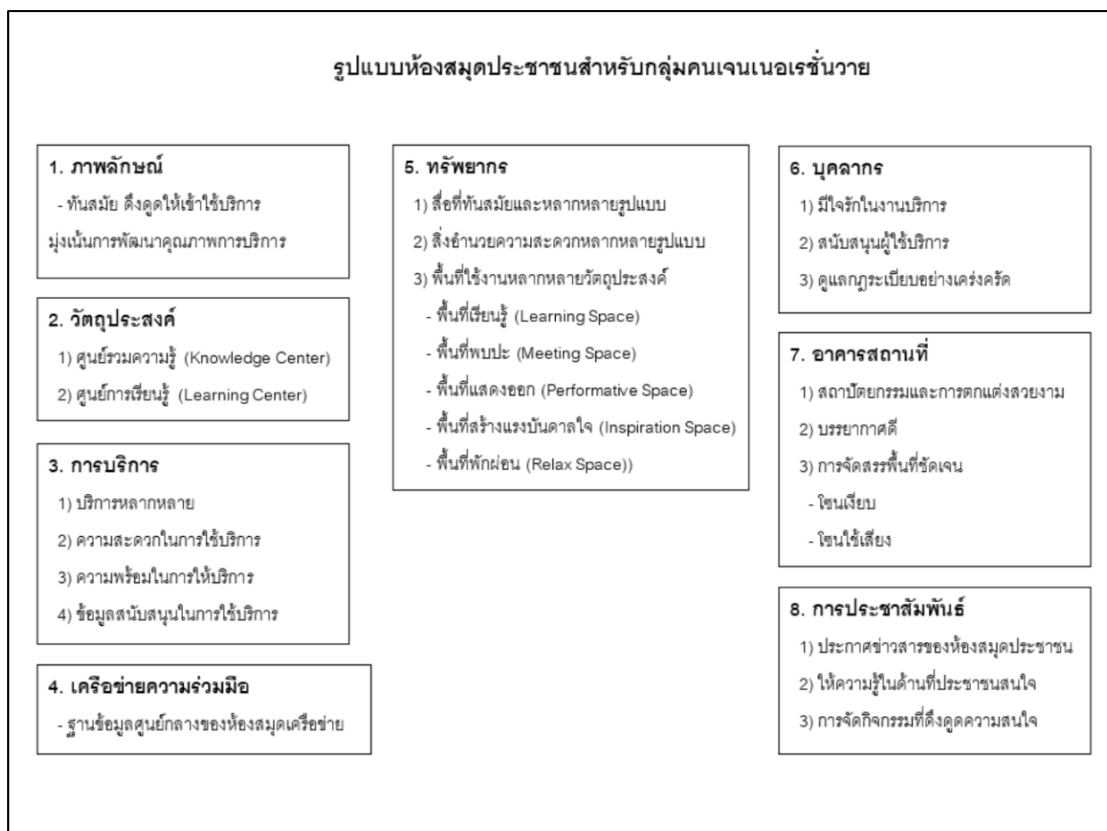
2.5 ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย 1) การมีสื่อที่หลากหลายและทันสมัย 2) การมีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลายรูปแบบ 3) การมีพื้นที่ใช้งานหลากหลายวัตถุประสงค์ มีพื้นที่ 5 รูปแบบ คือ พื้นที่สำหรับเรียนรู้ (Learning Space) พื้นที่สำหรับพบปะ (Meeting Space) พื้นที่สำหรับแสดงออก (Performative Space) พื้นที่สำหรับสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Space) และพื้นที่สำหรับพักผ่อน (Relax Space)

2.6 ด้านบุคลากร ประกอบด้วย 1) การมีจิตบริการ 2) การสนับสนุนผู้ให้บริการ และ 3) การดูแลกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด

2.7 ด้านอาคารและสถานที่ ประกอบด้วย 1) สถาปัตยกรรมและการตกแต่งที่สวยงาม 2) มีบรรยากาศที่ดี และ 3) การจัดสรรพื้นที่อย่างชัดเจน เช่น แบ่งเป็นโซนเงียบ และโซนใช้เสียง

2.8 ด้านการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย 1) การประกาศข่าวสาร ควรมีการประกาศรายวันเพื่อเป็นการแจ้งข่าวสารสถานการณ์ที่ทันสมัย เช่น ข่าวการเปิดทำการของห้องสมุด ข่าวแนะนำทรัพยากรหรือบริการใหม่ 2) การนำเสนอความรู้ที่น่าสนใจ และ 3) การดึงดูดความสนใจด้วยการจัดกิจกรรม

รูปแบบ ห้องสมุดประชาชนสำหรับกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย ดังแสดงในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบ ห้องสมุดประชาชนสำหรับกลุ่มคนเจนเนอเรชั่นวาย

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก *ความต้องการของคนเจนเนอเรชั่นวาย เพื่อการพัฒนา รูปแบบห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร* (น. 52), โดย กิตติศักดิ์ จำเนียรศรี, 2563, วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล. (<https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/3607>).

3. รูปแบบ ACAN

รูปแบบ ACAN เป็นแนวคิดการพัฒนาแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการใช้พื้นที่ภายใน ทั้งด้านบริการ และด้านสภาพแวดล้อม เน้นบุคลากรในองค์กรกับคนในชุมชนเป็นส่วนร่วมพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้มีคุณค่าเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ศราวุฒิดวงบัว, 2564, น. 130)

3.1 สุนทรียภาพของรูปทรงและความสวยงาม (Aesthetics) ประกอบด้วย

1) การออกแบบพื้นที่ด้วยความสวยงาม สะอาด สบายตา รู้สึกดี 2) การออกแบบพื้นที่ด้วยการคำนึงถึงหลักการออกแบบทางด้านจิตวิทยา เช่น การใช้สีผนัง การใช้สีวอลเปเปอร์ การเลือก

รูปทรงวัตถุต่าง ๆ เป็นต้น 3) การออกแบบพื้นที่ด้วยการคำนึงวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้งาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ รูปแบบทันสมัย หรือรูปแบบคลาสสิกดั้งเดิม เป็นต้น และ 4) การออกแบบพื้นที่ด้วยการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น การจัดพื้นที่ที่ไม่ให้แออัดเกินไป การเพิ่มพื้นที่โล่ง การปรับพื้นที่ให้เกิดการใช้แสงจากธรรมชาติหรือใช้ลมจากธรรมชาติ เป็นต้น

3.2 การสื่อสารด้านความหมายและการใช้ประโยชน์ (Communication and Appliance) ประกอบด้วย 1) การออกแบบและตกแต่งพื้นที่โดยใช้อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น การใช้ส่วนใดส่วนหนึ่งของผ้าพื้นเมืองหรือรูปร่างของเครื่องดนตรีท้องถิ่นมาเป็นส่วนประกอบของการออกแบบภายในอาคาร เป็นต้น และ 2) การออกแบบและตกแต่งพื้นที่โดยแสดงถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่ให้บริการนั้น ๆ เช่น พื้นที่สำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

3.3 การตอบสนองความต้องการในการใช้สอยต่าง ๆ (Needs) ประกอบด้วย 1) การออกแบบพื้นที่ห้องสมุดให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน เช่น มุมอ่านหนังสือ มุมกาแฟ มุมฟังเพลง มุมฝึกทักษะอาชีพจากชุมชน เป็นต้น 2) การออกแบบพื้นที่ห้องสมุดให้เป็นพื้นที่เปิด เพื่อการจัดกิจกรรมนำเสนอผลงาน นิทรรศการ การแสดงออกของเยาวชน ผู้ใหญ่ในชุมชน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ 3) การออกแบบพื้นที่ห้องสมุดให้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้แยกออกจากการใช้พื้นที่ร่วมกัน เช่น การดูหนังสือ การประชุม การสัมมนา การอบรม เป็นต้น 4) การออกแบบพื้นที่เพื่อการจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ และ 5) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้งาน เช่น จุดบริการแท็บเล็ตสำหรับดูหนังฟังเพลง ห้องฉายภาพยนตร์ระบบดิจิทัล และจุดบริการยืมคืนด้วยตัวเอง เป็นต้น

รูปแบบ ACAN แสดงในภาพประกอบ 4

สุนทรียภาพความสวยงาม (Aesthetics)	การสื่อสารด้านความหมาย (Communication and Appliance)	ตอบสนองความต้องการ เพื่อการใช้สอย (Needs)
- สวยงาม สะอาด มองเพลิน รู้สึกดี - คำนึงถึงหลักการออกแบบทางด้านจิตวิทยา - การคำนึงการใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่ออกแบบ - คำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม	- ใช้สัญลักษณ์และเอกลักษณ์ของชุมชน - แสดงถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่นั้นๆ	- ให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกัน - ให้เป็นพื้นที่เปิดเพื่องานสร้างสรรค์ - ให้เป็นพื้นที่เฉพาะกลุ่ม - ให้เป็นพื้นที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศ - นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้งาน

ภาพประกอบ 4 รูปแบบ ACAN

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก “สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21,” โดย ศราวุฒิ ดั่งวงบัว, 2564, วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 23(1), น. 124-136. (<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournal/article/view/252774/171254>).

4. ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้เป็นต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต ทั้งในการเป็นห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้นแบบการพัฒนาสังคมอย่างชัดเจน อาทิ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การสร้างนักอ่าน นักคิด นักปฏิบัติ การจุดประกายความคิด การสร้างแรงบันดาลใจ และการตระหนักถึงความสำคัญของห้องสมุดมีชีวิต อีกทั้งยังมีบทบาทในการเป็นแหล่งศึกษาดูงานและฝึกงาน ซึ่งส่งเสริมให้นำรูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ให้สามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นพลังขับเคลื่อนสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 21 ประเด็นย่อย 100 ตัวชี้วัด รายละเอียดดังต่อไปนี้ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2554, น. 14-21)

4.1 ด้านกายภาพ มี 4 ประเด็นย่อย คือ 1) ความสะดวกในการเข้าถึงและการใช้บริการ 2) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน 3) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอก และ 4) การจัดแบ่งพื้นที่การให้บริการ (Zoning)

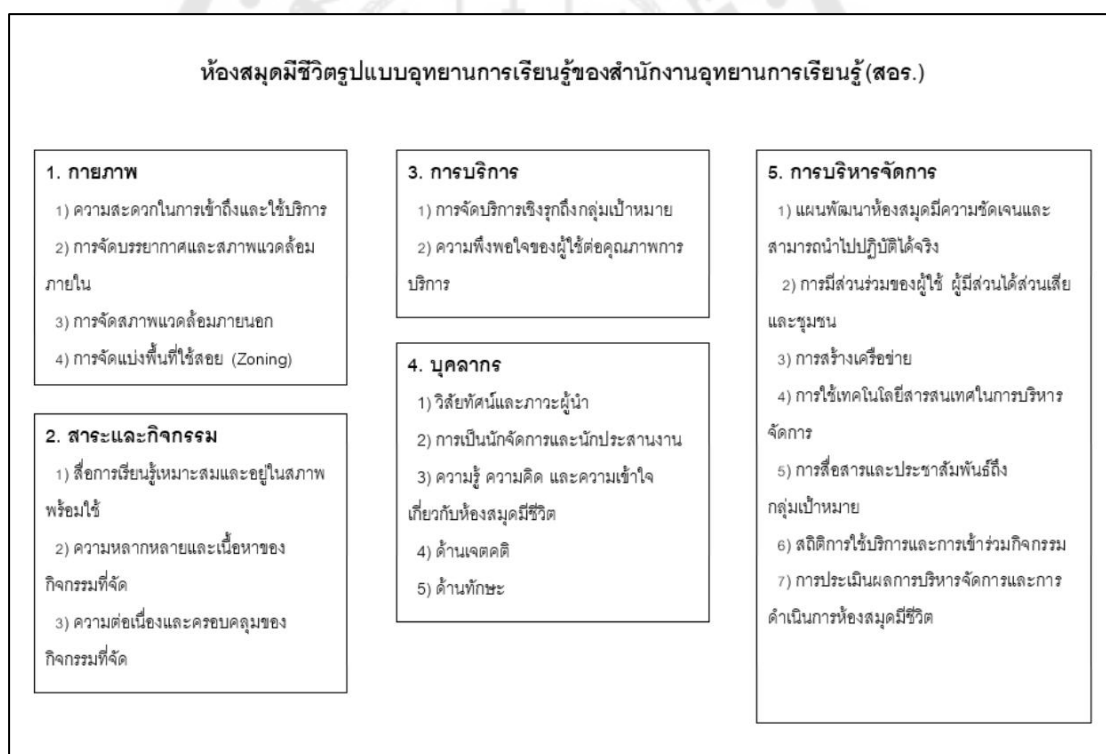
4.2 ด้านสาระและกิจกรรม มี 3 ประเด็นย่อย คือ 1) การมีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมและพร้อมให้บริการ 2) การจัดกิจกรรมที่มีเนื้อหาและความหลากหลาย 3) การจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง

4.3 ด้านการบริการ มี 2 ประเด็นย่อย คือ 1) การจัดบริการเชิงรุก และ 2) ความพึงพอใจของผู้ใช้ต่อคุณภาพการบริการ

4.4 ด้านบุคลากร มี 5 ประเด็นย่อย คือ 1) วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ 2) การเป็นนักจัดการและนักประสานงาน 3) ความคิด ความเข้าใจ และความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดมีชีวิต 4) เจตคติ และ 5) ทักษะ

4.5 ด้านการบริหารจัดการ มี 7 ประเด็นย่อย คือ 1) แผนพัฒนาห้องสมุดมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง 2) การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชน 3) การสร้างเครือข่าย 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) การสื่อสารและประชาสัมพันธ์ 6) สถิติการให้บริการและการเข้าร่วมกิจกรรม และ 7) การประเมินผลการบริหารจัดการและการดำเนินการ

ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้ของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ ดังแสดงในภาพประกอบ 5

**ภาพประกอบ 5 ห้องสมุดมีชีวิตรูปแบบอุทยานการเรียนรู้
ของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้**

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก คู่มือการใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้, โดย สำนักงานอุทยานการเรียนรู้, สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2554, สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (<https://www.tkpark.or.th/stocks/extra/0006cd.pdf>).

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับลักษณะของแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล พบว่า มีการกล่าวถึงแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลไว้หลายลักษณะ ทั้งในด้านกายภาพ ทรัพยากรสารสนเทศ และการจัดบริการ การปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่ (Space Utilization) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมความต้องการของผู้ใช้บริการที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน และจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สนับสนุนการเรียนรู้ โดยเพิ่มพื้นที่การเรียนรู้ พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่พบปะ พื้นที่แสดงออก รวมถึงพื้นที่พักผ่อนที่มีความยืดหยุ่นต่อการใช้บริการ เช่น พื้นที่พัฒนาทักษะ พื้นที่ส่งเสริมอาชีพหรือสร้างโอกาสทางธุรกิจ พื้นที่ส่งเสริมวัฒนธรรม พื้นที่เอนกประสงค์ เป็นต้น และการออกแบบลักษณะทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกให้เป็นมิตร มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย เหมาะสมกับการเรียนรู้และการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้ควรจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการบริการให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล เช่น พื้นที่บริการการเรียนรู้ออนไลน์ พื้นที่ Co-working Space บริการ Wi-Fi และการให้บริการเครื่องมือดิจิทัลเพื่อดึงดูดและโน้มน้าวให้ผู้ใช้บริการเกิดแรงจูงใจ หรือความจำเป็นที่จะเดินทางมาแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ นอกจากนั้นยังต้องสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัล เพื่อผู้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ มีการจัดระบบข้อมูล มีข้อมูลครบถ้วน หลากหลาย น่าเชื่อถือ และความปลอดภัยในการใช้งาน ทั้งในด้านความถูกต้องของข้อมูล และข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ มีการออกแบบแหล่งการเรียนรู้ให้มีลักษณะเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ไลน์ เป็นต้น และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อสร้างความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ เช่น การใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR) และความเป็นจริงเสมือน Virtual Reality (VR) หุ่นยนต์ (AI) เพื่อให้ได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์เสมือนจริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามความต้องการและความถนัดของผู้ใช้บริการ (รุจโรจน์ แก้วอุไร และคณะ, 2562ง, น. 368; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563ง, น. 8-9)

ลักษณะและความเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมา สามารถสรุปแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเป็นผู้นำบริการสารสนเทศ

1.1 จัดหาทรัพยากรสารสนเทศและนำผู้ให้บริการทุกช่วงวัยเข้าถึงสารสนเทศที่หลากหลาย ไร้ขีดจำกัดสนับสนุนการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 จัดบริการให้แก่ชุมชน ทั้งส่วนบุคคลและการบริการทางไกลผ่านเทคโนโลยีอย่างไม่จำกัดเวลา สถานที่และอุปกรณ์ในการเข้าถึง

2. ด้านการบริการพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นสำหรับชุมชน

2.1 พื้นที่การเรียนรู้ จัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ให้บริการ เพื่อสนับสนุนการค้นคว้าและเข้าถึงความรู้

2.2 พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ เปิดกว้างสำหรับการแสดงออก ถ่ายทอดทางศิลปะวัฒนธรรม

2.3 พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการได้พัฒนาความคิดเชิงวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการส่วนบุคคล

2.4 พื้นที่สำหรับการพบปะของผู้ใช้บริการทุกรูปแบบ รวมถึงการประชุม ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

3. ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน

3.1 จัดหา จัดเก็บและบริการข้อมูล สารสนเทศท้องถิ่น องค์ความรู้ ภูมิปัญญาในชุมชน

3.2 ให้บริการข้อมูลอย่างเพียงพอแก่ชุมชน สมาคม และกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะทาง

3.3 ส่งเสริมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3.4 ส่งเสริม อนุรักษ์การเข้าถึงวัฒนธรรมและมรดก สุนทรียทางศิลปะ วิทยาศาสตร์ การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการวิจัยต่าง ๆ

4. ด้านการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แก่ผู้ให้บริการ

4.1 ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่เข้มแข็งให้แก่ผู้ให้บริการวัยเด็ก

4.2 จัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องสมุดให้ส่งเสริมและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งบรรยากาศภายในห้องสมุด และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

4.3 สนับสนุนและพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ทักษะการรู้ดิจิทัลแก่ผู้ให้บริการทุกช่วงวัย

4.4 สนับสนุนผู้ให้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมในห้องสมุดจัดขึ้น

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

ห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชน หมายถึง ห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนเพื่อให้บริการข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และการศึกษา ในรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ทั้งสิ่งสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการศึกษา ตลอดชีวิต ให้บริการแก่ประชาชน โดยไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยการนำเสนอการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นของผู้ใช้บริการและชุมชนตามวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อม เพื่อให้ประชาชนสามารถศึกษาค้นคว้าได้ตามอัธยาศัย ปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าแก่เด็กและเยาวชน ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้และวัฒนธรรมของชุมชนและประเทศ ตลอดจนช่วยยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะด้านวิชาการ ทักษะอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นผู้คัดเลือก จัดหาทรัพยากรสารสนเทศ จัดระบบ และอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน ห้องสมุดประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแห่งชาติที่ภาครัฐต้องจัดให้บริการแก่ประชาชน จึงมีลักษณะสำคัญ คือ อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐบาล บางแห่งอาจได้รับการสนับสนุนจากองค์กรท้องถิ่น ภาคเอกชน หรือประชาชนในชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสังคม (ชุติมา สัจจานันท์, 2549ก, น. 13; ภาณุมา ปรางทอง, 2555ก, น. 14; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548ค, น. 82)

ความสำคัญของห้องสมุดประชาชน

ห้องสมุดประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาแห่งชาติที่ภาครัฐต้องจัดให้บริการแก่ประชาชนทุกคน โดยไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ และระดับการศึกษา รวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้อยู่ในเขตทุรกันดารห่างไกล และชนกลุ่มน้อย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ความรู้ ผ่านทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายประเภท (ชุติมา สัจจานันท์, 2549ข, น. 12-13) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 25 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, น. 7) การดำเนินงานด้านห้องสมุดประชาชนของประเทศไทยอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน โดยมีสำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศในระดับจังหวัดและอำเภอ ในขณะที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานเสริมที่มีหน้าที่รับผิดชอบห้องสมุดประชาชนในระดับตำบล ส่วนกรุงเทพมหานครมีหน้าที่รับผิดชอบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ซึ่งห้องสมุดประชาชนมีความสำคัญ ดังนี้ (กรณีการ สุธรรมศิริบุญดู, 2555ก, น. 2; ภรณ์ยา ปรางทอง, 2555ข, น. 1-2, 13; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548ง, น. 40, 86-88)

1. เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ
2. เป็นแหล่งส่งเสริมการรู้หนังสือ สนับสนุนการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน ชีวิต การศึกษาแบบต่อเนื่อง การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต
3. เป็นแหล่งส่งเสริมความบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ และความจรรโลงใจ ก่อให้เกิดการสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ ความดีงามในจิตใจ และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. เป็นแหล่งสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ประชาชนเป็นผู้รู้สารสนเทศ มีความใฝ่รู้ รู้ทันโลก มีทักษะการแสวงหา การเข้าถึง และการใช้สารสนเทศ แหล่งความรู้ และอินเทอร์เน็ต เพื่อก่อให้เกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
5. เป็นแหล่งส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการรับรู้เกี่ยวกับมรดกทางศิลปวัฒนธรรม ให้มีการเข้าถึงแลกเปลี่ยนระหว่างบุคคล และชุมชน และการสร้างความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่หลากหลาย
6. เป็นแหล่งส่งเสริมการประกอบอาชีพ เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ รวมถึงเป็นแหล่งประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐและประชาชนในทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติ
7. เป็นแหล่งจัดกิจกรรมเชื่อมโยงคนในชุมชน เป็นศูนย์ข้อมูลชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ประชาคม และเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
8. เป็นแหล่งส่งเสริมประชาธิปไตย ความเท่าเทียม และความทั่วถึง เสรีภาพทางปัญญา และเสรีภาพในการอ่าน เข้าใจในสิทธิและหน้าที่ เคารพสิทธิส่วนบุคคล มีความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อชุมชน และต่อประเทศชาติ

9. เป็นแหล่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน พัฒนาตนเอง ทั้งในด้านสติปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคมอย่างสมดุล อันเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศให้มีความก้าวหน้าต่อไป

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยต้องสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา และดำเนินการขยายงานห้องสมุดเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยจัดตั้ง “ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครสวนลุมพินี” ขึ้นเป็นห้องสมุดประชาชนแห่งแรก เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2499 ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 กรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการพัฒนาห้องสมุด เพื่อสนับสนุนให้กรุงเทพมหานครเป็น “เมืองแห่งการอ่าน (World Book Capital)” จากนโยบายดังกล่าว ได้มีการปรับปรุงห้องสมุดเดิมให้เป็นห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 2 แห่ง คือ ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครสวนลุมพินี และห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครซอยพระนางเป็นห้องสมุดนาร่อง พร้อมทั้งดำเนินการสำรวจและจัดสร้างห้องสมุดแห่งใหม่เพิ่มขึ้นในเขตที่ยังไม่มีห้องสมุด และต่อมาในปี พ.ศ. 2556 ได้มีการจัดตั้ง “หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร” เป็นห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง เนื่องด้วยเป็น 1 ใน 9 พันธกิจของกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการคัดเลือกจากองค์การยูเนสโก (UNESCO) ให้เป็น “เมืองหนังสือโลก ประจำปี 2566” (Bangkok World Book Capital 2013) มีการปรับปรุงพื้นที่ห้องสมุดที่มีอยู่เดิมให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาสถาปัตยกรรมให้มีภาพลักษณ์ใหม่ เน้นบริการและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่ทันสมัย ครบวงจร สะดวก รวดเร็ว มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย สภาพแวดล้อมสวยงาม และสร้างวัฒนธรรมรักการอ่าน เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ปัจจุบันมีห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 แห่ง อยู่ภายใต้การดูแลของส่วนห้องสมุดและการเรียนรู้ สำนักงานนันทนาการและส่งเสริมการเรียนรู้ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “แหล่งเรียนรู้ทันสมัย ส่งเสริมการอ่านคนทุกวัย เพื่อสังคมไทยพัฒนา” (กรรณิการ์ สุธรรมศิริบุญกุล, 2555ข, น. 24-25; กฤษณา อยู่พวง, 2557ก, น. 28; ภรณ์ยา ปรางทอง, 2555ค, น. 34-35)

การบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครได้แบ่งประเภทของห้องสมุดประชาชนออกเป็น 3 รูปแบบ คือ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ (ปัจจุบันยุบสภาพแล้ว) และบ้านหนังสือ ปัจจุบันห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 35 แห่ง (ในช่วงที่ดำเนินการวิจัย ห้องสมุดฯ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต และห้องสมุดฯ รามอินทราอยู่ระหว่างการปิดปรับปรุง) ตั้งอยู่ใน 29 เขต จากทั้งหมด 50 เขตทั่วกรุงเทพมหานคร เป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ จำนวน 20 แห่ง ห้องสมุดขนาดกลาง จำนวน 6 แห่ง และห้องสมุดขนาดเล็ก จำนวน 9 แห่ง ให้การบริการและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลาย สภาพแวดล้อมสวยงาม มีเวลาเปิดปิดทำการที่หลากหลาย โดยส่วนใหญ่ เปิดทำการ 6 วันต่อสัปดาห์ (วันอังคาร - วันเสาร์ เวลา 08.30 - 19.30 น. วันอาทิตย์ เวลา 09.00 - 17.00 น.) และปิดทำการในวันจันทร์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ มีบริการพื้นฐาน อาทิ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศด้วยระบบ Liberty บริการห้องหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน (Kid's Corner) บริการวารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือความรู้ทั่วไป หนังสือวิชาการ หนังสืออ้างอิง หนังสือพระราชนิพนธ์ นวนิยาย เรื่องสั้น วรรณกรรมเยาวชน วรรณกรรมแปล บริการการอ่าน บริการยืม-คืนหนังสือ บริการยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ BKK x Hibrary บริการยืมระหว่างห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ของกรุงเทพมหานคร บริการ Wi-Fi บริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้บางแห่งยังมีบริการตู้ล็อกเกอร์ ตู้เครื่องยืม-คืนอัตโนมัติ ห้องประชุม ห้องฉายภาพยนตร์ นิทรรศการถาวร นิทรรศการหมุนเวียน บริการมัลติมีเดีย บริการยืม-คืนอุปกรณ์ เช่น ปลั๊กไฟ หูฟัง ลานจัดกิจกรรม/เวทีกลางแจ้ง และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน นอกจากนี้ยังมีห้องสมุดที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น อาทิ ห้องสมุดฯ ห้วยขวาง (ห้องสมุดการ์ตูน) ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์ (ห้องสมุดประวัติศาสตร์) ห้องสมุดฯ วัดราชภูวนิฐานฯ (ห้องสมุดพันธุ์ไม้ดอกไม้) ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง (ห้องสมุดวรรณกรรม) ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ (ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม) ห้องสมุดฯ บางบอน (ห้องสมุดสุขภาพและกีฬา) ห้องสมุดสีเขียว (ห้องสมุดธรรมชาติและระบบนิเวศ) ห้องสมุดฯ คลองสามวา (ห้องสมุดท่องเที่ยวและส่งเสริมอาชีพ) ห้องสมุดฯ ดุสิต (ห้องสมุดประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร) ห้องสมุดฯ บ้านจรัญ-พูนทรัพย์ (ห้องสมุดภาษาศาสตร์) ห้องสมุดฯ ภาษีเจริญ (ห้องสมุดนิทานและวรรณคดี) ห้องสมุดฯ วนธรรม (ห้องสมุดธรรมะ) (กรุงเทพมหานคร, 2551, น. 7; ภรณ์ยา ปรางทอง, 2555, น. 2; สำนักวัฒนธรรมกีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, 2550, น. 5; อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2548, น. 91)

สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีแนวคิดในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย จึงมีการปรับปรุงภูมิทัศน์และการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในและภายนอกอาคารให้มีความทันสมัย สวยงามและสะดวกในการใช้งาน โดยกำหนดรูปแบบในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ดังนี้ เป็นอาคาร 3 ชั้น พร้อมลานอเนกประสงค์ มีการแบ่งพื้นที่ อาทิ มุมจัดวางทรัพยากรสารสนเทศแต่ละประเภท มุมแนะนำหนังสือใหม่ มุมสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ มุมอ่านหนังสือ มุมทำการบ้าน มุมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ห้องฉายภาพยนตร์ ห้องฝึกอบรม ห้องประชุม ลานกิจกรรม/ลานอเนกประสงค์/เวทีกลางแจ้ง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไปที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง อาทิ เทศกาลการอ่านและการเรียนรู้กรุงเทพฯ เทศกาลหนังสือในสวน กิจกรรม Walking Trip กิจกรรม Biking trip กิจกรรม Library Alive กิจกรรมเปิดโลกนิทาน กิจกรรมอ่านผลิบัน กิจกรรมสร้างสุขด้วยการอ่านกับผู้สูงอายุ (กรรณิการ์ สุธรรมศิริบุญกุล, 2555ค, น. 21-23; กฤษณา อยู่พวง, 2557ข, น. 29-30; ภรณ์ยา ปรางทอง, 2555จ, น. 30-33)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถจำแนกสภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายของห้องสมุด หมายถึง ห้องสมุดควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินงานที่ตอบสนองการพัฒนาห้องสมุดให้สามารถทำหน้าที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอย่างชัดเจน และมีการแจ้งหรือประกาศนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนการดำเนินงานดังกล่าวให้ประชาชน ผู้ใช้บริการ และผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบอย่างชัดเจนและทั่วถึง

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ห้องสมุดควรทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศเป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น และจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาทันสมัยและหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการในยุคดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนั้นห้องสมุดควรมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการจัดบริการ หมายถึง ห้องสมุดควรทำหน้าที่ในการผู้นำบริการสารสนเทศในการจัดบริการและจัดกิจกรรมแก่ประชาชนและชุมชน โดยมีการจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ

สำหรับผู้ให้บริการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย จัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านแก่ผู้ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดกิจกรรมสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ให้บริการ รวมถึงทำหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย ผ่านเทคโนโลยีหลากหลายช่องทาง อย่างไม่จำกัดเวลา สถานที่ และอุปกรณ์ในการเข้าถึง โดยบริการของห้องสมุดต้องสอดคล้องกับความต้องการใช้บริการในยุคดิจิทัล

4. ด้านผู้ให้บริการ หมายถึง ผู้ให้บริการควรมีความสามารถในการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ให้บริการ และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แก่ผู้ให้บริการ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ทักษะการรู้ดิจิทัล รวมถึงการสนับสนุนผู้ให้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้ให้บริการต้องสามารถสอนหรือแนะนำผู้ให้บริการในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

5. ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง ห้องสมุดควรทำหน้าที่จัดบริการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ สำหรับเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และทำหน้าที่ในการบริการพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นต่อชุมชน โดยการจัดบริการพื้นที่การเรียนรู้ และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับพื้นที่การทำงานร่วมกัน (Co-working Space) จัดบริการพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่ผู้ให้บริการต้องการ เช่น การจัดให้พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ และพื้นที่สำหรับการพบปะ รวมถึงการจัดนิทรรศการหมุนเวียน อีกทั้งห้องสมุดควรจัดบริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ให้บริการกลุ่มพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก และมีบริการพื้นที่และเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น ห้องค้นคว้ารายบุคคล ห้องค้นคว้ากลุ่ม ระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) นอกจากนั้นควรมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านถ่ายเอกสาร

6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ หมายถึง ห้องสมุดควรมีการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอ เช่น มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการ มีการแจ้งข่าวสารการจัดกิจกรรม ทั้งในพื้นที่ทางกายภาพของห้องสมุดและผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งยังทำหน้าที่ในการติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการผ่านช่องทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย อย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เช่น โทรศัพท์ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ไลน์ Youtube และอื่น ๆ โดยมีช่องทางการรับฟังความ

คิดเห็นของผู้ใช้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย และการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ หมายถึง ห้องสมุดควรมีการบริการผู้ใช้บริการอย่างหลากหลายโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้บริการโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด และเป็นสื่อกลางหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ตามที่ผู้ใช้ต้องการ

ตาราง 1 จำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในแต่ละปีงบประมาณ

ลำดับที่	รายชื่อ	2563	2564	2565	2566	2567
1	หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร	283,228	36,080	108,136	335,710	327,756
2	ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี	64,767	21,823	31,281	57,674	97,970
3	ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง	28,639	11,693	17,883	24,648	26,350
4	ห้องสมุดฯ ภาษีเจริญ	15,282	8,343	11,344	14,855	19,124
5	ห้องสมุดฯ ตลาดกระบี่	18,094	7,643	8,486	13,480	36,118
6	ห้องสมุดฯ บางกะปิ	51,782	10,510	9,374	14,408	20,510
7	ห้องสมุดฯ สะพานสูง	48,507	5,084	8,893	8,448	41,672
8	ห้องสมุดฯ ทุ่งครุ	35,149	9,222	8,008	16,813	22,933
9	ห้องสมุดฯ ดุสิต	13,733	5,431	8,873	15,644	17,063
10	ห้องสมุดฯ บางขุนเทียน	41,770	8,236	7,908	15,140	19,791
11	ห้องสมุดฯ มีนบุรี	16,673	5,913	6,902	12,104	23,374
12	ห้องสมุดฯ บางบอน	15,711	4,654	6,486	11,501	13,636
13	ห้องสมุดฯ ห้วยขวาง	48,376	9,007	11,934	14,304	14,607
14	ห้องสมุดฯ วัดราชโอรสาราม	13,256	7,526	13,249	16,343	22,315
15	ห้องสมุดฯ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต	21,677	9,457	1,623	-	-
16	ห้องสมุดฯ บางเขน	21,660	4,509	3,219	27,941	24,464
17	ห้องสมุดฯ ประเวศ	8,109	4,962	7,762	11,200	21,364

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อ	2563	2564	2565	2566	2567
18	ห้องสมุดฯ วัดลาดปลาเค้า	96,545	8,106	14,292	21,031	28,411
19	ห้องสมุดฯ หนองจอก	26,713	7,650	10,128	17,196	20,032
20	ห้องสมุดฯ คลองสามวา	8,968	4,529	6,331	10,285	19,316
21	ห้องสมุดฯ บ้านจรัญ-พูนทรัพย์	14,592	6,570	9,467	12,548	13,835
22	ห้องสมุดฯ มุลินีเพื่อศูนย์กลาง อิสลามแห่งประเทศไทย	11,729	2,932	5,433	5,812	7,681
23	ห้องสมุดฯ เขตบางซื่อ	11,480	4,317	4,357	5,864	11,978
24	ห้องสมุดฯ เขตราชบุรีบูรณะ	28,583	5,214	6,256	6,798	9,103
25	ห้องสมุดฯ ถนนคาราม	8,224	4,852	6,362	8,982	10,000
26	ห้องสมุดฯ วัดรัชฎาธิฐานานฯ	9,836	5,538	10,697	15,550	16,724
27	ห้องสมุดสี่เขียว	20,883	5,813	12,506	14,973	18,658
28	ห้องสมุดวิชาการ	10,193	6,600	9,353	13,846	14,886
29	ห้องสมุดฯ เขตคลองสาน	5,846	3,455	-	-	-
30	ห้องสมุดฯ จตุจักร	2,618	980	-	-	-
31	ห้องสมุดฯ รมนียทุ่งสีกัน	3,315	2,021	3,186	4,727	4,830
32	ห้องสมุดฯ วัดพรหมรังสี	2,841	588	1,492	2,710	1,832
33	ห้องสมุดฯ เคหะชุมชนดินแดง 2	8,753	5,099	9,456	15,588	20,398
34	ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทย อนุสรณ์	11,242	6,124	7,377	13,146	20,180
35	ห้องสมุดวรรณกรรม	5,570	3,904	4,722	3,650	4,055
36	ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ	6,516	3,904	4,722	6,282	6,661
รวมจำนวนผู้ให้บริการต่อปีงบประมาณ		1,040,860	257,254	396,115	789,201	977,627

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปตามประเด็นที่ศึกษา ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

การศึกษาห้องสมุดประชาชนในการเป็นห้องสมุดที่เหมาะสมในยุคดิจิทัล ได้แก่ งานวิจัยของอนันต์ศักดิ์ พวงอก (2563ก, น. 79-84) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาห้องสมุดประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษสู่ประเทศไทย 4.0 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การพัฒนาห้องสมุดประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษสู่ประเทศไทย 4.0 คือ ต้องปรับปรุงอาคารสถานที่ใหม่ ความทันสมัย ติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ควรให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ตลอด 7 วัน ควรมีนวัตกรรมใหม่ ๆ มาให้บริการ มีการจัดกิจกรรมใหม่ ๆ ที่หลากหลาย และเข้าถึงคนทุกเพศ ทุกวัย ควรเพิ่มความหลากหลายและความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ และควรเน้นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้ใช้บริการและสภาพการให้บริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้เป็นเพียงบางแห่งหรือเพียงบางกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในบทบาทการเป็นห้องสมุดสำหรับเด็ก ได้แก่ งานวิจัยของชุตินันท์ บัวรอด และคณะ (2563ค, น. 1-9) ศึกษาการจัดบริการสำหรับเด็กของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ห้องสมุดมีการจัดระบบให้ผู้ปกครองยืมคืนสื่อการเรียนรู้แทนเด็กและคำนึงถึงประเภทและความหลากหลายในการจัดสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 6 ปี ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการพ่อแม่เป็นผู้ยืมคืนสื่อการเรียนรู้แทนลูก ประเภทของหนังสือและสื่อสำหรับเด็กที่ผู้ใช้บริการยืมคืน คือ หนังสือภาพ 2) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ประกอบด้วย กิจกรรมรักการอ่านสำหรับเด็ก และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ในส่วนกิจกรรมรักการอ่านสำหรับเด็ก ประเภทของกิจกรรมส่วนใหญ่ที่จัด คือ ศิลปะและงานประดิษฐ์ 3) ด้านการให้ความรู้ พบว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก และเสริมความรู้แก่ผู้ใช้บริการ งานวิจัยของลักษณา เจริญศรี และคณะ (2563ค, น. 1-10) ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสำหรับเด็กในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการของผู้ใช้บริการห้องสมุดมีผลต่อรูปแบบและการจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุด การพยายามกระจายแหล่งความรู้ให้เข้าถึงชุมชนในทั่วทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนรูปแบบที่พยายามพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดขนาดใหญ่ และตั้งกระจายเขตพื้นที่ละ 1 แห่ง รูปแบบของห้องสมุดเป็นการสร้างขึ้นใหม่ และจำนวนชั้นของห้องสมุดที่พบ

ส่วนมาก คือ 3 ชั้น ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน คือ โรงเรียน มากที่สุด 2) การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดควรคำนึงถึงความเหมาะสมต่อการพัฒนาการและความต้องการของเด็ก การจัดพื้นที่และครุภัณฑ์ของห้องสมุดสำหรับเด็กในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม มีส่วนช่วยพัฒนาและส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การจัดพื้นที่และครุภัณฑ์จึงควรให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการและส่งเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมกับเด็ก การแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กออกเป็นสัดส่วน การใช้แสงสว่างจากธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการอ่านหนังสือและทำกิจกรรม หน้าต่างที่ทำจากกระจกโปร่งแสงบานใหญ่ ใช้โทนสีสว่าง มีพื้นที่เพื่อการเรียนรู้ ทำกิจกรรม พื้นที่สำหรับการเล่น และการสืบค้นข้อมูล มีความสะอาดปลอดภัย สะอาดและอยู่ใกล้ประตูเข้าออก 3) สิ่งที่ต้องจัดให้มีเพื่อการสร้างสภาพแวดล้อมห้องสมุดให้เป็นมากกว่าที่อ่านหนังสือ พบว่า ห้องสมุดมีการจัดสภาพแวดล้อม ทั้งในด้านพื้นที่ ครุภัณฑ์ สื่อการเรียนรู้และของเล่น เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้บริการที่เป็นเด็กและผู้ปกครอง ในรายละเอียดของการสำรวจพบว่า ห้องสมุดไม่มีห้องน้ำและห้องให้นมสำหรับเด็ก มุมสำหรับรับประทานอาหารและเครื่องดื่ม เพื่ออำนวยความสะดวก มีโต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งอ่านขนาดเหมาะสมกับเด็กที่น้อย สื่อสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีจำนวนจำกัด และมีเฉพาะบางห้องสมุดเท่านั้น มีครุภัณฑ์และของเล่นที่ใช้ในมุมบทบาทสมมุติที่น้อย ไม่มีบอร์ดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ มีการจัดวางสื่ออุปกรณ์ทางศิลปะในพื้นที่ที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้ด้วยตนเองที่น้อยมาก รวมถึงการแนะนำการใช้งานสื่อการเรียนรู้และของเล่นที่น้อย งานวิจัยของพิมพ์ชนก ชาติเจริญพงษ์ และคณะ (2562ค, น. 1-11) ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีเลิศในการจัดห้องสมุดสำหรับเด็ก ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ ห้วยขวาง ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้อื่นในชุมชน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดและผู้ใช้บริการห้องสมุด มีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ห้วยขวางมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้อื่นในชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการพัฒนาเด็ก เช่น ห้องสมุดเข้าไปจัดกิจกรรมให้ความรู้ในโรงเรียน หรือโรงเรียนพาเด็กมาค้นหาความรู้ในห้องสมุด เป็นต้น 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและดีตามลำดับ 3) การจัดสิ่งแวดล้อมในห้องสมุด พบว่า ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ห้วยขวางให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในส่วนของการจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องสมุดให้สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งบรรยากาศภายในและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ งานวิจัยของวิมล ตันตติภักดิ์ และวรวรรณ เหมชะญาติ (2562ก, น. 1-9) ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็ก

อายุ 3 ถึง 6 ปี ในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ช่องทางหลักที่ห้องสมุดใช้ในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือ การติดป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ พบว่า ทราบข่าวสารการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากป้ายการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด 2) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็ก พบว่าห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กใน 4 ทักษะ คือ ทักษะการขีดเขียนในลักษณะการวาดภาพระบายสี ทักษะการฟังนิทานประกอบหนังสือ ทักษะการอ่านหนังสืออย่างอิสระ และทักษะการพูดในรูปแบบของการฝึกเล่านิทานด้วยตนเอง 3) ประสิทธิภาพของบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน พบว่า บุคลากรของห้องสมุดได้รับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ และเนื้อหาในการฝึกอบรม คือ เทคนิคการเล่านิทานสำหรับเด็ก ในขณะที่ข้อมูลจากผู้ใช้บริการห้องสมุด พบว่า บุคลากรที่จัดกิจกรรมพูดจาไพเราะสุภาพ มีความเข้าใจในเนื้อหาของกิจกรรมที่จัดและอธิบายกิจกรรมได้อย่างชัดเจน

การศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสำหรับกลุ่มตัวอย่างอื่น ได้แก่ งานวิจัยของกิตติศักดิ์ จำเนียรศรี (2563ง, น. 76-80) ศึกษาความต้องการของคนเจนเนอเรชั่นวาย เพื่อพัฒนารูปแบบห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ห้องสมุดควรพัฒนาให้ตอบสนองความต้องการในยุคปัจจุบัน คือ 1) การเป็นศูนย์รวมความรู้ (Knowledge Center) คือ การนำทรัพยากรที่มีอยู่ มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และนำมาต่อยอดโดยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน และนำมาให้บริการแก่ผู้ให้บริการ และ 2) การเป็นศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) คือ สนับสนุนผู้ให้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ผ่านบริการและกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้น ด้านการบริการ พบว่า ห้องสมุดควรพัฒนาให้มีบริการใหม่เพิ่มมากขึ้น เช่น การให้ยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือบริการยืมอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านพื้นที่ ห้องสมุดควรจัดพื้นที่ให้หลากหลาย เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ การพบปะ การแสดงออก การสร้างแรงบันดาลใจ และการพักผ่อน นอกจากนี้พบปัญหา คือ มีคนจำนวนหนึ่งไม่ทราบว่าห้องสมุดประชาชนนั้นมีที่แห่ง หรือให้บริการอยู่ส่วนใดของจังหวัดกรุงเทพมหานคร จึงไม่เกิดความต้องการใช้บริการ แสดงให้เห็นว่าปัญหาหลักที่สำคัญ คือ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ไม่เพียงพอ

2. แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลและการพัฒนา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมในยุคดิจิทัล ได้แก่ งานวิจัยของปรัชญนันท์ นิลสุข และคณะ (2564ค, น. 64) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้งาน

แหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ในยุคดิจิทัล สำหรับผู้เรียนในวัยแรงงาน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัยแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบ ได้แก่ 1) แหล่งการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย 2) สื่อนำเสนอที่อยู่ในรูปแบบวิดีโอ และ 3) แหล่งการเรียนรู้ที่จัดทำเป็นเว็บไซต์ และจากงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563, น. 8-12) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สมัยใหม่ในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัยเรียน พบว่า ทิศทางแนวโน้มของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คือ การผสมผสานแหล่งการเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัลไว้ด้วยกัน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ เข้าถึงการใช้งานได้ง่าย สะดวก สามารถพูดคุย ได้ตอบอธิบาย แนะนำได้ทันที จัดระบบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ มีข้อมูลครบถ้วนและมีความน่าเชื่อถือ มีความปลอดภัยในการใช้งาน ทั้งในด้านข้อมูลและความเป็นส่วนตัว ออกแบบการเรียนรู้ให้มีลักษณะแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก, ไลน์ เป็นต้น และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ เพื่อสร้างความสนใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้หุ่นยนต์ (AI) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR) และความเป็นจริงเสมือน Virtual Reality (VR) เพื่อให้ได้ทดลองเผชิญกับสถานการณ์เสมือนจริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ตามความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาห้องสมุดในยุคดิจิทัล พบว่า มีการมุ่งเน้นการพัฒนา 2 ด้านหลัก คือ การพัฒนาทางกายภาพหรือในเชิงพื้นที่ และการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ ได้แก่ งานวิจัยของจิรัชยา วิจิตมงคล (2565) ศึกษาการจัดพื้นที่การเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาและอาจารย์มีความคิดเห็นต่อด้านบุคลากรว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด โดยความคิดเห็นของนักศึกษา คือ บุคลากรมีความรู้ความสามารถ และทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความคิดเห็นของอาจารย์ คือ บุคลากรช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาในการให้บริการได้อย่างความรวดเร็ว ความต้องการจัดพื้นที่การเรียนรู้ของห้องสมุดโดยรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความต้องการด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรมีความรู้ความสามารถและทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และอาจารย์มีความต้องการด้านบุคลากรมากที่สุด คือ บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการตอบคำถามและการช่วยค้นคว้า งานวิจัยของนวรรตน์ โพธิ์เขียว และ จุฑารัตน์ ศรารณะวงศ์ (2563, น. 38-49) ศึกษาความต้องการบริการพื้นที่การเรียนรู้ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมต่อการจัดพื้นที่การเรียนรู้ในระดับปานกลาง พื้นที่ที่มีการจัดเหมาะสม คือ พื้นที่

มัลติมีเดียและความบันเทิง และห้องบริการอินเทอร์เน็ต เนื่องจากการจัดพื้นที่ที่มีความเหมาะสม
 สำหรับการใช้งานและอุปกรณ์สำหรับการบริการมีเพียงพอ ความต้องการบริการพื้นที่การเรียนรู้
 ของผู้ใช้บริการ พบว่า ในภาพรวมมีความต้องการในระดับมาก แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่
 1) ด้านบรรยากาศและระยะเวลาให้บริการ ต้องการให้สำนักหอสมุดมีข้อบังคับด้านการใช้เสียง
 ขยายเวลาการให้บริการในวันเสาร์-อาทิตย์ และมีพื้นที่ที่สามารถเข้าใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง
 2) ด้านเฟอร์นิเจอร์ ต้องการให้มีเฟอร์นิเจอร์หลากหลายรูปแบบ รองรับสรีระ เพื่อไม่ทำให้ปวดเมื่อย
 ในการใช้งานเป็นเวลานาน 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องการเพิ่มจำนวนปลั๊กไฟ กระดาน
 นำเสนองาน และจุดจำหน่ายหรือบริการเครื่องเขียน 4) ด้านสถานที่และการจัดพื้นที่ ต้องการเพิ่ม
 ที่นั่งแบบพับได้ในพื้นที่ที่ว่าง และหลอมรวมสำนักหอสมุดให้เป็นอาคารเดียว 5) ด้านลักษณะพื้นที่
 ที่ต้องการ ต้องการพื้นที่รับประทานอาหารในอาคาร เพิ่มจำนวนพื้นที่สำหรับกลุ่ม และมีพื้นที่สำหรับ
 พักผ่อน งานวิจัยของพีรธร แก้วลาย และ ทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า (2561ก) ศึกษาสภาพแวดล้อม
 เพื่อการเรียนรู้สาธารณะรูปแบบใหม่: การเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้และผลกระทบที่มีต่อ
 รายละเอียดโครงการที่ว่างและสถาปัตยกรรมศูนย์ความรู้ร่วมสมัย พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ของ
 คนในปัจจุบันมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ร่วมกันผู้อื่น
 รวมถึงการเรียนรู้เพื่อการสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม สะท้อนให้เห็นการพัฒนาบทบาทจาก
 ผู้รับสารเป็นผู้สร้างสรรค์ นอกจากนี้ การใช้พื้นที่เรียนรู้อยู่ยังมีลักษณะการรวมกลุ่ม ให้ความสนใจกับ
 โครงการที่เป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนกับผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง และต้องการ
 ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที สรุปได้ว่า บทบาทของโครงการศูนย์ความรู้จากเดิมที่มี
 บทบาทหลักเป็นพื้นที่เก็บสะสมความรู้ ทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้สาธารณะให้กับผู้ใช้งาน ส่งผล
 ต่อการกำหนดรายละเอียดโครงการให้มีความหลากหลายและมีความเชื่อมโยงกับคนและเมือง
 มากขึ้น กล่าวคือ เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ พื้นที่สร้างความคิดหรือความรู้ เช่น การเป็นพื้นที่
 พัฒนาทักษะต่าง ๆ พื้นที่สร้างโอกาสทางธุรกิจ พื้นที่ทางวัฒนธรรม พื้นที่ออกแบบประสงค์ พื้นที่
 สำหรับพบปะ พื้นที่สาธารณะ เป็นพื้นที่สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์ และเป็นจุดเด่นหรือสถานที่สำคัญ
 ของเมือง ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศ ได้แก่ งานวิจัยของ Feeney et al. (2002a, p.1-9) ศึกษา
 บริการห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21 หน้าที่และบทบาทของลิสวาในแนวปฏิบัติล่าสุดสำหรับ
 ห้องสมุดประชาชน สหพันธ์ห้องสมุดนานาชาติและสถาบันต่าง ๆ (IFLA, 1999, P.4) ยืนยันว่า
 วัตถุประสงค์หลักของห้องสมุดประชาชน คือ เป็นแหล่งที่ทำให้สามารถเข้าถึงความรู้
 ด้านสิ่งพิมพ์และรูปแบบอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาทั้งในระบบและตามอัธยาศัยสำหรับทุกคน
 แม้ว่าศตวรรษที่ 21 จะเกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมเทคโนโลยี แต่ห้องสมุดประชาชนยังคงให้

ความสำคัญกับชุมชน การเรียนรู้เชิงนันทนาการ และความก้าวหน้าทางสังคม ในขณะเดียวกัน ก็ต้องมีการพัฒนาบริการที่ตอบสนองความต้องการข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น และต้องการบริการที่มีรูปแบบเฉพาะเจาะจงหรือเฉพาะกลุ่มมากขึ้น และต้องการบริการที่มีการเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น หน้าที่และบทบาทของห้องสมุดประชาชน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) การเป็นสถานที่ (Place) ที่เชื่อมโยงการเข้าถึง การศึกษาของประชาชน และมีการสร้างเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ 2) ผู้ให้บริการเสมือน (Virtual Client) โดยจะต้องเพิ่มการให้บริการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการเข้าถึงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่ผู้ให้บริการสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา 3) การเป็นหน่วยงานจัดส่งบริการข้อมูล มุ่งเน้นทรัพยากร และความพยายามในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ผ่านการเครือข่ายความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การบริการสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุน การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ และการศึกษานอกห้องเรียน การให้บริการศูนย์การเรียนรู้แบบเปิด ชุมชน การบ้าน และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียน สิ่งสำคัญ คือ ผู้ให้บริการห้องสมุดประชาชน จะต้องตรวจสอบและประเมินลักษณะของการให้บริการ ห้องสมุดที่ประสบความสำเร็จจะต้อง พัฒนาพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ทั้งภายในและภายนอกทุกภาคส่วนที่มีอยู่ โดยห้องสมุดและ ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ จะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้แน่ใจว่าสามารถตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในรัฐเวสเทิร์น ออสเตรเลียได้ และงานวิจัยของ Jochumsen et al. (2012b, p. 586, 595) พบว่า ยุโรปเหนือใช้แบบจำลองสี่พื้นที่ (The Four Spaces) ในรูปแบบที่แตกต่างกัน นับตั้งแต่มีการเสนอรายงานห้องสมุดประชาชนของเดนมาร์กเป็นครั้งแรกในปี 2010 งานวิจัยนี้ได้ เปิดตัวในหลายประเทศทั่วโลก แบบจำลองสี่พื้นที่ที่สามารถเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการ ก่อสร้าง การออกแบบ และการจัดห้องสมุดประชาชนใหม่ นอกจากนี้แบบจำลองนี้ยังสามารถเป็น เครื่องมือการจัดการและการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับแผนและนโยบายของห้องสมุด โดยกล่าวถึง บทบาทโดยรวมของห้องสมุดประชาชนในสังคม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 การศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 4 คน และบรรณารักษ์จากห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ 6 แห่ง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยใช้เกณฑ์จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เหมาะสมตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีลักษณะเป็นการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) ซึ่งจำนวนที่เหมาะสม คือ ไม่น้อยกว่า 10 คน (Gentles et al., 2015b, p.1783) มีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

- 1.1.1 ผู้บริหารห้องสมุด เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบระดับสูงของห้องสมุดกรุงเทพมหานคร โดยมีประสบการณ์ในการบริหารงานห้องสมุดกรุงเทพมหานคร ไม่น้อยกว่า 5 ปี

- 1.1.2 บรรณารักษ์ เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ไม่น้อยกว่า 3 ปี

- 1.2 การศึกษาเชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้ใช้บริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 33 แห่ง จำนวน 977,627 คน (กรุงเทพมหานคร, 2568) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 33 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

โดยคำนวณตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกนสำหรับประชากรตั้งแต่ 100,000 คน ขึ้นไป ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 384 คน (Krejcie et al., 1970b, p. 607-610) สุ่มตัวอย่างแบบ โควต้าและใช้วิธีเลือกแบบสะดวก แห่งละ 12 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 396 คน

ตาราง 2 รายชื่อห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 33 แห่ง

ลำดับที่	รายชื่อห้องสมุด
1	หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร
2	ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี
3	ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง
4	ห้องสมุดฯ ภาษีเจริญ
5	ห้องสมุดฯ ตลาดกระบี่
6	ห้องสมุดฯ บางกะปิ
7	ห้องสมุดฯ สะพานสูง
8	ห้องสมุดฯ พุ่งครุ
9	ห้องสมุดฯ ดุสิต
10	ห้องสมุดฯ บางขุนเทียน
11	ห้องสมุดฯ มินบุรี
12	ห้องสมุดฯ บางบอน
13	ห้องสมุดฯ ห้วยขวาง
14	ห้องสมุดฯ วัดราชโอรสาราม
15	ห้องสมุดฯ บางเขน
16	ห้องสมุดฯ ประเวศ
17	ห้องสมุดฯ วัดลาดปลาเค้า
18	ห้องสมุดฯ หนองจอก
19	ห้องสมุดฯ คลองสามวา
20	ห้องสมุดฯ บ้านจระเข้-พูนทรัพย์
21	ห้องสมุดฯ มุลินีเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อห้องสมุด
22	ห้องสมุดฯ เขตบางซื่อ
23	ห้องสมุดฯ เขตราชบุรีบูรณะ
24	ห้องสมุดฯ อนนคาราม
25	ห้องสมุดฯ วัดรัชฎาธิฐานฯ
26	ห้องสมุดสีเขียว
27	ห้องสมุดวิชาการ
28	ห้องสมุดฯ รมณีย์ทุ่งสีกัน
29	ห้องสมุดฯ วัดพรหมรังสี
30	ห้องสมุดฯ เคหะชุมชนดินแดง 2
31	ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์
32	ห้องสมุดวรรณกรรม
33	ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ

หมายเหตุ ในช่วงที่ดำเนินการวิจัย มีห้องสมุดที่ปิดถาวร จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ ห้องสมุดฯ เขตคลองสาน และห้องสมุดฯ เขตจตุจักร และมีห้องสมุดที่ปิดปรับปรุง จำนวน 2 แห่ง คือ ห้องสมุดฯ วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต และห้องสมุดฯ รามอินทรา

2. การวิจัยระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประเมินร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดกรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 2 คน และบรรณารักษ์จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน คัดเลือกด้วยวิธีเจาะจง ตามเกณฑ์คุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และมีประสบการณ์ในการทำงานที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2.2 ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 2 คน เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบระดับสูงของห้องสมุดกรุงเทพมหานคร โดยมีประสบการณ์ในการบริหารงานห้องสมุดกรุงเทพมหานคร ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2.3 บรรณารักษ์ จำนวน 2 คน เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการห้องสมุด เพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ไม่น้อยกว่า 5 ปี

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1.1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร แนวคิดแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแนวคำถาม

1.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1.1 มาสร้างเป็นแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัย

1.1.3 นำแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ที่ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุม และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.1.4 การหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดบริการสารสนเทศตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่า ข้อคำถามทั้งหมดมีคะแนนระหว่าง 0.67-1.00 และปรับปรุงการใช้ภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 3 คน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขแนวคำถามอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

1.2. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอน มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม

1.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.2.1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 สภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

1.2.3 นำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุม แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.2.4 การหาคุณภาพของเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดบริการสารสนเทศ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามทั้งหมดมีคะแนนระหว่าง 0.67-1.00 และปรับปรุงการใช้ภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำไปทดลองเก็บข้อมูลกับผู้ใช้บริการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาคำนวณหาค่าความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ คือ 0.70 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2560) ถือเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้จริงได้

2. การวิจัยระยะที่ 2 การหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1. ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้ในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา และจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ ในยุคดิจิทัล

2.2. จัดทำแบบประเมินร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิประเมิน ตามประเด็น ที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินเพื่อขอความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ในแต่ละด้าน ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในแต่ละด้าน ข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัย ในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2567 หมายเลขการรับรอง SWUEC-672516 จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1.1 เมื่อได้รับใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ยื่นขอหนังสือจากบัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยไปยังสำนัก วัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นต้นสังกัดของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

1.2 เมื่อได้รับอนุมัติให้ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัยได้ ผู้วิจัยได้ติดต่อประสาน โดยตรงไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อนัดหมายสัมภาษณ์ และติดต่อห้องสมุดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้ให้บริการ

1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งวิธีการสัมภาษณ์และ เก็บข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.3.1 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โดยคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามให้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 21 มีนาคม 2568 ถึงวันที่ 3 พฤษภาคม 2568 เมื่อได้จำนวนครบแล้ว ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล ที่ได้ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

1.3.2 การเก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ เพื่อขอสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และส่งสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแนวกำถามไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากนั้นผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน 2568 ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม 2568 โดยเริ่มต้นจากการแนะนำตัวอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสิทธิของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการให้คำสัญญาในการเก็บข้อมูล การสัมภาษณ์ให้เป็นความลับ พร้อมทั้งขออนุญาตฉบับบันทึกและบันทึกเสียงสัมภาษณ์ เมื่อผู้วิจัยจะดำเนินการสรุปผลการสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์ทุกครั้งเพื่อให้ได้รายละเอียดครบถ้วน

2. การวิจัยระยะที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และจัดทำแบบประเมินจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจประเมิน มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยติดต่อทบทวนผู้ทรงคุณวุฒิ และดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินและให้ข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่อร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

2.2 ผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และแบบประเมินร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางอีเมล และกำหนดวันตอบกลับภายใน 14 วัน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การจัดระเบียบทางกายภาพของข้อมูล ได้แก่ การถอดไฟล์บันทึกเสียง และข้อมูลที่จดบันทึกมา แบบคำต่อคำและขัดเกลารวภาษา แล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

1.2 การจัดเก็บข้อมูล นำข้อมูลที่ได้นำมาคัดแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และจำแนกเนื้อหาตามประเด็นที่เก็บข้อมูลมา

1.3 การจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูล อ่านเนื้อหาข้อมูลทั้งหมด และเลือกบันทึกประเด็นหลักจำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจนครบถ้วน

1.4 การจัดกลุ่มข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการจำแนกประเด็น มาจัดกลุ่มตามเนื้อหาเป็นหมวดหมู่

1.5 การสรุปและตีความ วิเคราะห์และตีความเนื้อหาที่ได้จากข้อมูล สรุปและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบบรรยาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ จากนั้นดำเนินการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ ทำการวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

2.2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของคำตอบ 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5
มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3
น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1

การคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิจารณาตามเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ระดับคะแนนเฉลี่ยและการแปลความหมาย

4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 แบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการจัดกลุ่มและสรุปความ

2.4 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการบรรยาย

3. การวิจัยระยะที่ 2 การประเมินแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยนำแบบประเมินที่ได้รับคืนมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ นำมาหาฉันทามติในแต่ละด้าน โดยในการวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลผลฉันทามติตามแนวทางของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2553) โดยพิจารณาจากร้อยละของผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความเห็น “เห็นด้วย” ในแต่ละรายการ ดังนี้

ร้อยละ 80 ขึ้นไป: ถือว่ามีฉันทามติระดับสูง (เห็นด้วย)

ร้อยละ 60–79: ถือว่ามีฉันทามติระดับปานกลาง (เห็นด้วยน้อย)

ต่ำกว่าร้อยละ 60: ถือว่าไม่มีฉันทามติ (ไม่เห็นด้วย)

3.2 ข้อคำถามแบบปลายเปิด นำข้อเสนอแนะมาสรุปเนื้อหาเป็นรายด้าน

3.3 นำผลการวิเคราะห์ ข้อ 3.1-3.2 มาสรุปผลและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4. นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และดำเนินการวิเคราะห์ผลข้อมูลวิจัย ได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์คำนวณหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำเสนอผลการศึกษา ตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล
2. ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล
3. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้บริการ มีดังนี้

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ วัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุด วันและเวลาในการใช้บริการ และการใช้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

ข้อมูลของผู้ใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	117	29.55
1.2 หญิง	238	60.10
1.3 อื่น ๆ	41	10.35
รวม	396	100.00
2. อายุ		
2.1 18-29 ปี	80	20.20
2.2 30-44 ปี	163	41.16
2.3 45-59 ปี	111	28.03
2.4 60 ปีขึ้นไป	42	10.61
รวม	396	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	13	3.28
3.2 มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	84	21.21
3.3 ปริญญาตรี	228	57.58
3.4 สูงกว่าปริญญาตรี	71	17.93
รวม	396	100.00
4. อาชีพ		
4.1 นักเรียน/นักศึกษา	50	12.63
4.2 ข้าราชการ/หน่วยงานในกำกับของรัฐ	74	18.69
4.3 รัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว	218	55.05
4.4 เกษียณอายุ	39	9.85
4.5 อื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้าน อาจารย์สถาบันเอกชน	15	3.79
รวม	396	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลของผู้ใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. วัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
5.1 เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	16	2.57
5.2 การศึกษาและการค้นคว้าวิจัย	194	31.19
5.3 ร่วมกิจกรรมกับครอบครัว	50	8.04
5.4 ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับคนในชุมชน	14	2.25
5.5 เป็นสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต	51	8.20
5.6 เป็นสถานที่ประชุม หรือทำงานกลุ่ม	79	12.70
5.7 เป็นสถานที่นัดหมาย หรือพบปะพูดคุย	134	21.54
5.8 ความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ	76	12.22
5.9 อื่น ๆ	8	1.29
รวม	622	100
6. วันและเวลาที่ใช้บริการที่ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
6.1 วันอังคาร - ศุกร์ ช่วงเช้า (08.00 - 12.00 น.)	58	8.68
6.2 วันอังคาร - ศุกร์ ช่วงกลางวัน (12.01 - 17.00 น.)	127	19.01
6.3 วันอังคาร - ศุกร์ ช่วงหลังเวลาเลิกงาน (17.01 - 19.30 น.)	61	9.13
6.4 วันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงเช้า (08.00 - 12.00 น.)	161	24.10
6.5 วันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงกลางวัน (12.01 - 17.00 น.)	222	33.24
6.6 วันเสาร์ - วันอาทิตย์ ช่วงหลังเวลาเลิกงาน (17.01 - 19.30 น.)	39	5.84
รวม	668	100
7. การใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ผ่านช่องทางออนไลน์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
7.1 เว็บไซต์	322	60.98
7.2 เฟซบุ๊ก	39	7.39
7.3 YouTube	46	8.71
7.4 ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Liberty	74	14.02
7.5 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ผ่านแอปพลิเคชัน Hibrary	47	8.90
7.6 อื่น ๆ	0	0
รวม	528	100

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน (ร้อยละ 60.10) มีอายุระหว่าง 30 - 44 ปี จำนวน 163 คน (ร้อยละ 41.16) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน (ร้อยละ 57.58) ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 218 คน (ร้อยละ 55.05) มีวัตถุประสงค์การใช้บริการห้องสมุดเพื่อการศึกษาและการค้นคว้าวิจัย จำนวน 194 คน (ร้อยละ 31.19) วันและเวลาในการเข้าใช้บริการเป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงเวลา กลางวัน (12.01 - 17.00 น.) จำนวน 222 คน (ร้อยละ 33.23) และมีการใช้บริการช่องทางออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ จำนวน 322 คน (ร้อยละ 60.98)

1.2 สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการดำเนินงานภาพรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านนโยบายของห้องสมุด	3.22	0.66	ปานกลาง
2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	3.59	0.57	มาก
3. ด้านการจัดบริการ	3.42	0.64	ปานกลาง
4. ด้านผู้ให้บริการ	3.84	0.60	มาก
5. ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.19	0.67	ปานกลาง
6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ	3.33	0.72	ปานกลาง
7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	3.39	0.83	ปานกลาง
รวม	3.43	0.51	ปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า สภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) รองลงมา ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) และ ด้านการจัดบริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านนโยบายของห้องสมุด

สภาพการดำเนินงานด้านนโยบายของห้องสมุด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดแจ้งหรือประกาศวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.21	0.68	ปานกลาง
2. ห้องสมุดแจ้งหรือประกาศนโยบาย แผนการดำเนินงานในการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	3.23	0.72	ปานกลาง
รวม	3.22	0.66	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านนโยบายของห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแจ้งหรือประกาศนโยบาย แผนการดำเนินงานในการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$) รองลงมา ได้แก่ การแจ้งหรือประกาศวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

สภาพการดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศเป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล	3.48	0.67	ปานกลาง
2. ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ	3.63	0.67	มาก
3. ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาทันสมัย	3.61	0.65	มาก
4. ห้องสมุดมีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่	3.62	0.67	มาก
รวม	3.59	0.57	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านทรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดมีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) และทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านการจัดบริการ

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดบริการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้บริการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย	3.51	0.59	มาก
2. ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านแก่ผู้ใช้บริการ	3.29	0.96	ปานกลาง
3. ห้องสมุดจัดกิจกรรมสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ	3.19	1.00	ปานกลาง
4. ห้องสมุดอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศผ่านช่องทางที่หลากหลาย	3.53	0.73	มาก
5. บริการของห้องสมุดสอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ	3.59	0.69	มาก
รวม	3.42	0.64	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านการจัดบริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริการของห้องสมุดสอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.59$) รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศผ่านช่องทางที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$) และห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้บริการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านผู้ให้บริการ

สภาพการดำเนินงานด้านผู้ให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ผู้ให้บริการมีความสามารถในการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย	3.86	0.71	มาก
2. ผู้ให้บริการสามารถสอนหรือแนะนำผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.86	0.67	มาก
3. ผู้ให้บริการสามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ	3.79	0.70	มาก
รวม	3.84	0.60	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 2 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) เท่ากัน ได้แก่ ผู้ให้บริการมีความสามารถในการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย และผู้ให้บริการสามารถสอนหรือแนะนำผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ รองลงมา ได้แก่ ผู้ให้บริการสามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก

สภาพการดำเนินงาน ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดจัดบริการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ สำหรับเข้าถึงอินเทอร์เน็ต	3.67	0.62	มาก
2. ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน (Co-working Space)	3.19	1.13	ปานกลาง
3. ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น จัดนิทรรศการ การพบปะ	3.62	0.74	มาก
4. ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก	3.60	0.73	มาก
5. ห้องสมุดมีบริการพื้นที่และเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น ระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) ห้องค้นคว้ารายบุคคล	2.64	0.96	ปานกลาง
6. ห้องสมุดมีพื้นที่สำหรับร้านอาหารและเครื่องดื่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านถ่ายเอกสาร	2.43	1.12	น้อย
รวม	3.19	0.67	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดจัดบริการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ สำหรับเข้าถึงอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) รองลงมาได้แก่ ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น จัดนิทรรศการ การพบปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) และห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ

สภาพการดำเนินงาน ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดแจ้งข่าวสารและการจัดกิจกรรมผ่านช่องทางที่หลากหลาย	3.27	0.79	ปานกลาง
2. ห้องสมุดติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลา สถานที่	3.33	0.84	ปานกลาง
3. ห้องสมุดมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย	3.33	0.81	ปานกลาง
4. ห้องสมุดมีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง	3.33	0.83	ปานกลาง
5. ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการอย่างหลากหลาย	3.41	0.77	ปานกลาง
รวม	3.33	0.72	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.41$) รองลงมาโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.33$) เท่ากัน ได้แก่ ห้องสมุดติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ห้องสมุดมีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย ห้องสมุดมีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานด้านเครือข่ายความร่วมมือ

สภาพการดำเนินงานด้านเครือข่ายความร่วมมือ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ห้องสมุดมีการบริการผู้ใช้อย่างหลากหลายโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก	3.34	0.97	ปานกลาง
2. ห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยรวมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด	3.28	1.12	ปานกลาง
3. ห้องสมุดเป็นสื่อกลางหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ให้บริการในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ตามที่ผู้ใช้งานต้องการ	3.55	0.81	มาก
รวม	3.39	0.83	ปานกลาง

จากตาราง 11 พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ด้านเครือข่ายความร่วมมืออยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดเป็นสื่อกลางหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ให้บริการในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ตามที่ผู้ใช้งานต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$) รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดมีการบริการผู้ใช้อย่างหลากหลาย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) และห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยรวมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารส่วนห้องสมุดและการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร และบรรณารักษ์ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ มีดังนี้

1. ด้านนโยบายของห้องสมุด

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และมีพันธกิจ อาทิ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ

ที่หลากหลาย ทั้งหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ และสื่อดิจิทัล การให้บริการห้องสมุดที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการกำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อยุคดิจิทัล เช่น การปรับเปลี่ยนบริบทจากการให้บริการหนังสือเป็นการเพิ่มพื้นที่ทำกิจกรรม หรือ Co-working Space มีการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้เพิ่มมากขึ้น เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด หรือการจัดซื้อหนังสือตามการแนะนำของผู้ใช้บริการ มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกแห่ง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ มีบริการคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ บริการคอมพิวเตอร์สำหรับค้นคว้า บริการ Wi-Fi มีระบบสืบค้นทรัพยากร Liberty ที่สามารถเชื่อมโยงห้องสมุดทุกแห่งเข้าด้วยกัน บริการยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ BKK x Hibrary โดยได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติงาน และการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดหาทรัพยากรประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น

ปัจจุบันยังคงมีแนวคิดที่ต้องการจะสร้างอัตลักษณ์ให้กับของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้แต่ละแห่งตามบริบทของชุมชนที่ห้องสมุดนั้น ๆ ตั้งอยู่ ในครบทุกแห่ง ซึ่งปัจจุบันมีเพียงบางแห่งที่มีอัตลักษณ์ชัดเจน อาทิ ห้องสมุดฯ ห้วยขวาง (ห้องสมุดการ์ตูน) ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์ (ห้องสมุดประวัติศาสตร์) ห้องสมุดฯ วัดราชภูวนิธิฐานฯ (ห้องสมุดพันธุ์ไม้ดอกไม้) ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง (ห้องสมุดวรรณกรรม) ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ (ห้องสมุดสิ่งแวดล้อม) ห้องสมุดฯ บางบอน (ห้องสมุดสุขภาพและกีฬา) ห้องสมุดสี่เขียว (ห้องสมุดธรรมชาติและระบบนิเวศ) ห้องสมุดฯ คลองสามวา (ห้องสมุดท่องเที่ยวและส่งเสริมอาชีพ) ห้องสมุดฯ ดุสิต (ห้องสมุดประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร) ห้องสมุดฯ บ้านจระเข้-พูนทรัพย์ (ห้องสมุดภาษาศาสตร์) ห้องสมุดฯ ภาษีเจริญ (ห้องสมุดนิทานและวรรณคดี) ห้องสมุดฯ วนธรรม (ห้องสมุดธรรมะ) ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคพบว่า ห้องสมุดมีข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีจำนวนน้อยและการขออัตรากำลังเพิ่มค่อนข้างเป็นไปได้ยาก ห้องสมุดกระจายเขตทำให้การบริหารจัดการค่อนข้างลำบาก และข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ทำให้มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการ เช่น การที่จะให้มีห้องสมุดอยู่ทุกเขตเป็นไปได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดในการหาพื้นที่และการจัดสรรงบประมาณเพื่อสร้างห้องสมุดแห่งใหม่ รวมถึงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ของห้องสมุดให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นไปได้ยาก เนื่องด้วยแต่ละแห่งมีขนาดและข้อจำกัดที่ต่างกัน

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดมีเป้าหมายที่จะจัดหาทรัพยากรด้านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันนั้นยังไม่ได้มีการจัดซื้อ เนื่องจากกระบวนการจัดซื้อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีขั้นตอนที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบการเบิกจ่าย เพราะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีอายุการใช้งาน เวลาทำเรื่องเบิกจ่ายต้องมีการแนบหลักฐานการจัดซื้อและต้องมีตัวหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักฐานด้วย ซึ่งถ้าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์หมดอายุก่อน ก็จะไม่สามารถตรวจสอบได้ ปัจจุบันมีการให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นบริการฟรีของ Hibrary แต่ก็มีอายุเพียง 30 ปี ปัจจุบันที่หอสมุดเมืองและห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ชอยพระนางมีนาร่องการให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ห้องสมุดซื้อโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ Liberty ซึ่งข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดทุกแห่งสามารถเชื่อมโยงถึงและใช้ร่วมกันได้) พบข้อสังเกต คือ หอสมุดเมืองบริหารแบบจ้างงานนอก (Outsource) จึงทำให้การจัดซื้อจัดหาทรัพยากรมีความคล่องตัวกว่าห้องสมุดที่อื่น ๆ

ส่วนเนื้อหาของทรัพยากรที่จัดหาบริการนั้น ส่วนใหญ่มีการสอบถามผู้ให้บริการ ในชุมชนตามที่ห้องสมุดแต่ละเขตตั้งอยู่ และซื้อตามที่ใช้ต้องการ รวมถึงซื้อให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้ใช้ในชุมชนนั้น เช่น ถ้ามีผู้ใช้ที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ก็จะมีจัดซื้อทรัพยากรที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ หรือหากห้องสมุดตั้งอยู่ใกล้โรงเรียน ก็จะมีการจัดซื้อหนังสือวิชาการ เป็นต้น

นอกจากนี้ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้ท้องถิ่นในชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ พบว่า ห้องสมุดมีแนวคิดอยากสำรวจแต่ละเขตว่าในชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่นั้น มีองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไร และจะได้จัดเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศทางด้านนั้น ซึ่งปัจจุบันมีห้องสมุดเพียงบางแห่งที่มีบริการสารสนเทศเกี่ยวข้องกับองค์ความรู้หรือความเชี่ยวชาญในพื้นที่นั้น เช่น ห้องสมุดฯ วัดราชภูริฐาน เขตตลิ่งชัน มีคอลเล็กชันเกี่ยวกับไม้ดอกไม้ประดับ และผู้คนในละแวกนั้นมีการประกอบอาชีพเกี่ยวกับการปลูกและขายดอกไม้

3. ด้านการจัดบริการ

ห้องสมุดเคยมีการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ แต่ปัจจุบันรถเคลื่อนที่ชำรุดและจำหน่ายไปหมดแล้ว การจัดทำขึ้นมาใหม่ต้องใช้งบประมาณค่อนข้างสูง แต่ก็มีแนวคิดที่จะปรับปรุงและพัฒนาการจัดส่งหนังสือให้ถึงบ้าน (Book delivery) โดยอาจทำความร่วมมือกับไปรษณีย์ไทย หรือขนส่งเอกชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้และกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และประชาชนทั่วไปที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง อาทิ เทศกาลการอ่านและการเรียนรู้ กรุงเทพฯ เทศกาลหนังสือในสวน กิจกรรม Walking Trip กิจกรรม Biking Trip กิจกรรม Library

Alive กิจกรรมเปิดโลกนิทาน กิจกรรมอ่านผลิบัน กิจกรรมสร้างสุขด้วยการอ่านกับผู้สูงอายุ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ อาทิ เทศกาลหนังสือกรุงเทพฯ (Read & Learn) งาน BKK EXPO 2025 งาน Thailand Literacy Seminar 2025 การสัมมนา เรื่อง “ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตและความเป็นพลเมืองดิจิทัล: Literacy for Lifelong Learning and Digital Citizenship” กิจกรรม Learning Fest Bangkok 2025 ภายใต้แนวคิด Givetopia อุดมการ(ณ์) ร่วมกับอุทยานการเรียนรู้ TK Park กิจกรรม 'ส่องชีวิต Life of Here Here' ณ ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี กิจกรรมปิดเทอมเต็มประสบการณ์ และกิจกรรมครบรอบ 80 ปี วันสันติภาพไทย

4. ด้านผู้ให้บริการ

ในห้องสมุดแต่ละแห่งมีผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ บรรณารักษ์อย่างน้อยแห่งละ 1 คน และมีบางห้องสมุดมี 2 คน อาสาสมัครแห่งละ 2 - 5 คน ตามขนาดของห้องสมุด บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติงานในส่วนกลางจบสาขาบรรณารักษ์มาโดยตรง และเป็นหลักสูตรเดิม จึงทำให้บางครั้ง ก็มีทักษะความรู้ ความสามารถเฉพาะวิชาชีพบรรณารักษ์ แต่ในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป การจัดบริการห้องสมุด บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การตลาด การประชาสัมพันธ์ ทำสื่อ และความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งควรมีความรู้ด้านโครงสร้าง สถาปัตยกรรมของตัวอาคารห้องสมุดแบบเชิงลึก ซึ่งหลักสูตรในสมัยก่อนไม่ได้มีสอน บรรณารักษ์มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และสามารถสอนผู้ใช้หรือแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง แต่ไม่สามารถลงลึกในระดับเชี่ยวชาญได้

การพัฒนาทักษะของบรรณารักษ์ ห้องสมุดมีการให้ทุน ซึ่งเป็นทุนจาก กรุงเทพมหานครส่งบรรณารักษ์ไปศึกษาเพิ่มเติมในประเทศและต่างประเทศ มีการจัดโครงการเชิญวิทยากรมาฝึกอบรม หรือส่งไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก และมีการพัฒนาตามสายงาน เช่น ตำแหน่งเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปและมีคุณสมบัติตามที่กำหนดก็จะได้รับการพิจารณาให้สอบเลื่อนตำแหน่งเป็นบรรณารักษ์ได้ นอกจากนั้น ยังมีแผนการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับบุคลากร โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จัดฝึกอบรม และพัฒนาทักษะภาษา มีโครงการปีละไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง และปัญหาที่พบ คือ บุคลากรมีค่อนข้างจำกัด ห้องสมุดแต่ละแห่งส่วนใหญ่ มีบรรณารักษ์เพียง 1 คน และต้องทำงานหลายหน้าที่

5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก

ห้องสมุดจัดบริการ Wi-Fi ฟรีสำหรับเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และส่วนใหญ่ห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการจัด Co-working Space บริการแก่ผู้ใช้ แต่พบปัญหา คือ

จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการยังไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ใช้บริการที่ต้องการใช้งาน และเมื่อคอมพิวเตอร์ขัดข้องหรือชำรุด ต้องรอคิวในการซ่อมบำรุงนาน เนื่องจากมีนักวิชาการคอมพิวเตอร์เพียง 1 คน ที่ทำหน้าที่ไปซ่อมแซมดูแลห้องสมุดทุกเขต ทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการซ่อมแซม โดยห้องสมุดที่มีบริการพื้นที่ Co-Working Space มี 12 แห่ง ได้แก่

- 1) หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร 2) ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี 3) ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง
- 4) ห้องสมุดฯ บางกะปิ 5) ห้องสมุดฯ ทุ่งครุ 6) ห้องสมุดฯ ดุสิต 7) ห้องสมุดฯ วัดราชโอรสาราม
- 8) ห้องสมุดฯ วัดลาดปลาเค้า 9) ห้องสมุดฯ หนองจอก 10) ห้องสมุดฯ คลองสามวา 11) ห้องสมุดฯ บ้านจรัญ-พูนทรัพย์ 12) ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางซื่อ และมีบริการจองพื้นที่สาธารณะ (Public Space) สำหรับจัดกิจกรรมหรือฉายภาพยนตร์จำนวน 12 แห่ง ได้แก่
- 1) หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร 2) ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี 3) ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง
- 4) ห้องสมุดฯ ลาดกระบัง 5) ห้องสมุดฯ ทุ่งครุ 6) ห้องสมุดฯ ดุสิต 7) ห้องสมุดฯ บางขุนเทียน
- 8) ห้องสมุดฯ บางเขน 9) ห้องสมุดฯ ประเวศ 10) ห้องสมุดฯ บ้านจรัญ-พูนทรัพย์ 11) ห้องสมุดสีเขียว และ 12) ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์

6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ

ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของส่วนกลาง อาทิ เว็บไซต์ และเฟสบุ๊ก รวมถึงเฟสบุ๊กของห้องสมุดแต่ละแห่ง มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการ โดยแบ่งออกเป็นกิจกรรมที่แต่ละห้องสมุดนำเสนอส่วนกลางแล้วการงบประมาณมาจัดกิจกรรม และกิจกรรมที่ทางส่วนกลางกำหนดกรอบแนวทางไว้ให้ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมเป็นความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก แต่ผู้ใช้ไม่ค่อยทราบว่าห้องสมุดมีบริการหลากหลายหรือไม่ทราบรายละเอียดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

ห้องสมุดมีความร่วมมือกับโรงเรียน วัด หรือชุมชนใกล้เคียง รวมถึงสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) อุทยานการเรียนรู้ TK Park มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ฝ่าฝืนพัฒนาชุมชนของเขต ศูนย์เยาวชน ศูนย์นันทนาการ ในการจัดกิจกรรมและบริการให้แก่ผู้ใช้บริการ

2. ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล พบว่า สภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าจะมีการดำเนินงานในด้านการจัดบริการและด้านทรัพยากรสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ซึ่งทำให้เห็นถึงภาพรวมที่ยังต้องพัฒนาการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายของห้องสมุด พบว่า ภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยการแจ้งหรือประกาศนโยบาย แผนการดำเนินงานในการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และการแจ้งหรือประกาศวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้บริการอีกส่วนหนึ่งยังไม่รับรู้นโยบายของห้องสมุด

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยห้องสมุดมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ มีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ และทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาทันสมัย แต่มีบางข้อที่ห้องสมุดดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง คือ ห้องสมุดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศเป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล

3. ด้านการจัดบริการ พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยบริการของห้องสมุดสอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศผ่านช่องทางที่หลากหลาย และจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้บริการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่มีบางข้อที่ห้องสมุดดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านแก่ผู้ใช้บริการ และจัดกิจกรรมสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ

4. ด้านผู้ให้บริการ พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยผู้ให้บริการมีความสามารถในการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย สามารถสอนหรือแนะนำผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ

5. ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยห้องสมุดมีการดำเนินงานด้านการจัดบริการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ สำหรับเข้าถึงอินเทอร์เน็ต จัดบริการพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น จัดนิทรรศการ การพบปะ และจัดบริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก อยู่ในระดับมาก แต่มีข้อที่ดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน (Co-working Space) พื้นที่และเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น ระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) ห้องค้นคว้ารายบุคคล และมีข้อที่ดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย คือ พื้นที่สำหรับร้านอาหารและเครื่องดื่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ ร้านถ่ายเอกสาร

6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ได้แก่ ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการอย่างหลากหลาย การติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลา และสถานที่ มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย และมีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็ว

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ พบว่า ภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ ห้องสมุดเป็นสื่อกลางหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ตามที่ผู้ใช้ต้องการ นอกจากนั้น มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง ได้แก่ ห้องสมุดมีการบริการผู้ใช้อย่างหลากหลายโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด

3. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

จากประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนาห้องสมุดในข้อ 2 ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล และได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

3.1 ผลการประเมินร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ปรากฏดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลสรุปฉันทามติของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างแนวทางทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ค่าร้อยละ (เห็นด้วย)	สรุปมติ
ด้านที่ 1 นโยบายของห้องสมุด				
1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการและชุมชน	6	1	85.71	เห็นด้วย
1.2 การสร้างการรับรู้นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานของห้องสมุด	6	1	85.71	เห็นด้วย
ด้านที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศ				
2.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบไม่มีค่าใช้จ่าย	6	1	85.71	เห็นด้วย
2.2 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศร่วมกับหน่วยงานภายนอก	6	1	85.71	เห็นด้วย
2.3 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ในชุมชน	6	1	85.71	เห็นด้วย
ด้านที่ 3 การจัดบริการ				
3.1 การจัดกิจกรรมเชิงรุกแบบออนไลน์	6	1	85.71	เห็นด้วย
3.2 การจัดกิจกรรมเชิงรุกสู่ชุมชน	6	1	85.71	เห็นด้วย
3.3 การปรับบทบาทเป็นผู้สอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแบบเชิงรุก	6	1	85.71	เห็นด้วย
ด้านที่ 4 ผู้ให้บริการ				
4.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร	6	1	85.71	เห็นด้วย
4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในงาน	6	1	85.71	เห็นด้วย
4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อ ทั้งในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย	6	1	85.71	เห็นด้วย
ด้านที่ 5 เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก				
5.1 การปรับปรุงพื้นที่เป็น Co-working Space เติมรูปแบบ	6	1	85.71	เห็นด้วย
5.2 การจัดที่นั่งหรือห้องสำหรับการเรียนรู้รายบุคคล	5	2	71.43	เห็นด้วย น้อย
5.3 การจัดห้องสำหรับการประชุมออนไลน์	6	1	85.71	เห็นด้วย
5.4 การจัดพื้นที่สำหรับกิจกรรม	6	1	85.71	เห็นด้วย
5.5 การจัดมุมหรือพื้นที่สำหรับพักผ่อน	6	1	85.71	เห็นด้วย

ตาราง 12 (ต่อ)

แนวทางการพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ค่าร้อยละ (เห็นด้วย)	สรุปมติ
ด้านที่ 6 การจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้				
6.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ใช้บริการ	6	1	85.71	เห็นด้วย
6.2 การจัดช่องทางติดต่อสื่อกับผู้ให้บริการ อย่างหลากหลาย	6	1	85.71	เห็นด้วย
6.3 จัดช่องทางสำหรับรับฟังข้อคิดเห็นและติดตาม ปัญหาของผู้ใช้บริการ	6	1	85.71	เห็นด้วย
ด้านที่ 7 เครือข่ายความร่วมมือ				
7.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับชุมชน	6	1	85.71	เห็นด้วย
7.2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับประเทศ	6	1	85.71	เห็นด้วย
7.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ	6	1	85.71	เห็นด้วย

จากตาราง 12 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับแนวทางพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล โดยมีมติเห็นด้วย (ร้อยละ 85.71) ยกเว้นข้อ 5.2 ซึ่งมีมติเห็นด้วยน้อย (ร้อยละ 71.43) รายละเอียดของแนวทางการพัฒนาได้นำเสนอไว้ในข้อ 3.2

3.2 แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

ด้านที่ 1 นโยบายของห้องสมุด ห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุด หรือ มีการพัฒนาช่องทางในการสื่อสารนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานให้ผู้บริการได้รับทราบ รายละเอียดดังตาราง 13

ตาราง 13 แนวทางการพัฒนาด้านนโยบายของห้องสมุด

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การมีส่วนร่วมของ ผู้ให้บริการและชุมชน	- เชิญชวนตัวแทนของผู้ใช้บริการจากแต่ละชุมชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานของห้องสมุดที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุครดิจิทัล ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น เพจเฟซบุ๊ก หรือสื่อสังคมออนไลน์ของห้องสมุด กล่องรับความคิดเห็น การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม - การออกไปพูดคุยสำรวจความคิดเห็นแบบเชิงรุก - เชิญข้าราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ
2) การสร้างการรับรู้ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงาน ของห้องสมุด	- ประกาศหรือแจ้งนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานของห้องสมุดให้ผู้ให้บริการและคนในชุมชนได้รับรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เพจเฟซบุ๊ก บอร์ดของห้องสมุด สื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่สามารถจัดเก็บจำนวนการเข้าถึงเข้าผู้ให้บริการหรือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ให้บริการ

ด้านที่ 2 ททรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดควรพัฒนาและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ ในรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศเป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพิ่มขึ้น ผสมผสานกับทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ ทั้งจากแหล่งที่ให้บริการแบบไม่มีค่าใช้จ่าย และการจัดหาโดยใช้งบประมาณภายใต้ข้อจำกัด เน้นการจัดหาที่สอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการ รายละเอียดดังตาราง 14

ตาราง 14 แนวทางการพัฒนาด้านทรัพยากรสารสนเทศ

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบไม่มีค่าใช้จ่าย	- จัดหาหรือซื้อแหล่งบริการสารสนเทศแบบไม่มีค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น การจัดทำลิงก์แหล่งสารสนเทศสำหรับดาวน์โหลดทรัพยากรสารสนเทศฟรีไว้ในเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊ก หรือช่องทางอื่น ๆ
2) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศร่วมกับหน่วยงานภายนอก	- จัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่มีพันธกิจในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือการพัฒนาชุมชน เพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ
3) การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ในชุมชน	- จัดหาทรัพยากรสารสนเทศและจัดทำคลังความรู้ชุมชนที่มีเนื้อหาซึ่งเป็นองค์ความรู้ของชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนนั้น ๆ - การทำหนังสือมนุษยจากปราชญ์ชาวบ้านหรือคนสำคัญ ๆ ที่มีองค์ความรู้ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่ทำให้คนในชุมชนภูมิใจ มาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
4) การจัดเตรียมระบบสำหรับเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ	- จัดหาระบบสำหรับเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศแบบออนไลน์ที่สะดวก สามารถเข้าถึงได้ทุกเครื่องมือสื่อสาร ทุกเวลา และทุกสถานที่ รวมทั้งผู้ให้บริการที่มีความพร้อม แม้นอกเวลาราชการ

ด้านที่ 3 การจัดบริการ ห้องสมุดควรพัฒนาและสร้างสรรค์การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรักการอ่านและสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ รายละเอียดดังตาราง 15

ตาราง 15 แนวทางการพัฒนาด้านการจัดบริการ

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การจัดกิจกรรมเชิงรุกแบบออนไลน์	- สร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ให้ผู้ให้บริการเข้าร่วมผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การเล่นเกมส์ การแข่งขันชิงรางวัล การสะสมแต้ม รางวัลนักอ่านดีเด่นประจำเดือน การแนะนำหนังสือ - พอร์ตแคส คลิป ไลฟ์โดยคนในชุมชน
2) การจัดกิจกรรมเชิงรุกสู่ชุมชน	- ห้องสมุดจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เช่น รถห้องสมุดเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้าน ตลาดนัด โรงพยาบาล โรงเรียน โดยการให้บริการเชิงรุก เช่น จุดบริการหนังสือ ห้องสมุดกล่อง (Book Box) ในชุมชน สอนการใช้โปรแกรมออนไลน์สำหรับผู้สูงอายุ บริการหนังสือเสียง - บริการบรรณารักษ์เสมือน หรือบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าออนไลน์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ - นำส่งไฟล์ออนไลน์ - ปรับบริการให้เป็นบริการออนไลน์ที่จะอำนวยความสะดวก กรณีไม่สะดวกเดินทางมาใช้บริการ หรือต้องการใช้ข้อมูลเร่งด่วน
3) การปรับบทบาทเป็นผู้สอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแบบเชิงรุก	- ห้องสมุดปรับบทบาทเป็นผู้ฝึกอบรมทักษะใหม่ ๆ ที่ถูกต้องให้กับผู้ใช้บริการทุกวัย เช่น การสอนผู้สูงอายุ หรือเด็กให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับค้นหาข้อมูล หรือการใช้ในชีวิตประจำวัน - สอนการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ ทักษะการใช้ AI

ด้านที่ 4 ผู้ให้บริการ ห่องสมุดควรพัฒนาทักษะจำเป็นเพิ่มเติมให้แก่บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดในเชิงลึก เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดบริการสารสนเทศและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รายละเอียดดังตาราง 16

ตาราง 16 แนวทางการพัฒนาด้านผู้ให้บริการ

แนวทางการพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร	- หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดทุกแห่งโดยใช้หลักการจัดการความรู้ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับห้องสมุดระดับอุดมศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การสมัครสมาชิกชมรมหรือสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หรือต่างประเทศเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการ
2) ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในงาน	- หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรที่เอื้อต่อการทำวิจัยและการคิดค้น สร้างสรรค์นวัตกรรมในงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน - การให้รางวัลหรือดุษฎีบัตรแก่ผู้ทำวิจัยที่ได้รับรางวัลหรือส่งผลงานเข้าประกวดเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ
3) ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อทั้งในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย	- หน่วยงานต้นสังกัดเปิดโอกาสและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น โดยอาจมีนโยบายกำหนดให้ผู้ปฏิบัติงานไปอบรมหรือศึกษาต่อได้ปีละกี่คนตามอัตรากำหนดของหน่วยงาน - ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจ เช่น การฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนางาน การเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยกับหน่วยงานภายนอก - ส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากสื่อออนไลน์

ด้านที่ 5 เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสมุดควรปรับบทบาทเพิ่มเติมเป็นการบริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน (Co-working Space) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น รายละเอียดดังตาราง 17

ตาราง 17 แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การปรับปรุงพื้นที่เป็น Co-working Space เดิมรูปแบบ	- ห้องสมุดเสนอโมเดลการเป็นผู้ให้บริการพื้นที่สำหรับทำงานร่วมกันไปยังต้นสังกัด เพื่อขอรับการสนับสนุนในการปรับปรุงพื้นที่ การจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับพฤติกรรม และความต้องการของผู้ใช้บริการ - จัดบริการอำนวยความสะดวก เช่น บริการสแกนถ่ายเอกสาร และพริ้นต์เอกสาร - จัดที่นั่งอ่านหลากหลายรูปแบบและมีความสะดวกสบาย
2) การจัดที่นั่งหรือห้องสำหรับการเรียนรู้รายบุคคล	- ปรับปรุงพื้นที่โดยเพิ่มเติมห้อง หรือเฟอร์นิเจอร์ที่มีกันฉากสำหรับการค้นคว้า หรือทำงานเป็นรายบุคคล
3) การจัดห้องสำหรับการประชุมออนไลน์	- ปรับปรุงพื้นที่และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก มีลักษณะเป็นห้องหรือมุมสำหรับผู้ให้บริการที่มีความต้องการใช้พื้นที่ในการทำงาน หรือการประชุมแบบออนไลน์ และหากห้องสมุดมีงบประมาณ - จัดซื้อระบบการจองแบบออนไลน์ หรืออาจพัฒนาโปรแกรมขึ้นเอง
4) การจัดพื้นที่สำหรับกิจกรรม	- จัดพื้นที่และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ให้บริการที่ต้องการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดเสวนา

ตาราง 17 (ต่อ)

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
5) การจัดมุมหรือพื้นที่สำหรับพักผ่อน	- จัดพื้นที่หรือมุมสำหรับพักผ่อนให้กับผู้ใช้บริการ สำหรับห้องสมุดที่มีพื้นที่และสะดวก เช่น มุมกาแฟ

ด้านที่ 6 การจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ ห้องสมุดควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการอย่างหลากหลาย การติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย และมีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็ว รายละเอียดดังตาราง 18

ตาราง 18 แนวทางการพัฒนาด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ใช้บริการ	- จัดทำฐานข้อมูลสำหรับจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาบริการ
2) การจัดช่องทางติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการอย่างหลากหลาย	- จัดช่องทางสำหรับการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การบริการและกิจกรรมของห้องสมุดผ่านช่องทางหลากหลาย ทุกรูปแบบอย่างสม่ำเสมอ - จัดให้มีจิตอาสาจากชุมชนมาช่วยเป็นตัวแทนสื่อสาร
3) การจัดช่องทางสำหรับรับฟังข้อคิดเห็นและติดตามปัญหาของผู้ใช้บริการ	- จัดเตรียมช่องทางอย่างหลากหลายสำหรับรับฟังข้อเสนอแนะและติดตามปัญหาของผู้ใช้บริการ รวมถึงสรุปประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเสนอแนะผู้บริหารตามลำดับขั้นทราบและมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน

ด้านที่ 7 เครือข่ายความร่วมมือ ห้องสมุดควรมีการบริการผู้ใช้ที่หลากหลาย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก รายละเอียดดังตาราง 19

ตาราง 19 แนวทางการพัฒนาด้านเครือข่ายความร่วมมือ

แนวทางพัฒนา	วิธีพัฒนา
1) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับชุมชน	- สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานใกล้เคียง ในชุมชนละแวก เช่น สถานศึกษาทั้งระดับโรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อร่วมมือในการจัดกิจกรรมแก่ผู้ใช้บริการ - กำหนดกลไกในการทำงานโดยจัดประชุมสม่ำเสมอ หมุนเวียนสถานที่ประชุมให้ทุกฝ่ายเป็นเจ้าของ แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ในแต่ละโครงการให้ชัดเจน ตลอดจนติดตามประเมินผลแต่ละโครงการ
2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับประเทศ	- สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หรือแลกเปลี่ยนบุคลากรปฏิบัติงานเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ เช่น 3 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานซึ่งกันและกัน โดยอาจเลือกหน่วยงานที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ
3) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ	- สร้างความร่วมมือกับในระดับนานาชาติ เพื่อพัฒนาบริการของห้องสมุด เช่น การทำวิจัยร่วมกัน การแลกเปลี่ยนบุคลากร เข้าร่วมประชุมองค์การวิชาชีพระดับโลก (IFLA)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุดจำนวน 4 คน และบรรณารักษ์จากห้องสมุด 6 แห่ง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ใช้บริการจากห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 33 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณตามสูตรของเครซี่และมอร์แกนสำหรับประชากรซึ่งมีจำนวนอนันต์ สุ่มตัวอย่างแบบโควต้าและใช้วิธีเลือกแบบสะดวก แห่งละ 12 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 396 คน

การวิจัยระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ต้องพัฒนาจากผลการวิจัยระยะที่ 1 มาจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

ผู้การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ผู้ประเมิน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 3 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้บริหารห้องสมุด จำนวน 2 คน และบรรณารักษ์จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน คัดเลือกด้วยวิธีเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครผู้การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลและแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครผู้การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยเครื่องมือทั้งสองชนิดได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยกำหนดเกณฑ์เท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งพบว่าข้อคำถามทั้งหมดมีคะแนนระหว่าง 0.67 - 1.00 และปรับปรุงการใช้ภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับแบบสอบถามได้นำไปทดลองเก็บข้อมูลกับผู้ให้บริการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำมาคำนวณหาความเที่ยงด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ถือเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครผู้การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ 2 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2567 หมายเลขการรับรอง คือ SWUEC-672516 และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง 1) การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ที่กำหนดไว้ โดยคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามให้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 21 มีนาคม 2568 ถึงวันที่ 3 พฤษภาคม 2568 และ 2) การเก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ 28 เมษายน 2568 ถึงวันที่ 22 พฤษภาคม 2568

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาจัดระเบียบข้อมูลและใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่สัมภาษณ์และสรุปด้วยวิธีบรรยาย
2. ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการบรรยาย
3. ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีหาอันดับตามมติ และการสรุปความ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้บริการ ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 238 คน (ร้อยละ 60.10) มีช่วงอายุระหว่าง 30 - 44 ปี จำนวน 163 คน (ร้อยละ 41.16) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 228 คน (ร้อยละ 57.58) ประกอบอาชีพรัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 218 คน (ร้อยละ 55.05) มีวัตถุประสงค์การใช้บริการห้องสมุดเพื่อการศึกษาและการค้นคว้าวิจัย จำนวน 194 คน (ร้อยละ 31.19) วันและเวลาในการเข้าใช้บริการเป็นวันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงเวลากลางวัน (12.01 - 17.00 น.) จำนวน 222 คน (ร้อยละ 33.23) และมีการใช้บริการช่องทางออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ จำนวน 322 คน (ร้อยละ 60.98)

1.2 สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดบริการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบผลการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านนโยบายของห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การแจ้งหรือประกาศนโยบาย แผนการดำเนินงานในการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ การแจ้งหรือประกาศวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

1.2.2 ห้องสมุดมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านทรัพยากรสารสนเทศโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดมีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2.3 ห้องสมุดมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านการจัดบริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ บริการของห้องสมุด สอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศผ่านช่องทางที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ให้บริการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2.4 ห้องสมุดมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านผู้ให้บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้ให้บริการมีความสามารถในการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ให้บริการและมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่หลากหลาย และผู้ให้บริการสามารถสอนหรือแนะนำผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ผู้ให้บริการสามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2.5 ห้องสมุดมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดจัดบริการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ สำหรับเข้าถึงอินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่ผู้ใช้อย่างต้องการ เช่น จัดนิทรรศการ การพบปะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ใช้กลุ่มพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2.6 ห้องสมุดมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านการจัดการ ความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการอย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากัน ได้แก่ ห้องสมุดติดต่อสื่อสารและให้ความ ช่วยเหลือผู้ให้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ ห้องสมุดมีช่องทาง การรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย ห้องสมุดมีการตอบสนอง ต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

1.2.7 ห้องสมุดมีสภาพการดำเนินงานสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลด้านเครือข่าย ความร่วมมือโดยภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ห้องสมุดเป็นสื่อกลางหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ให้บริการในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ตามที่ผู้ใช้ต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากรองลงมา ได้แก่ ห้องสมุดมีการบริการผู้ใช้อย่าง หลากหลายโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และห้องสมุด ตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น บริการยืม ระหว่างห้องสมุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารส่วนห้องสมุดและการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร และ บรรณารักษ์มีความคิดเห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านนโยบายของห้องสมุด ห้องสมุดมีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับ ประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการเข้าถึงความรู้ และ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลาย การให้บริการห้องสมุด ที่ทันสมัยและเข้าถึงได้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการกำหนดนโยบายและ แผนการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อยุคดิจิทัล และจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ เพิ่มมากขึ้น มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในห้องสมุดให้ครอบคลุมทุกแห่ง ในส่วนของปัญหาและ อุปสรรคพบว่า ห้องสมุดมีข้อจำกัดด้านบุคลากร การขออัตรากำลังเพิ่มค่อนข้างเป็นไปได้ยาก ห้องสมุดกระจายเขตทำให้การบริหารจัดการค่อนข้างลำบาก และมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดตั้งเป้าหมายที่จะจัดหาทรัพยากรด้านหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันให้บริการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นบริการฟรีของ Hibrary แต่มี กำหนดวันหมดอายุ ห้องสมุดซื้อโปรแกรมห้องสมุดอัตโนมัติ Liberty ซึ่งข้อมูลทรัพยากร

สารสนเทศที่มีในห้องสมุดทุกแห่งสามารถเชื่อมโยงถึงและใช้ร่วมกันได้ ส่วนเนื้อหาของทรัพยากรที่จัดหาบริการนั้น ส่วนใหญ่มีการสอบถามผู้ให้บริการในชุมชนและจัดซื้อตามที่คุณใช้ต้องการ และมีแนวคิดอยากสำรวจแต่ละเขตว่าในชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่นั้นมีองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไร จะได้จัดเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศทางด้านนั้น

3. ด้านการจัดบริการ ห้องสมุดเคยมีแนวคิดที่จะปรับปรุงและพัฒนาการจัดส่งหนังสือให้ถึงบ้าน (Book delivery) โดยอาจทำความร่วมมือกับไปรษณีย์ไทย หรือขนส่งเอกชน

4. ด้านผู้ให้บริการ ห้องสมุดแต่ละแห่งมีผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ บรรณารักษ์และอาสาสมัคร อัตรากำลังจัดตามขนาดของห้องสมุด บรรณารักษ์ยังจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะใหม่ ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การตลาด การประชาสัมพันธ์ ทำสื่อ และความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งควรมีความรู้ด้านโครงสร้าง สถาปัตยกรรมของอาคาร ห้องสมุดแบบเชิงลึก ในด้านการพัฒนาทักษะของบรรณารักษ์ กรุงเทพมหานครมีทุนให้ไปศึกษาเพิ่มเติมทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีการจัดโครงการเชิญวิทยากรมาฝึกอบรม หรือส่งไปอบรมกับหน่วยงานภายนอก และมีการพัฒนาตามสายงาน

5. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสมุดจัดบริการคอมพิวเตอร์และ Wi-Fi ฟรี สำหรับเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และส่วนใหญ่ห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการจัด Co-working Space บริการแก่ผู้ใช้ แต่พบปัญหา คือ จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการยังไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ให้บริการที่ต้องการใช้งาน และเมื่อคอมพิวเตอร์ขัดข้องหรือชำรุด ต้องรอคิวในการซ่อมบำรุงนาน จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการซ่อมแซม

6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ ห้องสมุดมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ของส่วนกลางและเพจของห้องสมุด มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับผู้ให้บริการ

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ห้องสมุดมีความร่วมมือกับโรงเรียนใกล้เคียง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) TK Park มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ฝายพัฒนาชุมชนของเขต ศูนย์เยาวชน ศูนย์นันทนาการ จัดกิจกรรมบริการให้แก่ผู้ใช้

2. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

จากผลการวิจัยที่พบในครั้งนี สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล ได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

2.1 มิติที่ 1 ด้านองค์กร ประกอบด้วยนโยบายของห้องสมุด ผู้ให้บริการ และเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการและชุมชน

มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงาน ที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุด ด้วยการเชิญชวนให้ชุมชนหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม หรือการเข้าถึงแบบเชิงรุกเพื่อพูดคุยสำรวจความคิดเห็น รวมถึงการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย ในส่วนของผู้ใช้บริการ ควรได้รับการพัฒนาทักษะ ทั้งทางวิชาชีพและทักษะจำเป็นใหม่ ๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย ได้แก่ การสนับสนุนการศึกษาต่อ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในงาน และในด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องสมุดควรปรับบทบาทในการบริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกันให้มากขึ้น ได้แก่ เสนอแนวคิดการปรับปรุง พื้นที่เป็น Co-working Space เติมรูปแบบสำหรับห้องสมุดที่มีความพร้อมทางพื้นที่ และการจัดบริการอำนวยความสะดวกหลากหลาย รวมถึงการจัดพื้นที่สำหรับพักผ่อน

2.2 มิติที่ 2 ด้านการบริการ ประกอบด้วยการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและการจัดบริการที่ตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ โดยการพัฒนาและจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพิ่มขึ้น การชี้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศ แบบไม่มีค่าใช้จ่าย การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศร่วมกับหน่วยงานภายนอก และการจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ในชุมชน รวมถึงการจัดเตรียมระบบสำหรับเข้าถึงทรัพยากร สารสนเทศได้อย่างไม่มีข้อจำกัดในส่วนการจัดบริการห้องสมุด

2.3 มิติที่ 3 ผู้ใช้บริการ ห้องสมุดควรให้ความสำคัญด้านการจัดการความสัมพันธ์กับ ผู้ใช้บริการ โดยจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ใช้บริการ การติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือ ผู้ใช้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่มีจำกัดเวลาและสถานที่ มีช่องทางการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย และมีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็ว

2.4 มิติที่ 4 ความร่วมมือ ห้องสมุดควรมีการบริการผู้ใช้อย่างหลากหลายและตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยสร้างความร่วมมือและกำหนดกลไกในการทำงาน ร่วมกันกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับชุมชนกับหน่วยงาน ใกล้เคียงในชุมชนละแวก เช่น สถานศึกษา ทั้งระดับโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษา เพื่อจัด กิจกรรมแก่ผู้ใช้บริการ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับประเทศเพื่อพัฒนาทรัพยากร สารสนเทศ หรือแลกเปลี่ยนบุคลากรปฏิบัติงานเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือระดับนานาชาติ เพื่อพัฒนาบริการของห้องสมุด เช่น การทำวิจัยร่วมกัน การแลกเปลี่ยน บุคลากร และการเข้าร่วมประชุมองค์การวิชาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ผลการวิจัย พบว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีสภาพการดำเนินงานในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งด้านที่พบว่ามีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านนโยบายของห้องสมุด ด้านการจัดบริการ ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ และด้านเครือข่ายความร่วมมือ สะท้อนให้เห็นว่า ห้องสมุดมีการดำเนินงานที่มุ่งพัฒนาไปสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลยังไม่ครอบคลุมมากนัก ทั้งนี้ ผลการวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลและการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้สมัยใหม่ได้ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบการเรียนรู้ของคนในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นการเรียนรู้เชิงรุก ผ่านประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกันผู้อื่น มีการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย รวมถึงการเรียนรู้เพื่อการสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม การพัฒนาบทบาทจากผู้รับสารเป็นผู้สร้างสรรค์ และการใช้พื้นที่เรียนรู้ยังมีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มและให้ความสนใจกับการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนกับผู้มีประสบการณ์โดยตรง และต้องการความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที (พีรธร แก้วลาย และคณะ, 2561ข) และจากการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563ด, น. 8-12) ยังทำให้เห็นทิศทางแนวโน้มของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ คือ การผสมผสานแหล่งการเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งการเรียนรู้ดิจิทัลเข้าไว้ด้วยกัน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ เข้าถึงการใช้งานได้ง่าย สะดวก สามารถพูดคุยโต้ตอบอธิบายและให้คำแนะนำได้ทันที และงานวิจัยในต่างประเทศที่พบว่าห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21 ควรมีหน้าที่และบทบาท 3 ด้าน คือ 1) การเป็นสถานที่ (Place) ที่เชื่อมโยงการเข้าถึงการศึกษาของประชาชน และมีการสร้างเครือข่ายกับแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ 2) ผู้ให้บริการเสมือน (Virtual Client) โดยจะต้องเพิ่มการให้บริการข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ การให้บริการเข้าถึงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา 3) การเป็นหน่วยงานจัดส่งบริการข้อมูล มุ่งเน้นทรัพยากรและความพยายามในการพัฒนาห้องสมุดประชาชนให้เป็นศูนย์กลางชุมชน (Feeney et al., 2002b, p.1-9) จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่า ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญที่ควรพัฒนาและปรับปรุงบทบาทเพิ่มขึ้น เพื่อการจัดบริการที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการยุคใหม่ทุกเพศทุกวัยและทุกกลุ่มอาชีพ แต่ในขณะเดียวกันนั้น หากพิจารณางานวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครที่ผ่านมา ส่วนใหญ่กลับพบว่า เป็นการศึกษาที่เน้นการจัดกิจกรรมและบริการสำหรับเด็กมากกว่า (ลักษณะ เจริญศรี และ

คณะ, 2563ง; พิมพ์ชนก โชติเจริญพงษ์ และคณะ, 2562ง; วิมล ตันตติภักดิ์ และคณะ, 2562ข) ดังนั้นการศึกษาที่พบในครั้งนี้อาจแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดยังจำเป็นต้องพัฒนาในแต่ละมิติให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สามารถจัดบริการได้สอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการตามยุคสมัย

ส่วนผลการวิจัยด้านทรัพยากรสารสนเทศและด้านผู้ให้บริการที่พบว่าอยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินงานของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ที่ศูนย์อยู่ภายใต้สังกัดกรุงเทพมหานคร และในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดเกือบทุกแห่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก ส่วนกลาง และส่วนใหญ่ได้มีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศตามความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้ใช้บริการเป็นหลัก จึงทำให้ห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ได้มาก และจากผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ให้บริการมีความสามารถในการให้บริการ คอยสอนและแนะนำ การเข้าถึงสารสนเทศ รวมถึงช่วยแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ได้เข้าถึงสารสนเทศ ที่ต้องการ อาจเนื่องจากว่าห้องสมุดเน้นดำเนินงานตามบทบาทหลักของวิชาชีพบรรณารักษ์ คือ การจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศและการบริการให้ดีที่สุดก่อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ ในการวิจัยระยะที่ 1 ที่ผู้ให้บริการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดบริการที่ห้องสมุดพยายามตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเต็มความสามารถเท่าที่จะทำได้ ทั้งในด้านการจัดหา ทรัพยากรสารสนเทศตามที่ผู้ใช้บริการเสนอแนะ การจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะแก่ผู้ใช้บริการ และ ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้เพื่อเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้

2. แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น แหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในแต่ละด้านมีผลการศึกษาน่าสนใจซึ่งนำมาสู่การพัฒนาห้องสมุดให้เป็น แหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ได้แก่ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลและ จัดเตรียมระบบให้สะดวกต่อการเข้าถึงโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การปรับบทบาทของ ห้องสมุดในการสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ จัดบริการพื้นที่และเครื่องมือ อำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน (Co-working Space) บริการพื้นที่และเทคโนโลยี สารสนเทศที่อำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้ ช่องทางสำหรับ ติดต่อสื่อสารและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้ที่สะดวก หลากหลาย และไม่จำกัดเวลา รวมถึงการมี ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ผลการวิจัยที่พบนี้ ทำให้เห็นว่า ห้องสมุดควรปรับบทบาทการให้บริการและจัดเตรียมสถานที่ รวมไปถึงเครื่องมือ อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของคนในยุคดิจิทัล

ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิตติศักดิ์ จำเนียรศรี (2563จ, น. 76-80) ที่พบว่า ห้องสมุดควรปรับตัวสู่ประสพการณ์ให้ตอบสนองกับความต้องการในยุคปัจจุบัน คือ เป็นศูนย์รวมความรู้ มีบทบาท คือ การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และนำมาต่อยอดโดยการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน และสามารถนำเสนอออกมาให้บริการแก่ผู้ให้บริการ และบทบาทการเป็นศูนย์การเรียนรู้ คือ ควรสนับสนุนผู้ให้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ผ่านบริการและกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้น ด้านการบริการพบว่า ห้องสมุดควรพัฒนาให้มีบริการใหม่เพิ่มมากขึ้น เช่น การให้ยืมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หรือบริการยืมสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านพื้นที่ ห้องสมุดควรจัดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ การพบปะ การแสดงออกการสร้างสรรค์แรงบันดาลใจ และการพักผ่อน นอกจากนี้พบปัญหา คือ มีคนจำนวนหนึ่งไม่ทราบว่าห้องสมุดประชาชนนั้นมีกี่แห่ง หรือให้บริการอยู่ส่วนใดของกรุงเทพมหานคร จึงไม่เกิดความต้องการเข้าไปใช้บริการ แสดงให้เห็นว่าปัญหาหลักที่สำคัญ คือ การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ที่ไม่เพียงพอ และในงานวิจัยของ อนันต์ศักดิ์ พวงอก (2563ข, น. 79-84) ที่พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาห้องสมุดประชาชนสู่ประเทศไทย 4.0 คือ ต้องปรับปรุงอาคารสถานที่ใหม่ ความทันสมัย ติดตั้งเครื่องปรับอากาศเพื่อให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ ควรให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ตลอด 7 วัน มีนวัตกรรมใหม่ ๆ มาให้บริการ มีการจัดกิจกรรมใหม่ที่หลากหลาย และเข้าถึงคนทุกเพศ ทุกวัย ควรเพิ่มความหลากหลายและความทันสมัยของทรัพยากรสารสนเทศ และควรเน้นทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ มีพื้นที่สำหรับร้านอาหารและเครื่องดื่ม และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การกำหนดนโยบายการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ทั้งการจัดหาแบบใช้งบประมาณและแหล่งบริการสารสนเทศแบบไม่มีค่าใช้จ่าย

1.2 การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและสอนทักษะดิจิทัลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้ใช้บริการ เช่น อาจจัดกิจกรรมออนไลน์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้น การแสวงหาผู้เชี่ยวชาญมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือสอนผู้ให้บริการใช้เครื่องมือสมัยใหม่

1.3 บริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน โดยห้องสมุดอาจปรับปรุงพื้นที่บริการที่มีอยู่ การจัดวางเฟอร์นิเจอร์ให้มีมุมหรือห้องสำหรับผู้ให้บริการมานั่งทำงาน หรือทำกิจกรรมตามที่คุณต้องการ

1.4 ห้องสมุดควรจัดเตรียมช่องทางที่หลากหลายสำหรับติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการ เช่น เพิ่มช่องทางในสื่อสังคมออนไลน์ การสื่อสารผ่านหน่วยงานหรือพื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชน

1.5 ห้องสมุดพัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นตามยุคสมัย

1.6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก เพื่อพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ การบริการและพัฒนาบุคลากรร่วมกัน ซึ่งจะช่วยลดข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสารสนเทศในยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร

2.2 การพัฒนาการห้องสมุดประชาชนสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลสำหรับห้องสมุดประชาชนในสังกัดหน่วยงานอื่น

บรรณานุกรม

Aabø, S. (2005). The role and value of public libraries in the age of digital technologies.

Journal of Librarianship and Information Science, 37(4), 205-211.

<https://doi.org/10.1177/0961000605057855>

Abubakar, B. M. (2013). Poverty alleviation through strategic public library services in

Nigeria in the 21st century: a model. *IFLA Journal*, 39(1), 4-14.

<https://doi.org/10.1177/0340035212472283>

Gentles, S. J., Charles, C., Ploeg, J., & McKibbin, K. A. (2015). Sampling in Qualitative

Research: Insights from an Overview of the Methods Literature. *Qualitative Report*,

20(11), 1772-1789.

Jochumsen, H., Hvenegaard Rasmussen, C., & Skot-Hansen, D. (2012). The four

spaces a new model for the public library. *New Library World*, 113(11/12), 586-597.

<https://doi.org/10.1108/03074801211282948>

Joy, I. I., & Idowu, A. I. (2014). Utilization and User Satisfaction of Public Library Services

in South-West, Nigeria in the 21st Century: A Survey. *International Journal of Library*

Science, 3(1), 1-6. <http://article.sapub.org/10.5923.j.library.20140301.01.html>

Kaur, R., & Sharma, A. (2018). 21st century library professionals in dynamic role in

digital era. *Library Progress (International)*, 38(1), 129-139.

<https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/568564>

Koontz, C., & Gubbin, B. (2010). *IFLA Public Library Service Guidelines* (2nd ed.).

De Gruyter Saur.

<https://repository.ifla.org/items/83753461-738d-4a36-a18e-60a7ae8e6c64>

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). IFLA Public Library Service Guidelines

Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Digital Inclusion Subgroup (2021, June 24,). *The Role of Public Libraries and Community Partnerships in Promoting Digital Adoption*.

<https://www.fcc.gov/sites/default/files/acdde-digital-empowerment-wg-digital-inclusion-report-06242021.pdf>

Pun, R. (2021). Understanding the Roles of Public Libraries and Digital Exclusion

Through Critical Race Theory: An Exploratory Study of People of Color in California Affected by the Digital Divide and the Pandemic. *Urban Library Journal*, 26(2), 1-27. <https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1215&context=ulj>

Pyati, A. K. (2019). Public Libraries as Contemplative Spaces: A Framework for Action and Research. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 68(4), 356-370. <https://doi.org/10.1080/24750158.2019.1670773>

Smith, J. (2020). Information in Crisis: Analysing the Future Roles of Public Libraries during and post-COVID-19. *Journal of the Australian Library and Information Association*, 69(4), 422-429. <https://doi.org/10.1080/24750158.2020.1840719>

The British Library for Arts Council England and Carnegie UK Trust. (2019). *Digital Transformations for UK public libraries: five approaches to a 'single digital presence'*. British Library.

The Department of Rural and Community Development. (2019). *OUR PUBLIC*

LIBRARIES 2022: Inspiring, Connecting and Empowering Communities.

The Department of Rural and Community Development.

Wyatt., D., McQuire., S., & Butt., D. (2015). *Public Libraries in a Digital Culture.*

The University of Melbourne.

กวรรณิการ์ สุธรรมศิริบุญกุล. (2555ก). การรู้สารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้

กรุงเทพมหานคร. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 5(2), 15-27.

<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jlis/article/view/3021/3041>

กวรรณิการ์ สุธรรมศิริบุญกุล. (2555ข). การรู้สารสนเทศของผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้

กรุงเทพมหานคร [ปริยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].

Central Library Srinakharinwirot university.

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Lib_Inf_Sci/Kannikar_S.pdf

กฤษณา อยู่พวง. (2557). ความต้องการของผู้สูงอายุที่มีต่อการจัดบริการและกิจกรรมของ

ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี

[ปริยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library

Srinakharinwirot university. http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Lib_Inf_Sci/Kridsana_Y.pdf

กัลยา ยังสุขยิ่ง. (2563). การสำรวจการปรับตัวของห้องสมุดในประเทศไทยในช่วงสถานการณ์

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019. วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ,

64(2), 80-90.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_bulletin/article/view/245211/167550

กัลยา ยังสุขยิ่ง. (2564). การปรับห้องสมุดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิถีใหม่: สาระจากการประชุมเพื่อ

เตรียมการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุดออนไลน์ ครั้งที่ 45 พุทธศักราช 2564.

วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ, 65(2), 41-57.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_bulletin/article/view/pdf/171031

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *หลักสถิติ*. ธรรมสาร.

กิตติศักดิ์ จำเนียรศรี. (2563). *ความต้องการของคนเจนเนอเรชั่นวาย เพื่อการพัฒนารูปแบบ*

ห้องสมุดประชาชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,

มหาวิทยาลัยมหิดล]. CMMU Digital Archive.

<https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/3607>

จิรัชยา วิจิตมงคล และ ฉันทนา เวชโอสถศักดิ์. (2565). การจัดพื้นที่การเรียนรู้ของห้องสมุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 16(1), 238-254.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/reru/article/view/251850/173321>

ชุตินันท์ บัวรอด และ วรวรรณ เหมชะญาติ. (2563). การจัดบริการสำหรับเด็กของห้องสมุด

เพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 15(1), 1-10.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/232136/164676>

ชุตินันท์ สัจจามนต์. (2563). ความฉลาดรู้เรื่องสารสนเทศในสภาพแวดล้อมดิจิทัล.

วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 46(1), 1-17.

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/socku/article/view/241744/165244>

ทัศนีย์ ดีโพธิ์กลาง. (2563). การใช้ห้องสมุดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของตนเองในห้วง

หลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด 19. *วารสารมหาวิทยาลัย*

มหาภูมิราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, 1(2), 10-27.

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/mbui/article/view/992/729>

- ธอร์เฮาเกอ เยนส์. (2558). ความท้าทายในการเปลี่ยนผ่านห้องสมุดจากองค์กรเน้นคลังหนังสือ และข้อมูลไปสู่องค์กรที่มีผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง. ใน วัฒนชัย วินิจจะกุล (บ.ก.), *คิดค้นโลก* ทำทายกระบวนทัศน์ว่าด้วยอนาคตห้องสมุดและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ <https://www.thekommon.co/book-post-type/tk-book-004/>
- นพรัตน์ พะนอพัฒนาชัย และ นฤมล รื่นไวย. (2561). ห้องสมุดไทยจะก้าวไปกับไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างไร. *วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 62(2), 89-107.
- https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_bulletin/article/view/158781/115781
- นพรัตน์ พนอพัฒนาชัย และ นฤมล รื่นไวย. (2563). ความท้าทายของวิชาชีพบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ. *วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 63(2), 94-117.
- https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_bulletin/article/view/233930/160823
- นพรัตน์ โพธิ์เขียว และ จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์. (2563). ความต้องการบริการพื้นที่การเรียนรู้ของผู้ใช้บริการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 13(1), 38-51. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/243126/165121
- นำทิพย์ วิภาวิน, ทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ์, ปุณณทรีย์ สันติสุภาพร, จิรสิริ เกษมสิทธิวิเวกเมธากร, และ ลักษมี นวมถนอม คีมูระ. (2564). ความต้องการในการเสริมทักษะใหม่ของบุคลากรเครือข่ายห้องสมุดกรุงเทพมหานคร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19). *วารสารการอ่าน*, 25(2), 47-65.
- <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdj/article/view/248255/176726>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10.). สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 9.). วีพริ้นท์.

เบญจศักดิ์ เจริญมหาวิทยาลัย. (2563). พรหมแดนความรู้ในโลกยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 3(2), 1-13.

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ibas/article/view/242214/165719>

ปรัชญนันท์ นิลสุข, ปณิตา วรณพิกุล, วิษณุ นิตยธรรมกุล, และ อนุชิต อนุพันธ์. (2564).

สภาพปัญหาและความต้องการใช้งานแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ในยุคดิจิทัล สำหรับผู้เรียนในวัยแรงงาน. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยี*, 1(1), 64-71.

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JLIT/article/view/251705/170082>

ปราณี อัสวภูษิตกุล. (2563). สารสนเทศ นวัตกรรม กับสังคม 5.0. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*, 13(1), 88-96. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/243130/165129

ปราณี อัสวภูษิตกุล และ สุภาพร โจนศุภมิตร. (2564). โรคโควิด-19 ปฏิวัติห้องสมุด สู่อนาคตวิถีชีวิตใหม่. *วารสารห้องสมุด สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 65(1), 57-74.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/tla_bulletin/article/view/248281/168953

ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ และ พงศกร สุกันยา. (2564). ห้องสมุดกับภาวะความปรกติใหม่ในประเทศไทย. *วารสารการอ่าน*, 25(1), 1-26.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdj/article/view/244966/167766>

พลอยไพลิน ปัทมินทรวิภาส และ วรวรรณ เหมชะญาติ. (2562). การวิเคราะห์หนังสือเด็กสำหรับวัย 3-6 ปี ของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ห้วยขวาง. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 14(2), 1-10. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/198005/159102>

พิเชษฐ พิมพ์เจริญ. (2561). การพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะการปฏิบัติงานสิ่งพิมพ์ยุคดิจิทัล สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาวารสารศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

[ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library

Srinakharinwirot university.

http://thesis.swu.ac.th/swudis/Ed_Adm_M/Phichate_P.pdf

พิมพ์ชนก โชติเจริญพงษ์ และ วรวรรณ เหมชะญาติ. (2562). แนวปฏิบัติที่ดีเลิศในการจัดห้องสมุด

สำหรับเด็ก: ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ห้วยขวาง. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 14(2),

1-12. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/201552/158340>

พีรธร แก้วลาย และ ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า. (2561). สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้สาธารณะ

รูปแบบใหม่: การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการเรียนรู้และผลกระทบที่มีต่อรายละเอียด

โครงการ ที่ว่าง และสถาปัตยกรรมศูนย์ความรู้ร่วมสมัย. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies*, 15(2), 135-152.

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jars/article/download/259156/173971/987766>

เพ็ญภา ศรียวปี. (2563). ทักษะในยุคดิจิทัล...รู้แล้วยัง ? วารสารตรวจบัญชีสหกรณ์, 1(1),

31-38. [https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/research_dev/ewt_dl_link.php?nid=](https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/research_dev/ewt_dl_link.php?nid=137&filename=Template_Design_JOCA)

[137&filename=Template_Design_JOCA](https://www.cad.go.th/ewtadmin/ewt/research_dev/ewt_dl_link.php?nid=137&filename=Template_Design_JOCA)

ภรณ์ยา ปรางทอง. (2555ก). ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ให้บริการห้องสมุด

ประชาชนกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ [ปริญญาานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library Srinakharinwirot university.

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Lib_Inf_Sci/Pharunya_P.pdf

ภรณ์ยา ปรางทอง. (2555ข). ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้ให้บริการห้องสมุด

ประชาชนกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้. วารสารบรรณศาสตร์ มศว,

5(2), 28-43. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jlis/article/view/3022>

ภูมิพัฒน์ วณพิพัฒน์พงศ์ และ กอบสุข คงมนัส. (2565). Digital Disruption กับการปรับเปลี่ยน

การเรียนรู้สำหรับโลกยุคใหม่. *T-VET Journal* สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3, 6(11), 4-12.

https://so01.tci-thaijo.org/index.php/TVETJournal_IVEN3/article/view/247159/171285

มีทนา บุญประเสริฐ, แวตา เตชาทวีวรรณ, และ วราภรณ์ วิทยานนท์. (2561). ความหมาย

คุณลักษณะ และการบริการของห้องสมุด 4.0 ในประเทศไทย การวิจัยเชิงคุณภาพ.

วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 11(2), 17-33.

<https://ejournals.swu.ac.th/index.php/jlis/article/view/10906>

รุจโรจน์ แก้วอุไร และ ชโรชนี ชัยมินทร์. (2562). พื้นที่การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนยุคดิจิทัลใน

ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 21(4), 366-378.

https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/152965/152330

ลักขณา เจริญศรี และ วรวรรณ เหมชะญาติ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดสำหรับเด็ก

ในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 15(1), 1-11.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/240473/164677>

วรรณประภา เขียมฤทธิ์. (2564). บทบาทของบรรณารักษ์ในโลกแห่งการขับเคลื่อนด้วยข้อมูล

ดิจิทัล. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 41(5), 1-11.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/sujthai/article/view/252672/172118>

วลัยลักษณ์ อมรสิริพงศ์. (2562). การวิเคราะห์สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล: ข้อเสนอเชิง

นโยบายเพื่อการบริหารจัดการของห้องสมุดประชาชน. *วารสารวิชาการการตลาดและ*

การจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 6(2), 97-113.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/mmr/article/view/267447/179390>

วิมล ตันตติวัฒน์ และ วรวรรณ เหมชะญาติ. (2562). การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

สำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 6 ปี ในห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์*

ทางการศึกษา, 14(2), 1-10.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/222021/159111>

วิมลรัตน์ รุกขวรกุล. (2560ก). การพัฒนารูปแบบแหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านการบริโภค

ในกรุงเทพมหานคร เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต [ปริญญาณพนธ์ปริญญาดุษฐ์บัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library Srinakharinwirot university.

http://thesis.swu.ac.th/swudis/Ed_Adm_M/Wimonrat_R.pdf

วิมลรัตน์ รุกขวรกุล. (2560ข). สถานการณ์และความต้องการแหล่งเรียนรู้ชุมชนด้านการบริโภค

ในกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal*, Silpakorn University

สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 10(3), 2616-2630.

<https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/115540/89209>

วิสากร คำคุ้ม, ประภาส พาวินันท์, พิมลพรรณ ประเสริฐวงศ์ เรพเพอร์, และ ศศินันท์ เศรษฐวัฒนบดี.

(2561). การส่งเสริมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุดโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.

อินฟอร์เมชั่น, 25(2), 21-30.

ศราวุฒิ ดั่งเป้า. (2564). สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องสมุดประชาชนในศตวรรษที่ 21.

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 23(1), 124-136.

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournal/article/view/252774/171254>

โศจิตลักษณ์ กมลศักดิ์วิกุล, นเรนทร์ แก้วใหญ่, และ ฌาวิรัชญ์ พรศิยาวรณัญญ์. (2565). การจัดทำ

แผนที่ของแหล่งการเรียนรู้ในเขตบางนา กรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn*

Academi, 7(3), 71-87.

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/252791/171668>

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2554). คู่มือการใช้มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงาน

ห้องสมุดมีชีวิต รูปแบบอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

<https://www.tkpark.or.th/stocks/extra/0006cd.pdf>

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2558). คิดค้นโลกท้าทายกระบวนทัศน์ว่าด้วยอนาคต

ห้องสมุดและอนาคตห้องสมุดและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (วัฒนชัย วินิจจะกุล, บ.ก.).

สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้

<https://www.thekommon.co/book-post-type/tk-book-004/>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). แนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในวัยเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

<http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1797-file.pdf>

สิริพร ทิวะสิงห์, นพกนก บุรุษนันท์, สุวีรัตน์ สิงห์จินดา, และ บุญเลิศ บุณท์มันน์. (2564).

กลยุทธ์ 8S ในการส่งเสริมการอ่านเมื่อห้องสมุดประชาชนเป็นห้องสมุดดิจิทัล.

วารสารการอ่าน, 25(1), 27-44.

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdj/article/view/247847/176725>

สีปาน ทรัพย์ทอง. (2563). ความสามารถและสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพสารสนเทศในบริบท

สภาพแวดล้อมดิจิทัล. วารสารบรรณศาสตร์ มศว, 13(1), 80-87.

https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JLIS_SWU/article/view/243129/165128

สุนันทา กิ่งบุตร. (2554). แนวทางการพัฒนามุมบ้านหนังสือเพื่อบริการแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

ตลอดชีวิตในเขตกรุงเทพมหานคร [ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. Central Library Srinakharinwirot university.

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Adu_Ed/Sunantha_K.pdf

สุศักดิ์ ชะมารัมย์. (2561). การปรับเปลี่ยนองค์การยุคดิจิทัลสู่การเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วย

วัฒนธรรมนวัตกรรมที่ยั่งยืนบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 20(2), 267-282.

<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhssrru/article/view/165920/120021>

อนันต์ศักดิ์ พวงอก. (2563). กลยุทธ์การพัฒนาห้องสมุดประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษสู่ประเทศไทย 4.0.

มนุษยสังคมสาร (มสส.) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์,

18(2), 69-86. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhusoc/article/view/225850/166476>

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2548). รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้

ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

<http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/786-file.pdf>

เอกวิทย์ ไทบุรินทร์. (2563). พิพิธภัณฑ์ : แหล่งการเรียนรู้ในภาวการณ์เปลี่ยนฉบับพลันทางดิจิทัล

กับฐานวิถีชีวิตใหม่. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 23(2).

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/buraphaJ/article/view/246434/166612>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ อว 8718/1287

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

10 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

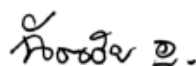
เรียน ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดแห่งชาติ

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชศรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรง จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.ประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคทกาล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 985 7884

ที่ ฮว 8718/1287

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

10 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชศรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญาลักษณ์ ใจเที่ยง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 985 7884

ที่ อว 8718/1287

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

10 กันยายน 2567

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชศรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ปริญญ์ ขวัญเรียง เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจ 1) แบบสอบถาม และ 2) แบบสัมภาษณ์ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 985 7884

ที่ อว 8718/848

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

20 พฤษภาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยนครพนม

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นางรุ่งเรือง สงเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดกรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 950 7884

ที่ อว 8718/848

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

20 พฤษภาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.เกวลี รังษิสุทธาภรณ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดกรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ผิวอ่อน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 950 7884

ที่ อว 8718/848

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

20 พฤษภาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวน้อย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ธณิศา สุขขารมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดกรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ผิวน้อย และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ผดุงชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 950 7884

ที่ อว 8718/848

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

20 พฤษภาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ฝิวอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ 1) นายโสภณ สุดเอียด 2) นางสมศรี พรหมรัตน์ 3) นางบุญยอร จันทระเสน 4) นางสาวชลิตา ปิ่นทอง 5) นายพิเชษฐ์ ปทุมณารุณ และ 5) นางสาวณภาพร เปลี่ยนสุข เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจร่างแนวทางการพัฒนาห้องสมุดกรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวเกศศิณี ฝิวอ่อน และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 950 7884

ภาคผนวก ข

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวเกศติณี มีว่อน

หน่วยงานต้นสังกัด : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-672516

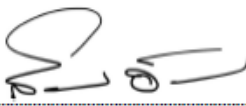
รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 2 กันยายน 2567
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 9 กันยายน 2567
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 26 เมษายน 2567
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 2 กันยายน 2567
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 29 กันยายน 2567

วันที่หมดอายุ : 28 กันยายน 2568

(ลงชื่อ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารวิศวกรรม ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 17

โทร. (02) 6495000 ต่อ 17503, 17506 โทรสาร (02) 2042590

AF20-03-03.0
May, 2023

Certificate of Ethical Committee Approval

This is to certify that:

Protocol Title: THE DEVELOPMENT OF BANGKOK DISCOVERY LEARNING LIBRARY AS A LEARNING RESOURCES IN THE DIGITAL AGE.

Principal investigator: Ms.Kessini Phiwoon

Institution: Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

Protocol code: SWUEC-672516

Documents approved:

1. Submission form	version no. 2 date 2 September 2024
2. Full research proposal	version no. 2 date 9 September 2024
3. Participant information sheet and consent form	version no. 1 date 26 April 2024
4. Questionnaire/data collection form	version no. 2 date 2 September 2024
5. Investigator's biography	

have been reviewed and approved by the Human Research Ethics Committee of Srinakharinwirot University based on Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research, along with laws and regulations of Thailand. Thus, the approval for conducting the study is granted.

Date of approval: 29/09/2024

Date of expiration: 28/09/2025

(Associate Professor Sittipong Wattananonsakul, Ph.D.)

Chairman, Social Science and Behavioral Science Research Sub-Committee
of Srinakharinwirot University (Panel 2)

Ethics and Research Standards Division
Innovation Building Prof. Dr. Saroch Buasri, Floor 17
Srinakharinwirot University, 10110 Thailand
Tel.: +66-26-495000, 17503 Fax: (02) 2042590

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว 8718/379

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิมิ ผิ่วอ่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” โดยมี อาจารย์ ดร.ศุภรชตรา แสนวา และอาจารย์ ดร.โชคธำรงค์ จงจอหอ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC- 672516

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็น แหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กับ ผู้ใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ 33 แห่ง เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ระหว่างเดือนมีนาคม 2568 ถึงเดือนพฤษภาคม 2568 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 950 7884

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร
สู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (สำหรับผู้ให้บริการ)

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่มีต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร โดยแบบสอบถามประกอบไปด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ให้บริการเกี่ยวกับสภาพการบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ให้บริการเกี่ยวกับปัญหาการบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร หมายถึง ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 33 แห่ง

2. สภาพการและปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง สภาพปัจจุบันและปัญหาการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านนโยบายของห้องสมุด
- 2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
- 2.3 ด้านการจัดบริการ
- 2.4 ด้านผู้ให้บริการ
- 2.5 ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.6 ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ
- 2.7 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

3. แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล หมายถึง แหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล มีลักษณะในการเป็นแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ดังนี้ (กิตติศักดิ์ จำเริญศรี, 2563, น. 76-80; จิรัชยา วิชิตมงคล และฉันทนา เวชโอสถศึกดา, 2565, น.238, 253; ชูตินันท์

- 2 -

บัวรอด และวรวรรณ เหมชะญาติ, 2563, น.4-9; น้ำทิพย์ วิภาวิน, ทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ, ปุณณทริย์ สันติสุภาพร, จิรสิริ เกษมสิษฐ์ วิเวกเมธากร, และลักษมี นวมถนอม คีมูระ, 2564, น.55-60; เบญจภัคค์ เจริญนหาวิทย์, 2563, น. 9;ปรัชญนันท์ นิลสุข, ปณิดา วรณพิรุณ, วิษณุ นิตยธรรมกุล, และอนุชิต อนุพันธ์, 2564, น. 64; พิมพ์ชนก โชติเจริญพงษ์ และวรวรรณ เหมชะญาติ, 2562, น.3-11; พลอยรุ่ง สิบพลาง, 2562, ออนไลน์; ลักษณา เจริญศรี และวรวรรณ เหมชะญาติ, 2563, น. 10; Breakell, 2023, online; Jakob Guillois Laerkes, 2016, online; Krass et al., 2022)

3.1 ด้านการเป็นผู้นำบริการสารสนเทศ หมายถึง เป็นผู้นำด้านการจัดหาและให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ ให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่หลากหลาย ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

3.2 ด้านการบริการพื้นที่ หมายถึง มีการบริการพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นสำหรับชุมชน เช่น พื้นที่การเรียนรู้ พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ พื้นที่สำหรับการพบปะ

3.3 ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน หมายถึง การจัดหาและบริการสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน และส่งเสริมอนุรักษ์ การเข้าถึงวัฒนธรรมและมรดก สุนทรีย์ทางศิลปะ องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.4 ด้านการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การพัฒนาทักษะความรู้สารสนเทศ ทักษะการรู้ดิจิทัล รวมถึงการสนับสนุนผู้ใช้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น

4. แนวทางการพัฒนา หมายถึง วิธีการหรือแนวปฏิบัติในการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล

ข้อมูลผู้วิจัย

นางสาวเกศศิริ มีว่ออน e-mail: kessini.phiwon@g.swu.ac.th โทร. 085-950-7884

- 3 -

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

(โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ตรงกับสถานภาพของท่าน)

1. เพศ (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ ชาย ☐ หญิง ☐ อื่น ๆ

2. ท่านมีอายุอยู่ในกลุ่มใดต่อไปนี้ (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ อายุตั้งแต่ 18-29 ปี
☐ 30-44 ปี
☐ 45-59 ปี
☐ อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา
☐ มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

☐ นักเรียนนักศึกษา
☐ ข้าราชการ/หน่วยงานในกำกับของรัฐ
☐ รัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน/ธุรกิจส่วนตัว
☐ เกษียณอายุ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. วัตถุประสงค์การใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม
☐ การศึกษาและการค้นคว้าวิจัย
☐ ร่วมกิจกรรมกับครอบครัว

ฉบับที่ 2 วันที่ 2 กันยายน 2567

- 4 -

- ☐ ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้กับคนในชุมชน
- ☐ เป็นสถานที่ใช้อินเทอร์เน็ต
- ☐ เป็นสถานที่ประชุม หรือทำงานกลุ่ม
- ☐ เป็นสถานที่นัดหมาย หรือพบปะพูดคุย
- ☐ ความบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ท่านใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ในวันและเวลาใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ วันอังคาร - ศุกร์ ช่วงเช้า (08.00 - 12.00 น.)
- ☐ วันอังคาร - ศุกร์ ช่วงกลางวัน (12.01 - 17.00 น.)
- ☐ วันอังคาร - ศุกร์ ช่วงหลังเวลาเลิกงาน (17.01 - 20.00 น.)
- ☐ วันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงเช้า (08.00 - 12.00 น.)
- ☐ วันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงกลางวัน (12.01 - 17.00 น.)
- ☐ วันเสาร์ - อาทิตย์ ช่วงหลังเวลาเลิกงาน (17.01 - 20.00 น.)

7. ท่านใช้บริการห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร ผ่านช่องทางออนไลน์บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ เว็บไซต์
- ☐ Facebook
- ☐ YouTube
- ☐ ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Liberty
- ☐ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) ผ่านแอปพลิเคชัน Hlibrary
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

- 5 -

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริการของห้องสมุด
เพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อสภาพการบริการ
ของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครในแต่ละด้านว่า ได้มีการดำเนินงานและ
สอดคล้องกับความต้องการของท่านในระดับใด

5 หมายถึง	มีสภาพการบริการของห้องสมุดที่เหมาะสมในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	มีสภาพการบริการของห้องสมุดที่เหมาะสมในระดับ	มาก
3 หมายถึง	มีสภาพการบริการของห้องสมุดที่เหมาะสมในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	มีสภาพการบริการของห้องสมุดที่เหมาะสมในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	มีสภาพการบริการของห้องสมุดที่เหมาะสมในระดับ	น้อยที่สุด

ลำดับ ข้อ	สภาพการบริการของห้องสมุด	ระดับความคิดเห็น				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านนโยบายของห้องสมุด						
1	ห้องสมุดแจ้งหรือประกาศวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตอบสนอง การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล					
2	ห้องสมุดแจ้งหรือประกาศนโยบาย แผนการดำเนินงาน ในการพัฒนาห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล					
ด้านทรัพยากรสารสนเทศ						
1	ห้องสมุดมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของทรัพยากร สารสนเทศเป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัล					
2	ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาหลากหลาย สอดคล้องกับ ความต้องการใช้บริการ					
3	ทรัพยากรสารสนเทศมีเนื้อหาทันสมัย					
4	ห้องสมุดมีการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศหรือ องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่					

- 6 -

ลำดับ ข้อ	สภาพการบริการของห้องสมุด	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการจัดบริการ						
1	ห้องสมุดจัดบริการและกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผู้ใช้บริการด้วยรูปแบบที่หลากหลาย					
2	ห้องสมุดจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านแก่ผู้ใช้บริการ					
3	ห้องสมุดจัดกิจกรรมสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ					
4	ห้องสมุดอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศผ่านช่องทางที่หลากหลาย					
5	บริการของห้องสมุดสอดคล้องกับความต้องการใช้บริการ					
ด้านผู้ให้บริการ						
1	ผู้ให้บริการมีความสามารถในการให้บริการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ					
2	ผู้ให้บริการสามารถสอนหรือแนะนำผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ					
3	ผู้ให้บริการสามารถแก้ปัญหาหรือให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ					
ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก						
1	ห้องสมุดจัดบริการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ สำหรับเข้าถึงอินเทอร์เน็ต					
2	ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน (Co-working Space)					
3	ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่ผู้ใช้ต้องการ เช่น จัดนิทรรศการ การพบปะ					
4	ห้องสมุดจัดบริการพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ใช้กลุ่มพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็ก					

- 7 -

ลำดับ ข้อ	สภาพการบริการของห้องสมุด	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	ห้องสมุดมีบริการพื้นที่และเทคโนโลยีสารสนเทศที่อำนวยความสะดวกต่อการทำกิจกรรมตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น ระบบการประชุมทางไกล (video conference) ห้องค้นคว้ารายบุคคล					
6	ห้องสมุดมีพื้นที่สำหรับร้านอาหารและเครื่องดื่ม เช่น ร้านกาแฟ					
ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ						
1	ห้องสมุดแจ้งข่าวสารและการจัดกิจกรรมผ่านช่องทางที่หลากหลาย					
2	ห้องสมุดติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลา สถานที่					
3	มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย					
4	มีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง					
5	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้บริการอย่างหลากหลาย					
ด้านเครือข่ายความร่วมมือ						
1	มีการบริการผู้ใช้อย่างหลากหลายโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก					
2	ห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น บริการยืมระหว่างห้องสมุด					
3	ห้องสมุดเป็นสื่อกลางหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ตามที่ผู้ใช้ต้องการ					

- 8 -

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับปัญหาการบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

โปรดความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับปัญหาการบริการของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

ด้านนโยบายของห้องสมุด.....

.....

.....

2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

.....

.....

3. ด้านการจัดบริการ

.....

.....

4. ด้านผู้ให้บริการ

.....

.....

5. ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก

.....

.....

6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ

.....

.....

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

.....

.....

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ (การวิจัยระยะที่ 1)
การวิจัย เรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร
สู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (สำหรับผู้บริหารและบรรณารักษ์)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร สู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาและอุปสรรค และอุปสรรคการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร โดยแนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาและอุปสรรค และอุปสรรคการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร หมายถึง ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 33 แห่ง
 - 1.1 หอสมุดเมืองกรุงเทพมหานคร
 - 1.2 ห้องสมุดฯ สวนลุมพินี
 - 1.3 ห้องสมุดฯ ซอยพระนาง
 - 1.4 ห้องสมุดฯ ภาษีเจริญ
 - 1.5 ห้องสมุดฯ ตลาดกระบี่
 - 1.6 ห้องสมุดฯ บางกะปิ
 - 1.7 ห้องสมุดฯ สะพานสูง
 - 1.8 ห้องสมุดฯ ทุ่งครุ
 - 1.9 ห้องสมุดฯ ดุสิต
 - 1.10 ห้องสมุดฯ บางขุนเทียน
 - 1.11 ห้องสมุดฯ มีนบุรี
 - 1.12 ห้องสมุดฯ บางบอน
 - 1.13 ห้องสมุดฯ ห้วยขวาง
 - 1.14 ห้องสมุดฯ วัดราชโอรสาราม
 - 1.15 ห้องสมุดฯ บางเขน

- 1.16 ห้องสมุดฯ ประเวศ
- 1.17 ห้องสมุดฯ วัดลาดปลาเค้า
- 1.18 ห้องสมุดฯ หนองจอก
- 1.19 ห้องสมุดฯ คลองสามวา
- 1.20 ห้องสมุดฯ บ้านจิกายู-พูนทรัพย์
- 1.21 ห้องสมุดฯ มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย
- 1.22 ห้องสมุดฯ เขตบางเขน
- 1.23 ห้องสมุดฯ เขตราชบุรีบูรณะ
- 1.24 ห้องสมุดฯ อนนคาราม
- 1.25 ห้องสมุดฯ วัดราชฎาธิษฐานฯ
- 1.26 ห้องสมุดลีเจียว
- 1.27 ห้องสมุดวิชาการ
- 1.28 ห้องสมุดฯ รมนีย์ทุ่งสีกัน
- 1.29 ห้องสมุดฯ วัดพรหมรังสี
- 1.30 ห้องสมุดฯ เคหะชุมชนดินแดง 2
- 1.31 ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์เสรีไทยอนุสรณ์
- 1.32 ห้องสมุดฯ วรธรรม
- 1.33 ห้องสมุดศูนย์การศึกษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบางเขน

2. สภาพและปัญหาและอุปสรรคและอุปสรรคการดำเนินงาน หมายถึง สภาพปัจจุบันและปัญหาและอุปสรรคและอุปสรรคการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านนโยบายของห้องสมุด
- 2.2 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
- 2.3 ด้านการจัดบริการ
- 2.4 ด้านผู้ให้บริการ
- 2.5 ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.6 ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการ
- 2.7 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

3. แหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัล หมายถึง แหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ทางกายภาพ และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล มีลักษณะในการเป็นแหล่งเรียนรู้ 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเป็นผู้นำบริการสารสนเทศ หมายถึง เป็นผู้นำด้านการจัดหาและให้บริการ สารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการ ให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่หลากหลาย ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

3.2 ด้านการบริการพื้นที่ หมายถึง มีการบริการพื้นที่ที่มีความยืดหยุ่นสำหรับชุมชน เช่น พื้นที่ การเรียนรู้ พื้นที่สร้างแรงบันดาลใจ พื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ พื้นที่สำหรับการพบปะ

3.3 ด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชน หมายถึง การจัดหาและบริการสารสนเทศที่เป็นองค์ ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน และส่งเสริม อนุรักษ์ การ เข้าถึงวัฒนธรรมและมรดก สุนทรียทางศิลปะ องค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.4 ด้านการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แก่ผู้ใช้บริการ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อ การเรียนรู้ การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ทักษะการรู้ดิจิทัล รวมถึงการ สนับสนุนผู้ใช้บริการให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านบริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดจัดขึ้น

ข้อมูลผู้วิจัย

นางสาวเกศติณี ฝิวอ่อน e-mail: kessini.phiwon@g.swu.ac.th โทร. 085-950-7884

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1.1 ชื่อ-นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....
- 1.2 ตำแหน่งงาน.....
- 1.3 ประสบการณ์การทำงาน.....
- 1.4 วันเดือนปีสัมภาษณ์..... เวลา.....

ส่วนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์

ประเด็น/คำถามหลัก	คำถามย่อย
1. ด้านนโยบายของห้องสมุด	1.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลหรือไม่ อย่างไร 1.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ หรือแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาห้องสมุดสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลหรือไม่ อย่างไร 1.3 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านนโยบายของห้องสมุด
2. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	2.1 ห้องสมุดมุ่งเน้นการจัดหาทรัพยากรรูปแบบใดบ้าง 2.2 ทรัพยากรสารสนเทศส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาในด้านใด 2.3 ห้องสมุดมีการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่หรือไม่ อย่างไร 2.4 ห้องสมุดมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลอย่างไรบ้าง 2.5 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านทรัพยากรสารสนเทศ
3. ด้านการจัดบริการ	3.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีการจัดบริการใดที่เป็นการตอบสนองพฤติกรรมและความต้องการใช้สารสนเทศของผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล

	3.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีบริการออนไลน์หรือบริการดิจิทัลใดบ้างที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ในยุคดิจิทัล 3.3 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการจัดบริการ
4. ด้านผู้ให้บริการ	4.1 บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดมีประสบการณ์และความสามารถในการให้บริการสารสนเทศในยุคดิจิทัลมากน้อยเพียงใด 4.2 บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดมีความสามารถและทักษะในการช่วยส่งเสริมหรือสอนผู้ใช้ในด้านต่าง ๆ เช่น การรู้สารสนเทศ การรู้ดิจิทัลหรือไม่ อย่างไร 4.3 มีแนวทางในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร 4.4 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านผู้ให้บริการ
5. ด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก	5.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครจัดเตรียมเทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ตอบสนองต่อการให้บริการในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการหรือไม่ อย่างไร 5.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีการจัดพื้นที่ (Space) สำหรับบริการผู้ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น พื้นที่สำหรับการเรียนรู้ การทำงาน การทำกิจกรรม การพบปะ หรือไม่ อย่างไร 5.3 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก
6. ด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ	6.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีการประชาสัมพันธ์บริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างไรบ้าง 6.2 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการหรือไม่ อย่างไร 6.3 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ

7. ด้านเครือข่ายความร่วมมือ	7.1 ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครมีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดบริการแก่ผู้ใช้หรือไม่ อย่างไร 7.2 มีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในด้านการพัฒนาบริการดิจิทัลหรือไม่ อย่างไร 7.3 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านเครือข่ายความร่วมมือ
-----------------------------	--

**แบบประเมิน (ร่าง) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานคร
สู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล (สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ)**

คำชี้แจง

1. (ร่าง) แนวทางการพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล
2. โปรดพิจารณาสรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 สภาพและปัญหาการดำเนินงานในการเป็นแหล่งเรียนรู้ยุคดิจิทัลของห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครเป็นข้อมูลประกอบและแสดงความคิดเห็นของท่านในแบบประเมิน

ด้านที่ 1 นโยบายของห้องสมุด ห้องสมุดควรเปิดโอกาสให้ผู้ใช้บริการและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของห้องสมุด หรือ มีการพัฒนาช่องทางในการสื่อสารนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานให้ผู้บริการได้รับทราบ

1.1 การมีส่วนร่วมของผู้ใช้บริการและชุมชน

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
เชิญชวนตัวแทนของผู้ใช้บริการจากแต่ละชุมชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานของห้องสมุดที่ตอบสนองการเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก หรือสื่อสังคมออนไลน์ของห้องสมุด กล้องรับความคิดเห็น การจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 1.1

.....

.....

1.2 การสร้างการรับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนงานของห้องสมุด

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ประกาศหรือแจ้งนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนการดำเนินงานของห้องสมุดให้ผู้บริการและคนในชุมชนได้รับรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เฟซบุ๊ก บอร์ดของห้องสมุด สื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ การจัดกิจกรรมสำหรับผู้บริการ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 1.2

.....

.....

ด้านที่ 2 ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดควรพัฒนาและจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศเป็นอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลเพิ่มขึ้น ผลสมผสานกับทรัพยากรสารสนเทศฉบับพิมพ์ ทั้งจากแหล่งที่ให้บริการแบบไม่มีค่าใช้จ่าย และการจัดหาโดยใช้งบประมาณภายใต้ข้อจำกัด เน้นการจัดหาที่สอดคล้องกับผลการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการ

2.1 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศแบบไม่มีค่าใช้จ่าย

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดหาหรือซื้อแหล่งบริการสารสนเทศแบบไม่มีค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้ใช้บริการ เช่น การจัดทำลิงค์แหล่งสารสนเทศสำหรับดาวน์โหลดทรัพยากรสารสนเทศฟรีไว้ในเว็บไซต์หรือเพจเฟซบุ๊ก หรือช่องทางอื่นๆ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 2.1

.....

.....

2.2 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศร่วมกับหน่วยงานภายนอก

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือดิจิทัลร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่มีพันธกิจในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือการพัฒนาชุมชน เพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 2.2

.....

.....

2.3 การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นองค์ความรู้ในชุมชน

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหาซึ่งเป็นองค์ความรู้ของชุมชนที่ห้องสมุดตั้งอยู่ ทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนนั้นๆ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 2.3

.....

.....

ด้านที่ 3 การจัดการ ห้องสมุดควรพัฒนาและสร้างสรรค์การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการรักการอ่านและสอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแก่ผู้ใช้บริการ

3.1 การจัดกิจกรรมเชิงรุกแบบออนไลน์

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สร้างสรรค์กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ให้ผู้ใช้บริการเข้าร่วมผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น การเล่นเกม การแข่งขันชิงรางวัล		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 3.1

.....

.....

3.2 การจัดกิจกรรมเชิงรุกสู่ชุมชน

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ห้องสมุดออกไปจัดกิจกรรม หรือการนำส่งทรัพยากรสารสนเทศไปถึงมือผู้ใช้บริการ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 3.2

.....

.....

3.3 การปรับบทบาทเป็นผู้สอนทักษะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลแบบเชิงรุก

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ผู้ให้บริการปรับบทบาทเป็นผู้สอน สืบอบรมทักษะใหม่ๆ ที่ถูกต้องให้กับผู้ใช้บริการทุกวัย เช่น การสอนผู้สูงอายุหรือเด็กให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำหรับค้นหาข้อมูล หรือการใช้ในชีวิตประจำวัน		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 3.3

.....

.....

ด้านที่ 4 ผู้ให้บริการ หอสมุดควรพัฒนาทักษะจำเป็นเพิ่มเติมให้แก่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ของห้องสมุดในเชิงลึก เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการจัดการสารสนเทศและการแก้ไขปัญหาต่างๆ

4.1 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้นำในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุดทุกแห่งโดยใช้หลักการจัดการความรู้ เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับห้องสมุดระดับอุดมศึกษา หรือแหล่งเรียนรู้ต่างๆ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 4.1

.....

4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยหรือสร้างสรรค์นวัตกรรมในงาน

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
หน่วยงานต้นสังกัดสนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรที่เอื้อต่อการทำวิจัยและการคิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมในงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 4.2

.....

4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาต่อทั้งในระบบและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
หน่วยงานต้นสังกัดเปิดโอกาสและสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น หรือการเรียนรู้ตามความสนใจ เช่น การฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางาน การเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยกับหน่วยงานภายนอก		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 4.3

.....

ด้านที่ ๕ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมความสะดวก ห้องสมุดควรปรับบทบาทเพิ่มเติมเป็นการบริการพื้นที่และเครื่องมืออำนวยความสะดวกสำหรับการทำงานร่วมกัน (Co-working Space) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5.1 การปรับปรุงพื้นที่เป็น Co-working space เสริมรูปแบบ

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ห้องสมุดเสนอในหลักการเป็นผู้ให้บริการพื้นที่สำหรับทำงานร่วมกันไปยังต้นสังกัด เพื่อขอรับการสนับสนุนในการปรับปรุงพื้นที่ การจัดหาเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้บริการ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 5.1

.....

.....

5.2 การจัดที่นั่งหรือห้องสำหรับการเรียนรู้รายบุคคล

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ปรับปรุงพื้นที่โดยเพิ่มเติมห้องหรือเฟอร์นิเจอร์ที่มีกันฉากสำหรับการค้นคว้าหรือทำงานเป็นรายบุคคล		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 5.2

.....

.....

5.3 การจัดห้องสำหรับการประชุมออนไลน์

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ปรับปรุงพื้นที่และจัดเตรียมถึงอำนวยความสะดวก มีลักษณะเป็นห้องหรือมุมสำหรับผู้ใช้บริการที่มีความต้องการใช้พื้นที่ในการทำงานหรือการประชุมแบบออนไลน์		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 5.3

.....

.....

5.4 การจัดพื้นที่สำหรับกิจกรรม

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดพื้นที่และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ให้บริการที่ต้องการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดเสวนา		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 5.4

.....

.....

5.5 การจัดมุมหรือพื้นที่สำหรับพักผ่อน

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดพื้นที่หรือมุมสำหรับพักผ่อนให้กับผู้ให้บริการ เช่น มุมกาแฟ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 5.5

.....

.....

ด้านที่ ๑ การจัดการความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการ ห้องสมุดควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการให้บริการอย่างหลากหลาย การติดต่อสื่อสารและให้ความช่วยเหลือผู้ให้บริการผ่านช่องทางที่หลากหลายอย่างไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีช่องทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้ให้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่าย และมีการตอบสนองต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างรวดเร็ว

6.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลผู้ให้บริการ

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดทำฐานข้อมูลสำหรับจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการ เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาบริการ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 6.1

.....

.....

6.2 การจัดช่องทางติดต่อเพื่อให้บริการอย่างหลากหลาย

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดช่องทางสำหรับการติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์การบริการและกิจกรรมของห้องสมุดผ่านช่องทางหลากหลาย ทุกรูปแบบ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 6.2

.....

.....

6.3 จัดช่องทางสำหรับรับฟังข้อคิดเห็นและติดตามปัญหาของผู้ใช้บริการ

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
จัดเตรียมช่องทางอย่างหลากหลายสำหรับรับฟังข้อเสนอแนะและติดตามปัญหาของผู้ใช้บริการ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 6.3

.....

.....

ด้านที่ 7 เครือข่ายความร่วมมือ ห้องสมุดควรมีการบริการผู้ใช้อย่างหลากหลายโดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก และห้องสมุดตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้โดยร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

7.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับชุมชน

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานใกล้เคียงในชุมชนละแวก เช่น สถานศึกษาทั้งระดับโรงเรียน และสถาบันอุดมศึกษา เพื่อร่วมมือในการจัดกิจกรรมแก่ผู้ใช้บริการ		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 7.1

.....

.....

7.2 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับประเทศ

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หรือแลกเปลี่ยนพัฒนาบุคลากร		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 7.2

.....

.....

7.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติ

วิธีพัฒนา	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานในระดับนานาชาติ เพื่อเปิดโลกทัศน์ในการพัฒนาบริการของ ห้องสมุด เช่น การทำวิจัยร่วมกัน การแลกเปลี่ยนบุคลากร		

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับข้อ 7.3

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ
การสอบปริญญานิพนธ์

ที่ อว 8718/1020

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

9 มิถุนายน 2568

เรื่อง ขอเชิญเป็นประธานสอบปากเปล่าปริญญาโท

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พวณันท์

เนื่องด้วย นางสาวเกศศิณี ผิวน่อน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้กรุงเทพมหานครสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในยุคดิจิทัล” ได้รับอนุมัติให้สอบปากเปล่าปริญญาโท ในวันที่ 27 มิถุนายน 2568 เวลา 14.30 – 16.00 น. สอบแบบระบบออนไลน์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่าน เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นประธานสอบปากเปล่าปริญญาโท ของนิสิตผู้นี้ตามวัน เวลา ดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรารณ วิทยานนท์)

รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 950 7884

คำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ 5819/2568
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

เพื่อให้การทำปริญญานิพนธ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 29 และมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2559 และคำสั่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ 13224/2567 ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2567 เรื่อง การมอบอำนาจให้ผู้ปฏิบัติการแทนอธิการบดีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ (สอบปากเปล่า) ของ นางสาวเกศศิณี มีว่อน รหัสประจำตัว 64199130007 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา ดังนี้

1. รศ.ดร.ประภาส	พาวินท์	ประธาน (ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย)
2. อ.ดร.ศุภรชศรา	แสนวา	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
3. อ.ดร.โชคธีรพงศ์	จงจอหอ	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม)
4. อ.ดร.วิภากร	วัฒนสินธุ์	กรรมการ (กรรมการบริหารหลักสูตร)

กำหนดวันสอบปริญญานิพนธ์วันที่ 27 มิถุนายน 2568 เวลา 14.30 – 16.00 น. สอบแบบระบบออนไลน์
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์มีหน้าที่ดังนี้

1. พิจารณาความรู้ความสามารถของนิสิตในการทำปริญญานิพนธ์ โดยประเมินคุณภาพปริญญานิพนธ์ ประกอบด้วยเนื้อหา กระบวนการวิจัย จริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการ ความรู้ความเข้าใจในการทำปริญญานิพนธ์ รวมถึงการเขียน การตีพิมพ์ เผยแพร่ หรือการใช้ประโยชน์ ตลอดจนการนำเสนอและตอบคำถาม
2. ประธานกรรมการฯ ทำหน้าที่ควบคุมการสอบให้เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒว่าด้วยการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2559 และกำกับให้นิสิตสรุปข้อเสนอแนะ/ข้อแก้ไขของคณะกรรมการสอบฯ
3. ประธานกรรมการฯ และกรรมการฯ ติดตามการแก้ไขปริญญานิพนธ์ตามคำแนะนำของกรรมการสอบฯ และควบคุมการจัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ให้เป็นไปตามรูปแบบที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด
4. ให้คะแนนสอบปริญญานิพนธ์ตามแบบฟอร์มที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนด โดยให้ประธานกรรมการฯ เป็นผู้รวบรวมตรวจสอบความถูกต้องของคะแนนและลงนามรับรอง

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2568 เป็นต้นไป จนเสร็จสิ้นหน้าที่กรรมการฯ เมื่อครบคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติเล่มปริญญานิพนธ์ โดยมอบหมายประธานกรรมการฯ จะต้องแจ้งให้นิสิตทราบ ดังนี้ “นิสิตจะต้องส่งเล่มปริญญานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์เข้าระบบ i-Thesis และได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้วตามขั้นตอนของบัณฑิตวิทยาลัย โดยให้ดำเนินการนำส่งเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการส่งเล่มปริญญานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ ดังรายละเอียดใน e-service บนเว็บไซต์บัณฑิตวิทยาลัยพร้อม บว. 432 ภายในวันที่ 18 สิงหาคม 2568 ทั้งนี้หากนิสิตประสงค์จะขยายเวลาการส่งเล่มปริญญานิพนธ์ 15 วันทำการ นิสิตจะต้องยื่น บว. 100 ก่อนวันสุดท้ายของการส่งเอกสาร (18 สิงหาคม 2568) (นิสิตประสงค์จะสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต 2/2567 วันสุดท้ายการส่งเล่มฉบับสมบูรณ์วันที่ 18 กรกฎาคม 2568) หากผลการสอบ “ผ่าน” แต่นิสิตไม่ส่งในระยะเวลาที่กำหนดจะถือว่าผลการสอบครั้งนี้ “ไม่ชะ” และเมื่อแจ้งนิสิตแล้วให้นิสิตลงนามรับทราบไว้เป็นหลักฐาน

สั่ง ณ วันที่ 9 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2568

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ วิยานนท์)
 รองคณบดีฝ่ายเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาการแทน
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน
 อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติผู้เขียน

